

ČASOPIS RPO KATOLICKE DUCHOWENSTWO.

WYDÁWÁN

OD

KNJŽECJ ARCIBISKUPSKÉ PRAŽSKÉ
KAPITULÁRNJ
KONSISTOŘE,
Sede vacante.

GEDENÁCTÝ ROČNJ BĚH.
Swizek druhý.

W Praze, 1838.

W knjžecj arcibiskupské knihtiskárně, wedenjm Wáclawa Špinky.

Qui contritus est caput serpentis, est Deus sanctus, benedictus, qui destinatus est abolere concupiscentiam pravam ex mundo.

Sohar ad Gen. III. 15,

Unus est medicus, carnalis et spiritualis, factus et non factus in carne Deus.

Ignat. ep. ad Ephes.

Pogednánj.

1. Kdo gest Ježjš?

Od

J. P. Silberta,

(swětského) učitele francauzské řeči na Theresianum we Wjdní.

Přeloženjm Fr. Hawránka, křižownjka.

Kdo gest Ježjš? — Když se gednau ptal Pán swých učedlnjkůw, kým prawj lidé býti Syna člowěka, odpověděli gemu: Někteřj Janem křtitelem, ginj pak Eliášem, ginj pak Jeremiášem, neb gednjm z prorokůw. Gediný pak ze dwanácti odpověděl na otázku: „Wy pak kým mne býti prawjte?“ — „Ty gsi Kristus, Syn Boha žiwého.“ Kdyby swatj apoštolowé se ohlédli w nynějšjch oswjcených časjch a zemjch, kým lidé prawj býti Pána, rovněž podiwných odpověď by uslyšeli. Neboť někteřj geg prawj býti welikým mudrcem z Nazaretu, ginj zwláštjnjm mužem Božjm, ginj šlechetným přjtelem lidu, ginj bystrohlednostj do přjrody a budaucnosti obdařeným mistrem, opět ginj wznešeným utrpitelem pro prawdu, geště ginj wykupitelem od bludu a powěry; a takť sotwy nagdeme gako tam mezi dwanácti gednoho, kterýž by s sw. Petrem odpowěděl: „Ty gsi Kristus, Syn Boha žiwého!“ A proč? poněwadž všechněm těmto maudrým a opatrným zgewilo genom tělo a krew; sw. Pe-

trawi ale a všem, genž na této skále Cjrkwe
wzdělání gsau, nebeský Otec. Wždyť řekl Pán:
„Nikdo nemůže přigjti ke mně, leč by gemu dáno
bylo od Otce mého.“ Jan 6, 66.

Kdo gest Ježš? — Tázeme se všech proro-
kůw, kteříž čas geho přjštj tak zewrubně před-
powěděli, a osobnost geho tak gasně wyobrazili,
gako by wěštcowé nebyli toliko, nébrž i děge-
piscowé. Aby však w ústech dwau neb třj swěd-
kůw stála celá wěc, ze všech toliko tři zde u-
wedeme.

Tak dj královský prorok: „Trůn twůg, ó
Bože, trwá na wěky wěkůw: berla prawosti twé
gest berla králowstwj twého. Milowal gsi spra-
wednost, a nenáwiděl gsi neprawosti; protož
pomazal tebe, ó *Bože*, Bůh twůg olegem radosti
nad spoluučastnjky swé.“—On ale prawj sám skrze
ústa téhož sluhy swého: „Gá pak čerw gsem a
ne člowěk; pohaněj lidu a powrhel obce. Gako
woda wylit gsem, a rozptýleny gsau wšecky kosti
mé. Učiněno gest srdce mé gako wosk, rozpau-
štěgjej se u prostřed břicha mého; wyprahlá ga-
ko střepina sjla má, a gazyk můg přilnul k dá-
snjm mým, a w prach smrti dowedl gsi mne. Nebo
obkljčili mne psi mnozj, rada zlostnjkůw oblehla
mne. Zbodli ruce mé i nohy mé. Sčetli wšecky
kosti mé. Rozdělili sobě raucha má, a o můg
oděw metali los.“

Dále prawj o něm Isaiáš: „Maličký narodil
se nám, a syn dán gest nám, a učiněno gest
knjzetstwj na rameni geho, a nazwáno bude gméno
geho: Podiwný, rádce, *Bůh*, silný, otec budau-

cjho wěku, knjze pokoge. Rozmnoženo bude panowánj geho, a pokogi nebude konce: na stolici Dawidowě a na králowstwj geho seděti bude, aby utwrdil ge, a upewnil w sandu a sprawedlnosti od toho času až na wěky.“ „On wzdelá město mé, a zagaté mé propustj, ne ze mzdy, ani z darůw: prawj Hospodin Bůh zástupůw. Muži wysocj k tobě přigdan, a budau twogi. Za tebau choditi budau, pŭgdau magjce ruce swázané, a tobě se klaněti a tebe prositi budau řjkagjce: Toliko w tobě gest Bůh, a nenj krom tebe Boha. Gistě gsi Bůh skrytý, Bůh Israelský spasitel.“ Isai. 45. A předečť wyprawuge tentýž prorok o utrpenj téhož skrytého Boha: „On raněn gest pro neprawosti naše, potřjn pro naše hřjchy; počtli gsme ho gako malomocného, a ubitého od Boha a snjženého; ale zsinlostj geho uzdraweni gsme.“ Isai. 53.

Konečně mluj třetj swědek: „Kterýž wj wsecko, kterýž připrawil zemi u wěčném čase, kterýž wypauštj swětlo: *tent gest Bůh náš*, a nebude wážen giný proti němu; *potom na zemi widjn gest, a s lidmi obcowal*.“ Baruch 3, 32—38.

Kdo gest Ježjš? — Gaké swědectwj dáwagj o něm geho apoštolowé? Sw. Jan dj: „Na počátku bylo slowo, a slowo bylo u Boha, a Bůh byl slowo ... a slowo tělem učiněno gest, a přebýwalo mezi námi.“ Sw. Petr — nikoli tělem a krwj, nébrž zgewenj m Otce nebeského gsa poučen — dj: „Ty gsi Kristus, *Syn Boha žiwého*.“ Sw. Tomáš wolá, klaně se: „Pán *mŭg* a Bůh *mŭg!*“ Sw. Pawel ho oslawuge, řka: „Kristus,

kterýž z otcůw Israelských gest podlé těla, gest nade wšecky věci Bůh požehnaný na wěky Amen.“ Řjm.9,5. Poslěz wšickni apoštolowé, gsauce na lodj, přistaupili, a klaněli se gemu, řkauce : „Gistě Syn Božj gsi.“ Mat. 14, 33.

Kdo gest Ježš? — Pteyme se ho samého. „Gá gsem, dj on, cesta, prawda a žiwot ; gá gsem swětlo swěta, gá gsem chléb žiwý, kterýž gsem s nebe sstaupil ; gá gsem wzkrjšenj a žiwot ; kdo mne widj, widj Otce, neboť gá a Otec gedno gsme. Gakož Otec mrtwé krjjsj, takť i Syn, kterěz chce. Otec nesandj žádného, nébrž odewzdal wšecku saud Synu ; aby wšickni ctili Syna, gako ctj Otce, a kdo Syna nectj, nectj ani Otce, kterýž geg poslal. Gsemť Syn Božj. Nečinjm-li skutkůw Otce swého, newěřjte mi ; pakli činjm, a nechcete mi wěřiti, aspoň skutkům wěřte.“

Gacj gsau to skutkowé ? — Skutkowé wšemohaucnosti. „Gdi, syn twůg žiw gest. Chci, buď čist. Děwečko, tobě prawjm, wstaň. Wstaň, a wezmi lože swé, a gdi do domu swého. Gdi, unyg se w rybňjku Siloa. Lazare, pogď wen. Gdčte, zwěstugte Janowi, co gste widěli a slyšeli : slepj widj, kulhawj chodj, malomocnj se čistj, hlušj slyšj, mrtwj z mrtwých wstáwagj. Wzdělám swau Cjrkew, a brány pekelné nepřemohau gj.“

Gak ale, Pane, swět z takowých skutkůw tě nepoznává ? — „Králowstwj mé nenj z tohoto swěta ! Blahoslaweny, kdož se nebude horšiti na mne. Gá gsem menšj, nežli Otec. Lišky magj swá dau-pata, a ptáci nebeštj swá hnjzda, ale Syn člowěka nemá, kďeby sklonil hlawy swé. Hle, wydán

bude Syn člověka pohanům, a bude posměván, a bičován, a uplván; ubičovaného pak geg zabigj. Smutná gest duše má až k smrti!“

Kdo nám to všeccko wyložj? kdo přesvědčj nás, že gedno druhému neodporuge? Gak zhasnauti může světlo světa, život býti usmrčen, wzkrjšenj býti pohřbeno? Gak může nesmrtelný Bůh, kterýž s Otcem gedno gest, bičován býti a krížován? Gak se podrobuge odsauzenj slepých hrjšnjkůw ten, kterýž otewřel oči slepému od narozenj? Gak gest člověk tak mocný, a Bůh tak bezmocný? Gak se opowažuge člověk božskau přigjmati poklonu? a Bůh tak pokorný, že umýwá nohy swým uředlnjkům, a pro spasenj hrjšnjkůw podstupuge smrt křjže?

Kdo gest tedy Ježš? — „Co se wám zdá o Kristu, čj gest syn?“ Odpowjdajj Pánu Fariseowé a zákonnjci: „Dawidůw syn gest.“ „Kterakž ale — namjtá Pán — Dawid w duchu nazýwá ho Pánem, řka: Řekl Pán *Pánu* mému: Sed' na prawici mé, dokawadž nepoložjm nepřátel twých tobě za podnože? Gestliže tedy Dawid Pánem ho nazýwá, kterakž Syn geho gest?“ W otázce této ležela odpověď, z kteréž wyrozuměti mohli fari-seowé starého i nowého wěku, že Kristus, sedě na prawici Božj, Pánem gest Dawidowým; podle těla ale geho synem, že tedy gest zároveň Synem Božjm a Synem člověka; že sgednocuge, ne dvě osoby, nébrž dvě přirozenosti w gedné osobě. Neboť tentýž, kterýž s Otcem gedno gest, w giném ohledu gest menšj, než Otec: gedno gakožto Bůh, menšj gako člověk. Gako Bůh hrjchy odpauštel,

slepému od narozenj dal zrak, křjsil mrtwé, málem chleba tisjce nasytil, a činil wěci, gakowé toliko Bůh, stwořitel a swrchowaný Pán swěta činiti může: gako člověk ale w chlěwě se narodil, w chudobě byl žiw, konal skutky neyhlubšj pokory, krwj se potě prosil Otce nebeského, by ho mial hořký kalich utrpenj; a bičowan byl, ukřižowan, i umřel, aby padlé pokolenj lidské s rozhněwaným Bohem smjřil, na zadosti učiněnj sebe samého obětowaw.

Kdo gest tedy Ježíš? — Slowo, Syn, wěčná maudrost, žiwý obraz welebnosti a moci Božj, král nebeský, swětlo swěta, smjřce náš s Bohem, prostřednj, skrze něhož toliko přigdeme k Otci. Hlawa Cjrkwe, skrze něhož wěřjcej k gednomu tělu s njm spogeni, gako duchownj údowé geho zbožněni, a gako články řetězu skrze něho — ten prwnj článek, až k Bohu wywýšeni gsau. On gest moc Božj w našich srdcjch, bez něhož nic spasiitelného činiti nemůžeme; on gest náš Spasitel; poněwadž ale spolu gest Syn člověka, sauditi bude žiwých i mrtwých, anať dána mu gest wšeliká moc na nebi i na zemi. „Neboť poněwadž se ponjžil, gsa poslušen až do smrti, smrti pak křjže, protož i Bůh wywýšil ho, a dal gemu gméno, kteréž gest nad wšeliké gméno: aby we gménu Ježíše každé koleno klekalo nebeských, zemských i pekelných, a každý gazyk wyznáwal, že Pán Ježíš Kristus w sláwě gest Boha Otce.“ Fil. 2, 9.

Kdo gsi tedy, ó Ježíši? — Náš Bůh a náš Pán gsi ty, gehožto swatým wtělenjm přirozenj lidské swrchowané cti došlo, a gehožto přehoř-

kým umučenjm a předrahan smrtj nebeské brány opět nám otewřjny gsau. Tys hrúzau duchům zlým, naděgj kagjcejch hrjšnjkůw, láskau dušj swatých, swrchowanau rozkošj angelůw, k němuž se obracj wywolenj twogi s taužebnostj a důwěrau, aby skrze tebe a od tebe spasenj došli w onom králowstwj, w uěmž s Otcem a Duchem swatým w sláwě žiw gsi a kralugeš Bůh na wěky wěkůw. Amen.

2. Nawrženj, gak se slowo Božj lidu wenkowskému s všemožnjm prospěchem hlásati má.

Od

Jakuba Macana,
faráře w Slabcjch.

(Pokračowánj.)

Prawidlo třetj.

Třetj wěc gest, na kterau pečliwý kazatel wždy pamatuge, aby totiž *prospjwal w poznánj duchownjch potřeb, powah a smeyšlenj a gednánj swých farnjků*, a co za neypotřebněgšj uznal, tomu ge učil.

Bez poznánj sebe samého, swých wad a chyb, a weškerého dušewnjho stawu swého nelze komu na pokánj prawé a naprawenj žiwota ani pomyslití. Prawdu tuto všickni dobře známe, proto gi hlásáme a na srdce klademe. I kterak ty dělňjku apoštolský si traufáš osadnjky swé k pokánj obměkčítí, kterak ge naprawítí, kterak k spasenj gegich wedlé swaté powinnosti swé přispjwátí, neznáš-li a poznátí-li se nepřičinjš smey-

šlenj, powahy, potreby gegich, panngcej mezi nimi neprawosti, dobré i zlé náklonnosti, slušné i neslušné obyčege a zvyky gegich, nerozwažugešli, čeho posluchači w přjtomném swém způsobu neywjce potřebuj, buď wesměs všickni, aneb gen někteřj mezi nimi? Kdo bez ohledu na posluchače a přjtomnau gegich potřebu káže, neginák činj, než gakoby lékař všechněm nemocným, kolikžkoli by gich přišlo, geděn lék dáwal, k tomu, hodj-li se geho nemoci, neprohlédage.

Kdožkoli tedy za kazatele postawen gsi sprostému lidu wenkowskému, a chceš-li vzdělánj geho upřjmně hledati, prawdám křesťanským geg wyučiti a gemu wěrným wůdcem býti na cestě spasenj; hlediž přede všjm a bez ustánj poznáwati a skaumati wšecky gegich mrawy a způsoby, wšecko gegich smejšlenj a gednánj, ano wšecku gegich duchownj powahu, *aby vyplenił, a zkažil, a rozptýlił, aby stawěl i štjpił.* ⁴⁵⁾

Který duchownj by se toho nelaskawého domněnj držel, že lid wenkowský nenj k naprawenj, proto, gak se o něm negedni domýšlegj, že hrubý, potutedlný, swéhlawý, neustupný, zatwřzely gest, na hrubém by byl omylu, a křiwdu by tomu sprostému lidu činil nemalau, sobě pak nečest welikau; gednák že powahy lidu wenkowského náležitě nezná, gednák že oslepen gsa takowauto domněnkau s njm snad twřdě nakládá, a tak gak opatrnost pastýřská welj, k němu se nemá.

45) *Jerem. 1, 10.*

W osmnácti letech mého duchownjho auřadu stále gen s wenkowským lidem sprostým se objrám a gemu slaužjm. I shledal gsem za ten celý čas, že rozum wenkowanů nenj tak zatmělý a tupý, gak se mnozj domnjwagj, anobrž že u negedněch také gest w dobrém stawu, gako u mnohých wzdělanců. Anebo k dobrému a spráwnému wedenj polnjho hospodárstwj nenj také rozumu zapotřebj? Arci u nich ostrowtipnosti nenagdeme, protože málo magj přjležitosti, kdeby tato sličná mocnost dušewnj u nich byla probuzena, wštjpena a silena. Zatjm však smyslowé gegich negsau tak hrubj, žeby gim na kázanj ostrowtipné wyřčenj, dobře zwolené podobenstwj, wznešené myslénky nemohly zachutnati. Ano oniř sami druhdy wýborné mjwagj nápady, kteřjzto, čjm gsau přirozeněgšj, tjm krásněgšj, a tjm wjce se ljbj. Gegich způsoby a mrawy sprosté gsau wjce poctiwé, nežli spanilé. Předc se však i u nich progewuge stopa pokaženosti lidské, zwlašť w tom, co se wlády nad žádostmi tělesnými týká, gež neuměgj tak w uzdu pogjmati gako ti, kteřjzto obcowánj magjce s welikými a wznešenými tohoto swěta, častokráte býwagj přinuceni k přemáhánj sebe samých, aneb aspoň k přetwárenj se. — Žiwobyty gegich gisté twrdé gest a krušné, plné nesnázj a těžkostj, gelikož oni neywjc zakaušegj, co to gest, chléb swůg w potu twáře si dobýwati; pro kteraužto přjčinu také wšj autrpnosti a náchylnosti obecenstwa hodni gsau. A spatřuge-li se u některých mrzutá swěhlawost, která gim bránj se podati, nebo potutedlnost, kte-

rá ge k přetvářenosti puďj, gisté, zpytugeme-li těchto chyb prameny, snadno poznáme, že byli častěji oklamáni, že dané gim sliby byly chyby, že se od nich vynutila služba, a připowěděla mzda, která pak gim dána nebyla. Odtud ta nedůvěrnost, která se za twrdošjgnost vyhlašuge. Tuto powahu, která se u lidu wenkowského někde wjc ginde méně progewuge, kazatel nikdy z myslí wypustiti nesmj. Wždyť i zemšj mocnářowé pečliwě skaumagj a prostředkem gednotliwých auřadů po wšj zemi ustanowených poznati usilugj powahy, smeyšlenj, potreby swých milých poddaných, aby pak maudré a dobročinné zákony ustanowiti, a tak bezpečnost a časnau blaženost gegich upewniti mohli. A nám duchownjm, genžto postaweni gsme, abychom hledali spasenj a blaženost wěčnau oweček Kristowých, nám by nic a dokonce nic nemělo na tom záležeti, gaké gest smeyšlenj, gaká powaha, gaká wjra, gaké mrawy dušj swěřených našj péči pastýrské?

Zatjm k zdařilému a požehnanému wedenj kazatelského auřadu nepostačuge toliko známost wnitřnj powahy osadnjků a náboženského smeyšlenj gegich: třebať i stálý zřetel mjti na způsob gegich obžiwy, magetnost a mohowitost, neb tyto wěci z wětšjho djlu uzpůsobugj powahu, smeyšlenj a gednánj lidu. Ge-li u p. osada zámožná, bohatá, opatrně učinj kazatel, pakli při každé událé přjležitosti o powinnostech bohatých, o pokušenj a o nebezpečnstwj bohatstw, o lakomstw, o miłosrdenstw, o prawém ceněnj wezdegšjch statků, o gegich nestálosti a t. d. mluwiti; ge-li pak nuz-

ná, nemagjcj, dobré gest, když zase powinnosti chudých, důwěrnost w Boha, trpěliwost, pokušenj chudoby, malomyslnost, newěrnost, zloděgstwj, a t. d. častěgi na mysl uwáděti a o tom horliwě hlásati bude.

Mimo to kazatel též znáti musj rozličné bludné domněnky swých osadnjků, aby se gim prawdau ewangelickau opřjti, a ge wywrátiti, a kterak čistému učenj Kristowu odporugj, swětle okázati mohl. Poznati má zlé obyčege, přewrácené zwyky, ohyzdné nečesti a neprawosti, kteréž se pášj na osadě geho; skaumati příležitosti, z kterých pocházegj, prameny, z kterých se preyštj, aby mohl ty swazky zlých obyčegů mečem slowa Božjho přetjati, hřjchům a wýstupkům w cestu wkročiti, na nepřjkladné a pohoršliwé, kteřjzto, zwlášť gsau-li wyššj aneb předstawenj, hrozná gsau morowá rána mrawů sprostého wenkowského lidu, přjsně dotjрати, *negsa přigjmač osob* dle přjkladu Božjho ⁴⁶⁾, swéwolné přestupnjky w čas i w nečas kárati a gim hroziti; ohawnost a truchliwé následky těch bezbožnostj žiwě wyobraziti, bezpečných a spasitedlných prostředků k naprawenj poskytnauti, a spanilost a blahorodné užitky ctnostj odporugjcjch těm nečestem gasně okázati. Pozorugme gen zkušného, maudrého a opatrného lékaře, co činj, přigjmage nemocného pod swau péči lékarskau. Ay! gak se ho bedliwě wyptává na wšecky okoličnosti geho nemoci, na předešlý způsob žiwota geho, na geho bolesti,

46) Petr. 1, 17.

chuť k gjdlu, na žjzen, spanj a t. d., gen aby přjčiny nemoci a staw gegj wyskaumati, léčjcejch prostředků předepsati, a tak, co na něm gest, k uzdrawenj přispěti mohl. Ó gdi lékaři duchownj, a. čiň též dušjm Kristowým, zraněným hřjchem, ať by i`ty slova božského mistra našeho na se obrátiti mohl: *Známt' owce swé, a znagjt' mne mé,*⁴⁷⁾ gešto nágemnjk owce swé toliko dle gegich mohowitosti zná.

Prawidlo čtwtřé.

Okázal gsem giž, že se od kazatele před wýstupem pilné přjprawy a práce vyhledává, pokudž w duchownjch potřebách swým swěřencům pomoci, a dušjm gegich k spasenj dopomoci chce. Wýborně k tomu poslaužití může *žiwé předstawenj twého, otče duchownj! kazatelského powolánj před wystaupenj.* Postačuge-li čas, powažug brzy před kázanjm, a rei sám k sobě: *Ty kdo gsi?*⁴⁸⁾ a pak kdo twogi posluchači gsau, na paměť si uwod. Rozgjmage neyprw swau hodnost toto sám u sebe mluw:

*„Na mjstě Kristowě poselstwj končím,*⁴⁹⁾ wyslanec gsem krále nebeského, kdo mne slyšj, slyšj samého Boha; nástrog Božj gsem, nebo nebudu gá, genž mluwiti budu, ale *duch Otce nebeského bude mluwiti ze mne.*⁵⁰⁾ *Gsem -sûl země,*⁵¹⁾ abych wěřjcy od porušenj mrawû a zkázj duchownj uchowal. *Gsem swětlo swěta,*⁵²⁾ abych zatmělý rozum prawdau Božj wygasňowal,

47) Jan. 10, 14. 48) Jan. 19, 48. 49) Kor. 5, 20. 50) Mat. 10, 20. 51) 52) Mat. 5, 13, 14.

a cestu do žiwota wěčného wedaucj oswěcował. Pastýř gsem owej Kristowých, a mám ge ku *knj-žeti pastýři*⁵³⁾ uwáděti, genž gsi ty, můg dobrý Ježjsi! Ano duše wšech dušj mne poslauchagjcejch býti mám. Ó gak wznešený na mne wložen gest auřad, který mistr můg božský na zemi sám ko-nal. *Cestě Božj mám w prawdě učiti,*⁵⁴⁾ *a očistiti gemu lid wzácný, následowný dobrých skutků.*⁵⁵⁾ Ano hodina gest, abych oslawil *Boha Otce Pána našeho Ježjše Krista;*⁵⁶⁾ sji budu pro wěčnost. Ó kýž segi hogně; nebo mi hrozj Pán: *Kdo skaupě rozsjuá, skaupě i žjti bude;*⁵⁷⁾ ale spolu těšj: *Kdož rozsjuá w požehnánjch, z požehnánj i žjti bude.* Wěřjm tobě ó Pane Ježjsi, nebo *swěta twá nepominau,*⁵⁸⁾ že *neztratj odplaty swěten,* kdo gen tak maljčko pro časný žiwot *gednomu z neymenšjch twých učinj, že mu podá čjši wody studené;*⁵⁹⁾ daufám tedy silně, že se milostiwě rozpomeneš, až mne k saudu swému wolati budeš na dnešnj mau snažnost, kterau k žiwotu wěčnému twých djtek wykaupených prospěti chci. To-liko uděl milosti a posilň mne, abych *wěrným rozdawáčem tagemstwj twých nalezen byl.*⁶⁰⁾

A abych gjm byl, w prawdě zaslughj ti, genž mne nynj uslyšj. Gsauť djtky Božj k obrazu geho stwořeně, a Kristem Ježjsem k sláwě ne-skonalé powolané. Gsau owece *drahau krowj ga-kožto beránka newinného a neposkurněného Kristu*⁶¹⁾ wykaupené; gsau mně dáni, abych podle

53) I. Pet. 5, 4. 54) Mat. 22, 16. 55) Tyt. 2, 14.
56) II. Kor. 11, 31. 57) II. Kor. 9, 6. 58) Luk. 16, 17.
59) Mat. 10, 42. 60) I. Kor. 4, 2. 61) I. Petr. 19, 1.

přjkladu a naučenj twého, ó božský Ježjši, *hledal a spasil, což bylo zahynulo.*⁶²⁾ A ztratjm-li gen gednoho z mých swau winau, *požádáš, Pane můg, duše gehu z rukau mých;*⁶³⁾ a *gakau dím náhradu za ni?*⁶⁴⁾ Synu Božj! Pane a Bože můg! Spasiteli můg! wed', řid' a spravug mne nynj milost twá, koney a dokoney skrce mne dj-lo začaté, pas a spas mne i lid twůg na wěky.“

Nuž rci, bratře w Kristu milý, takowéto žiwé předstawenj kazatelské hodnosti swé, učinjš-li ge před wystaupenj na stolicu kazatelskau, nemusj-li srdce twého k horliwosti roznjtiti, myslu twé k Bohu pozdwihnauti, a celého tebe posilniti, aby se snažil všem prospěti, a s apoštolem *wšecky zjškati, a k spasenj přiwěsti.*⁶⁵⁾

Prawidlo páté.

A byt' si všech nezjskal, protože ne nám, nýbrž Bohu samému všewědaucjmu powědomo a známo gest, kdy a kterého okamženj slepý prohlédne a hrjšnj i ten neyzarytěgšj se obrátj: předce daufánj w Kristu mjti můžeš, že řeč twá nebude weskrz galowá, neplatná, neužitečná, nýbrž aspoň z částky owoce spasenj nesaucej, gestli i *přednešenj swé tak spořádati usiljš, aby se ljbilo i s chutj se slyšelo i widělo.* Takowéto přednešcnj musj býti opatřeno těmito vlastnostmi: Budiz 1. *neyweyš srozumitedlné*, 2. *důkladné*, 3. *wážné*, 4. *srdečné*, 5. *ljbezne.*

1. Starým kazatelům gakéhokoliw gazyka se

⁶²⁾ Luk. 19, 10. ⁶³⁾ Ezech. 33, 8. ⁶⁴⁾ Mat. 16, 26.
⁶⁵⁾ 1 Kor. 9, 22.

nynj všemožné chyby wytykagj, že kázanj gegich přjliš gsau sprostá, ano onde a onde i směšná, že se na nic, leč na tabák nebo na seyr neb na rozličné obálky nehodj, gakž se, žel Bohu! zhusta děge. Ale kdyby wstali ti stařj kazatelowé z mrtwých, a četli nyněgšj kazatele, — neprawjm všecky; neboť mnohým slušné chwały odepřjti nelze, — nicméně někteřj od nich by takto kárání byli: *Smeti tohoto swěta a powrhel učiněni gsme u wás* ⁶⁶⁾, horšjte se i ku posměchu máte sprostnost našich pozůstalých kázanj. Ale wy, — wy kázete, ale gak? nesrozumitedlně; kázanj waše na způsob módy swětské nowými slůwky a frázemi diwnými gsau wystrogena, lid wás *má uši a ne-slyšj*, ⁶⁷⁾ to gest, nerozumj wám. My *ne sami sebe gsme kázali, ale Ježjše Krista Pána našeho* ⁶⁸⁾ w sprostnosti srdce: wy pak diwně strogenau řeč swau uchylugjcj se od oné ewangelické sebe kázete a swé cti hledáte.

Tjnto ale wygádřenjm nechci a nesmj se wystawiti za mistra a saudce kazatelského, ano prawdu prawjm: Wysoce si wážjm každého kazatele, buď kdo buď, gehož plody třebas ne auprawnau, mocně žádanau klassickau, gen když na čistém ewangelium založenau a srozumitedlnau čistau

66) 1 Kor. 4, 13. 67) Žalm. 134, 6. 68) 2 Kor. 4, 5.

*) Lid wenkowský takto saudjwá: „Náš welebný pán tuze wysoko, tuze učeně káže, tak že mu nerozumjme.“ — Kde zatjm přjčina wězj, že, by si w nauzi pomohl, sám si ljbowolně nowá slowa twofj, a řeč swau proti pravidlům gramatiky a syntaxi přednášj. Ona gest nesrozumitelná, proto že gest neprawidelná.

řečj psáni gsau: nieméně s *mnohými* nařjkati musjm, přednášej-li se duchownj řeči mnohého kazatele tak, gak ge tištěné čteme, a tu diwu nenj, že se ani čjtagejcm, tjm méně poslauchagjcm neljbj, diwu nenj, že si skladatelé gegich na wlažnost posluchačů zřegmě nařjkagj. Na důkaz toho budte tři ndálosti z nedáwnj zkušenosti mé položeny.

Poslal mi gistý horliwý duchownj a wraucj materské řeči našj milownjk českého kazatele s tau žertownau žádostj, abyeh mu oznámil: rozumjm-li mu lépe, nežli on? —

Gindy zase geden vlastenec horliwý a kazatel gestě horliwěgsj, spatfiw u mne nowěgsj kázanj, o kterých si mnoho připowjdal, odkaupil ge: ale brzy toho želel, nebo gistil, že pro lid obecný dokonce negsau.

Ano i gistý laik, vzdělaný Čech, bedliwý a milownjk hodných kázanj, se prohlásil: „Kdyby některý duchownj kázanj mého s — a přednáseti chtěl, tak gak tištěna gsau, pochybugi welice, aby se zaljbila.

Nynj tu otázku čiujm, kterého napomenutj ge nynj wje třeba: „Píše česky“ anebo „kažte a pište srozumitedlně?“ — Mnohé kázanj wypracowáno gest podlé všech homiletických prawidel: ale nastogte! srozumitedlnosti ljbé se mu nedostává. Mnohý gest řečnj hogný, praud wýmlownosti z úst gehu se wyléwá, ale nad hlawami čili schopnostmi poslauchagjch, z něhož sotwa potůček malinký srdce gegich obwlažuge. Řečňowanj takowé w ušjch se stawj, ale až k srdci neprostupuge; lid powinen nenj wzněsti se a také

nemůže až k vysokým myšlénkám kazatele: ale tento zavázán gest, gestli ginák prospěti chce, snjžiti se k lidu. Sw. Jan, biskup w Konstantinopoli, na počátku vysokau kázáwal řečj, gen vzdělaným srozumitedlnau, sprostý člowěk nebyl s to pochopiti kázanj geho. I čekala gednau naň stařena, prosjoj ho: „Učiň, muži Božj! abysi i pro nás. lidi sprosté kázal.“ „Což nekáži pro wás?“ otázal se biskup. „Owšem kázete,“ odwece ona, „ale my ubozj wám nerozumjme.“ Od toho času ten Swatý kázanj swá tak napravil, že ho vzdělanj i sprostj s potěšenjm i prospěchem slyšeli, a cjrkew sw. ho počtila gménem Zlatoústého. Ó by tento přjklad sw. biskupa nás táhl k ochotnému následowánj! Protož pro spasenj oweček nám swěřených w přednešenj slowa Božjho neyprw a přede wšjm srozumitedlnosti šetřme, kazatelská řeč waše budiz — nedjm sprostá, triwiálnj, sedlská — tjm by slowo Božj spjše w lehkost kleslo, než přjslušné wáznosti došlo — nýbrž takowá a tak zprawená, aby gj posluchač bedliwý netoliko porozuměti *mohl*, ale také newyhnutedlně porozuměti *musil*, aneb gak starý řečnjk latinský powědel: „Non solum ut possit intelligi oratio, sed etiam ut non possit non intelligi.“ *Wolme raděgi s sw. Augustinem, aby nás kárali gramatikowé, než aby nám nerozuměli zástupowé.*⁶⁹⁾

Střezme se tedy všech slow a wygádřenj nowých, cizjch, lidu sprostému nepowědomých,

69) I. 5. de doctrina christiana c. 20.

anob dokonce z cizjeh nářečj vypůgčených. Co si básnj smj dowoliti, to kazateli neslušj; proto se zhusta stává, že ač mnohý kazatel věci wůbec powědomé, wjry totiž neb mrawů se týkagcej, přednásj, předce nesrozumitedlně mluwj; protože gen toho pilen gest, aby sličnými frázemi a uměle složenými slůwky řeč swau wykrášlil, a úkol swůg kazatelský způsobem wywodil neobyčegným, od giných kazatelů se rozeznáwagcejm. Tuto wadu škodnau u mnohých řečnjků Božjeh pozorowala giž a odstraniti usilowala naše neydůstogněgšj knjžecj arcibiskupská Konsistoř Pražská w tak nazwaných druhdy vycházegjeh garnjch listech.⁷⁰⁾ I takowým by se slowy sw. Pawla psáti mohlo: *Ó Timotee! což gest swěřeno, ostrjhey; waruge se nepobožných nowých slow.*⁷¹⁾ — Odstraněny též budte welmi dlauhé peridy, které sprostého posluchače, an gich přehlednauti nemůze, matau, unawugj, pozornost plašj, a on na konci — zapomjná na začátek; slowem, chystagjce se k psanj neb přednešenj kázanj ustanowme se s sw. Pawlem na tom, že *ne s wywýšenostj řeči neb maudrosti swětské*: — nýbrž *maudrost Božj w tagemstwj, kteráž prwe skrytá byla, mluwiti, ne sebe, nýbrž Ježjše Krista kázati,*⁷²⁾ *a tělesným, t. g. mdlým, sprostým mléko náboženstwj dáti chceme.*⁷³⁾

2. K spásitedlně aučinliwému kázanj třebať též *důkladnosti*, ale takowé, která posluchače nepřecpává, také ho ale prázdného nenechává,

70) *Vernales ab anno 1819. §. III. et anno 1820 pag. 7 et 8.* 71) 1 Tim. 6, 20. 72) 1 Kor. 2, 1. 2. 7. 73) 1 Kor. 3, 2.

nýbrž duši a srdce geho nasycne. Kázanj má-li se ljbiti, a k užitku býti, budiž gádrné, aby mysl posluchačů zagjmalo, přeswědčilo a pohnulo. Předmět a rozdělenj geho tak dobře budte zwoleny, aby gak z úst našich vycházegj, hned se zaljbyly a pozornost zostrily. Nawykati čjm déle tjm wjce musjme tomu, aby, an my kážeme, mysl posluchačů našich stále a přjgemně tjm, co slyšj, se objrala. Nebo i sprostý lid w kázanj rozeznati umj pléwu od zrna, a skořepinu od plného gádra, a nenj mu milé, musj-li mezi kázanjm zaháleti, nemale, čjm by se mysl geho hawila. A gako se čistau poljwkau nenasytj, nýbrž gádrné a syté potravu potřebuge: tak se marnau okrasau wýmluwnosti a pompau slow nespokogj, protože tomu nerozumj, a geho mysl toho zažití nemůže.

Neybedliwěgšj pak, ó řečnjku Božj! na to zřetel mēg, aby prawdy, které předuesti, a naučenj, která na srdce klásti chceš, důkazy swětlymi a gako do oka padagjcjmi potwrdil, a přjklady pochopitedlné učinil a wyswětlił. Důkazy ty a přjklady neyprwé běrme z pjsma sw., gelikož gest prawý a neomylný pramen zgewenj Božjho. K nim připogiti dle možnosti neopomiňme i krásná swědectwj a wyřčenj sw. Otců Duchem Božjím oswjcených. Ach! tať weliká gest chyba některých kazatelů, že pěkně rozumugj, onde a onde texty z pjsem sw. uwozugj, ale — z knih sw. Otců nic aneb gen welmi zřjodka některé slůwko připomjnagj!! Otwěremež kterého- a gakéhokoliw hodného kazatele starého, a podiwjme, ale také nстыdjme se, widauce, kolik a gak mnoho tref-

ných svědectví ze spisů sv. Otců tam položeno gest. Kdyby tito, jak je mnohý domnělý osvěcenc nazývá, staří šlendriáni, k ničemu se nehodili : glistotně k tomu, čeho se w tomto čase swrchowaně nedostává, příhodni gsau, že z nich své práce kazatelské vyřčenými sw. Otců bohatě naplniti můžeme.

Neywjce pak, — wygew se zde mnohonásobnj zkušenost cizj i má vlastnj, — každé kázanj potřebné důkladnosti nabývá, ge-li některým spasi- tedlným příkladem, aneb i wjce opatřeno a gako osoleno. Bez musiky nekaž, řjkával gistý řeč- njk ; čjmž nawrhnutí chtěl, že gako musika má linie, po nichž noty wystupugi neb sstupugi: tak i hlas kazatelůw zde powýšen, tamto snjžen býti má. A gá dokládám: Bez příkladu také nekaž sprostému lidu ; nebo budiž kázanj naše sebe pravidlněgi wypracowáno, důwody z Pjsma sw. i z rozumu opatřeno, podobenstwými wyloženo, nad to pak i horliwě hlásáno, a pohnutedlně před- nešeno : ge-li však příkladu všeho prázdno, co prospěge ? málo aneb dokonce nic ! Lid se o- všem snad diwj i kázanj chwálj, zwlášt bylo-li slzy wynucugjej ; ptám-li se ho ale, co si z něho pamatowal, zamlčj se, aneb : „Gá giž newjm“ odpowj. Potwrdjme-li však řeč swau některým příkladem, glistotně k naučenj geho w paměti i w srdci se uchyti, a tak snadno nezhyne. Ne- chybjm snad, přirownage příklad w kázanj k slun- ci. Nebo gako toto negen zem naši, na které obýwáme, nýbrž podle nowěgsjch hwězdárských nálezů i měsje, hwězdy a všecky planety osvě-

cuge a zahřjwá : tak přjklad celé kázanj a všechny prawidla a naučenj oswěcuge, mysl wygasňuge, srdce zahřjwá a spolu občerstwuge. Ano přjklad wzhledem sprostého lidu gest duše celého kázanj, ten se mu ljj, ten mu činj kázanj přjgemné, a neymocněgi k přeswědčenj přispjwá, a k následowánj pudj ; nebo zkušené gest ono přjslowj : Slowa pohybugj, přjklady táhnau.

3. Přednešenj naše weskrz budiž *wážné* gednák z ohledu osoby, kterau předstawugeme, gednák ejle, kteréhož dosjci máme. A w prawdě nenj-liž kazatel wyslanec Božj? nenj-liž nástrog, z něhož mluwj Bůh? Wždyť wyřkla prawda neomylná: *Kdo wás slyšj, mne slyšj*⁷⁴⁾. A který gest ejl kazatelůw, nežli obráčenj a spasenj dušj sobě swěřených, a rozmnoženj králowstwj Božjho? Toto dvě kazatel s myslj nikdy nesmj wypustiti, časté a zdrawé powažowánj oběho wázným geg učiniti má kazatelem, w tom hodnost swau powažowati, w tom gi zakládati musj. Poněwadž tedy mjsto Božj zastupugeme, a poselstwj geho konáme, pečliwě se na mjstě poswátném stogjce všeho střezme, co pýchau páchne, oškliwost plodj a na ugmu wáznosti slowa Božjho gest. Hledá-li kazatel wáznosti si dobytj a gako wynutiti zewnitrnjm, a — ó bych to řjci nemusil! — toliko ženštinám patřjcm ozdobným oděwem ; neb počjná-li sobě gako herec na diwadle, trhá-li sebau, potřásá-li kadeře, wystupuge-li na mjsto prawdy hrdě, panskj, potwořj-li se w pohybowánj těla,

74) Luk. 10, 16.

w řeči, mluvě rozvláčně a jako wydluženým hlasem; tuchne i hned w posluchačjch důvěrnost a nábožnost, a gaky aučinek wywodj? přewrácený, že co vzdělati měl, zrušj, totiž wáznost slowa Božjho; co pak zničiti měl vzdělá a upewnj, zadrželost a nenáwist božského učenj. Ale takowý wystupuge na kazatedlnici měl by si připomenauti napomenutj božského místra našeho: *Učte se ode mne, neboť gsem tichý a pokorný srdcem.*⁷⁵⁾ A zagisté, gestli která ctnost, tedy pokora neypěkněgi nám slušj na kázanj, a k cjlí našemu neywjce dopomáhá; nebo pokorný duch Kristůw wládne srdci lidskými a pohybuge gimí, nadutost pak a pánowitost plaché ge činj.

Wáznó učinjme přednešenj swé zwlášť tjm, gestliže wšj silau se přičinjme, aby w wjře wždy wje utwreni byli posluchači, w naděgi posilněni, a k lásce roznjcení. Wjra zagisté *lidem dobré wíle*⁷⁶⁾ neywzácněgšj dar gest, nad stříbro a zlato dražšj, - w njž neumdleně prospjwati chtj. Naděge wštjpená wypuzuge bázeň, malomyslnost, nespokogenost, a žiwý gest pramen důvěrnosti w Boha. Láska pak láskau pronešená lásku plodj a mocně pudj, aby zgewena byla skutky slowem Božjm schwálenými. Blahoslawjm tebe, kazateli křesťanský, genž z těchto božských ctnostj buď některau gádrně wštjppš, aneb ke všem srdce vzděláwage a připrawuge, tak slowu Božjmu wáznosti zjškáš a wypůsobugeš. Wypadne-li však ginák, než gak gsi očekáwal a žádal, Bohu odporuč,

75) *Mat.* 11, 29. 76) *Luk.* 2, 14.

4. Zatjm ně tak snadno se mine žádaucj aučinek s očekáwánjm twým, bude-li přednešenj *twé srdečné*. A toť kazatelowo neywětšj uměnj gest a neyobljbenějšj ho činj, umj-li od srdce mluwiti k srdcjm. Nebo nenj-li komu slowo Božj w srdci, a negde-li z srdce, nemůže, než býti neplatné. Má-li to swaté slowo od srdce k srdci snadno procházeti, a gjm hýbati, sám seban kazatel prw hnauti, a proniknut býti musj naskrz onau prawdu, kterau posluchačům na srdce položití chce; poznati musj tito a wyznati, že kazatel gjm nerozkazuje gako na robotě, nýbrž že ho horliwost o spasenj dušj tráwj; že nekáže gen z obyčge, nýbrž z powinnosti, ne gen gazykem, nýbrž i srdcem; že se na něm widj patrně, že wzdělati chce, napraviti, potěšiti, k Bohu nakloniti, od hřjchu odwrátiti, k ctnosti powzbuditi; poznati musj, že gjm myslj dobře, a gen spasenj gegich hledá; wyznati musj, že Duch sw. z něho mluwj.

Owšemť nenj všem nám tento wzácný dar s hůry dán, an psáno gest: *Rozdjlné gsau milosti Božj a dary Ducha sw., který rozděluge gednomu každému, gakž chce.*⁷⁷⁾ Ale také psáno gest: *Proste a bude wám dáno.*⁷⁸⁾ Mnohým byla tato hřiwna dána, ale že gi zakopali, a těžiti s nj nedbali, wzata byla od nich, a dána ginému, který za ni prosil snažně. Nebo Bůh, který *otwjrá ústa němých, a gazyky nemluwnat činj wýmluwné*⁷⁹⁾, který mdlého, newýmluwného Jeremiáše k prorockému auřadu wywolil a způ-

77) 1 Ebr. 12, 4. 11. 78) Mat. 7, 7. 79) Maud. 10, 21.

sobného učinil, řka k němu: *Ay dal gsem slowa má w ústa twá*⁸⁰⁾, týž Bůh i gazyk k srdečnému mluwenj všeligak nezpůsobný otewřiti a pronikawým učiniti může; ano činj wida wůli dobrau, a bedliwé spolučiněnj.

Tu opět poukazugeme a wěrnému a stálému ostřjhánj wraucně poraučjme třetj prawidlo tohoto nawrženj. *Bez ustádnj skaumati, zpytowati a poznáwati musjme duchownj potřeby našich farnjků, a gen tomu gich učiti, wěsti, napomjnaty, čeho gim na ten čas neyweyš třeba.* Trefně u Seilera nesmrtedlného farář Heğelin, byw tázán, gaké užjwá přjprawy k swým kázanjm, odpovědel: „Gednjm okem patřjm do srdce swého, a druhým do srdcj swých posluchačů, co gim dobré a prospěšné.“ Proto mluwjwal od srdce k srdcjm, a gako ze srdcj posluchačů, proto kázanj geho se ljbila, neb byla potřebám gegich přiměřena.

Negedni gsau řečnjci křesťanštj, genž srdce posluchačů zagjmati a tak zaljbiti se daufagj, když buď důtkliwé káranj mrawů, pronikawé wytykánj panugjcejch neprawostj, a přjsné vyhrowovánj hrozných trestů Božjch giným hlasatelům ponecháwagj; aneb činjce to zde a onde, brzy rozhorlenj swého želj, wymlauwagj, a že w tom zlém posluchači gegich stjháni býti nemohau, zgeně pochlebugj, bogjce se, žeby trestánjm tjnto spjše odwrátili srdce gegich, než si nachýlili. Mlějm zde, že takowýmto pochlebným řečňowánjm duše se zaslepugj, a w twrdšj sen hrjšný

80) *Jerem.* 1, 9.

ukoljbagj; nic nepravjm, že těmto bázliwým kazatelům Bůh u proroka hrozj: *Běda těm, kteříž šijj polštářjky pod všeliký loket ruky: a dělajj podhlawnice pod hlavu všelikého věku k polapenj dušj;*⁸¹⁾ tagjm, že rušj powinnost kazatelskau sw. Pawlem uloženu: *Kaž slowo Božj, nabjzeg w čas i w nečas: tresci, pros, žehře we wšj trpěliwosti a učenj.*⁸²⁾ Toliko dokládám, že i důtkliwým kázanjm srdce lidské se dá zjskati a gjtj ku poslušenstwju, gen ať lid porozumj, že kazatel žehře a tresce ne osoby, nýbrž hřjchy, ne z hněwu neb něgaké wášně, nýbrž z lásky a horliwosti, aby gim prospěl, že gen wěčné spasenj gegich hledá, že má ljtost nad nimi, anť se hřjchy swými od Boha tak vzdálili a na cestě k spasenj poblaudili, že pro Krista Ježjše wraucj prosbu činj, aby ustáli od páchánj zlých skutků, že ge těšj množstwjm slitowánj Božjch a odpuštěnjm hřjchů. Tjmto způsobem i neydůtkliwějšj kazatel k srdci mluwiti, k pokánj hýbati a ljbiti se bude.

5. Konečně každé kázanj s chutj se slyšj, a užitek wýborný přinášj, pokudž s *ljbeznostj* ge přednešeno. Tato ljbeznost a přjgennost w kázanj mnohým ode Pána gest dána tak sice, že všeliké hnutj těla gegich, a každé slowo se ljbj. Z úst takowého ljbezného kazatele wcházj slowo Božj dvěma dweřma w srdce posluchačů, ušima i očima. Mluwj-li gen k ušjm, an oči zabálegj, aneb přjgenně zabaweny negsau, co diwu, gestli.

81) *Ezech. 13, 18.* 82) *II. Tim. 4, 2.*

mysl gegich se zataulá ginam? W prawdě, krom milosti Božj nabýwá kázanj naše neywjce také sjly a žiwosti, krásy a ljbsti, pronikawosti a mocnosti od weškeré zewnitřnj osoby kazatelowy, geho oěj, ⁸³⁾ hlasu, řeči, hnutj těla a celé postawy: a buď si kázanj všemi prawidly a kwjtky homiletickými ozdobeno, buď za wzor řečj kazatelských wystaweno, nechme ge však přednesti kazatelem nezpůsobným, studeným, neohebným, nemluwným: wšeccko se znechtj, a užitek toho kázanj rozptýlen gest; gešto kazatel způsobný, ljbezný, přjgemný tjm kázanjm srdce posluchačů ohromnj, podiwenj wynutj a k naprawenj mocně powzbudj.

Tuto snad někdo řekne: „Nic nowého skladateli neprawjš, nebo každému známo, že wětšj působj aučinek a dobročinněgšj nese užitek kázanj prostředně wypracowané, ale ljbezně přednešené, než podařilé a negápně wywedené.“ Wšak proto že tyto wěci ze zkušenosti všickni známe, wšj silau bychom se k tomu mjti měli, aby wypracowanj naše sic bylo hodné a gakž možno i zdařilé: ale přednešenj, co na nás gest, z každé strany přjgemné a ljbezné. Této pak ljbeznosti w kázanj, komu s hůry dáno nenj, lze owšem ne bez mnohého úsilj a wytrwalého cwičenj gen takto nabyti.

83) Negedni z mladšjch duchownjch bratřj našich hlásagjce magj oči wjce zawřené než otowřené. Neslušnost tato tak weliká gest, že i ten sprostý lid se nad tjm horšj, a prawj: „Což negsme hodni, aby na nás patřil?“ A giný řekl: „Náš P. P. káže a spj.“!!

a) Neyprw a přede wšjm budtež každé *naše hnutj a twáření wážené, přjgemné, přjslušné, a co se přednášj, přiměřené*; ani tedy leniwé, gako bychom howěti chtěli tu, kde nastala práce důležitá pro wěčnost; ani diwoké, abychom se keykljřům podobali, aneb diwadelnjm hercům. A ay, negedni těchto následugj, genž tělem swým gako doplniti myslj, čeho se gim w slowech nedostává. Čjm hubeněšj uwáděgj důwody, tjm násilněgi pohybugj audy, aby tak lehké řeči swé wýwážek a laciné wěci welkau cenu dali.

Držme se tedy w mezjch, ani těchto, ani oněch nenásledugjce: budiž přednešenj naše žiwé, nábožné, horliwé, bez nucenj. Prosme, opět prawjm, prosme, a bez ustánj prosme za tento zwláštnj dar kazatelský; máme-li přjlezitost, častěgi a bedliwě oblíbeného kazatele pozorugme. Welmi též prospjwá dobrého maudrého přjtele si zwoliti a požádati, aby nám nezpůsobj naše na kázanj bez ostýchánj powěděl. Také se radj kázanj swá přednášeti před zrcadlem. Nezamjám zcela toho prostředku, zwlášť an Quintilián o wýtečném řečnjku Demosthenowi takto pjše: Grande quoddam intuens speculum componere actionem solebat; ale také za bezpečný a neomylný newyhlašugi. Zrcadlo gest wýborný a wěrný maljř, ale — němý. Mnohá ženština djwagjc se do zrcadla má za to, že oděw a krog gegj pěkný gest a wšem se zaljbj, a předce třebas k žalosti gegj naopak potom se děge: tak snad mnohému z našinců zdagj se před zrcadlem hnutj těla geho slušné a přjgemné, a předce se po-

sluchatelstwu neljbj; protož opět prawjm, upřjmný a wěrný přjtel, který přednešenj twé pilně pozoruge, a co ginj lidé rozumnj o něm saudj, tobě zgewuge, mnohem wjc tobě prospěge, než to neygasněgšj zreadlo.

b) K ljbeznosti kázanj náležj též *přjgemný čistý hlas*, aby totiž kazatel bedliwý na se pozor dal, aby se nezagjkal, poslednj slova gako nepolykal, nezadrhowal, na se w řeči nepospjchal, ústy i nose nehlásal, aby hlas gehu nechodil gako po gedné linii, aby přjliš nekřičel, by snad i o něm se řjci nemuselo, co dáwno onen řjmský řečnjk powěděl: Latrant jam quidem oratores, non loquuntur. Sprostý lid silnému hlasu gehu se owšem diwj, ale slowo Božj k srdci nepřjgmá. Přjlišnj křiklauni obyčegně počet wýborných a obljbených kazatelů nerozmáhaj.

Řečnjk Božj ať sice káže hlasitě, by každé slowo bylo lehce srozumitedlné; nigak nerozumj-li ti posluchač, gde přjslowj wskutek: Slowo z úst, mimo ušj šust. Spolu pak ať mluwj přjgemně, aby njž nebo weyš, spěšnėgi neb rozwláčnėgi podlé wěcj, které přednásj, mluwil, wěci totiž pozoru a paměti potřebugjcej ať mluwj wážně, radostné wěci radostně, a žalostné též; nebo takowáto přjgemnost a k wěci slušnost gjmá srdce, pudj a držj mysl w pozornosti, zapuzuge dlahau chwjli a roztržitost, anobrž posluchače mile a utěšeně zabawuge a horliwost k poslauchánj zplozage.

Owšem že i tato ljbeznost řeči za dar Božj musj powažowána býti: nicméně neumdlené cwi-

čenj někdy i přirozené přemáhá poklésky, a horliwé plodj řečnjky. Kdo si zde nepřipomjná onoho mistra wšech swětských řečnjků, Demosthena řeckého? Cicero, sám neypředněgšj orátor řjmský, nade wšecky řečnjky přednost dáwá gemu, gehožto gazyk tak nezpůsobný byl k srozumitedlnému mluwenj, který ale gazyk wytrwálým cwičenjm a přemáhánjm ohromugcej potom wýmluwnosti nabył, gjž odolati nemohl žádný. Této přjgemnosti w řečnĕnj, komu s hůry dána nenj, snaž se i ty wraucj modlitban a wšjm úsiljm poznenáhla dosjci. Tuto se za obzwláštnej a zkašený prostředek mladým řečnjkům Božjm wystawuge a schwaluge hlasité čjtánj cizjch kazatelů, a přede wšjm hlasité přednášenj swých vlastnjch kázanj sauķromj; nebo tjmto cwičenjm se hlas, ať tak djm, od přirozených hran swých očišťuge a ohlazuge, gazyk nabýwá obratnosti, srdnatosti, ohebnosti, zwučnosti a tak ljbeznosti.

c) K přjgemnosti w přednešenj a řeči také zwláštnej něgaké, pěkné, a gako nowé, pozor upantagjcej wěci w kázanj připogiti neopomiňme. Kdo wždy gen gednostegných formulj neboli způsobů a slow užjwá, posluchačům swým nic nowého nepodává; kdo se tomu myšlenj odal, že se ten sprostý lid gakž takž odbyti může: nepřjgemný gest kazatel takowý a omrzelý, nebť si posluchač pomyslj, žeby on tolikéž dowedł, a proto takowého kazatele řeč srdci geho nic nečubtná. Ty ale, bratře, na tom se pewně ustanow, aby každé kázanj twé, co na tobě gest, zwláštneho něco předstawilo, coby posluchačům užitečné

a wděk bylo, a srdce gegich buď vzdělalo, neb potěšilo, a napravilo. Sem zvláště patřj podobenstw, přirownánj, swědectwj a wyřčenj giných osob, a přjklady. Gen budte podobenstwj ta ne z daleka, ne od wěcj, kterýmž posluchač nerozumj, nýbrž z žiwobyťj obecného, sprostého wzata, od wěcj, kteréž před sebau má, a gimíž se objrá. Wtělený Bůh, Kristus sám gest w ohledu tomto dokonalým mistrem našjm. Kolikrátkoli sprosté lidi wučowal, wždy gim prawdy swého učenj božského podobenstwjmi z přjrody wzatými, u p. o kwjtj, o stromjch, o semenu, o kwasu, o pastýři, o rozsewači, o lowenj ryb, o swatbě a t. d. wyswětlowal. Tjm si Pán u sprostého lidu židowského takowé lásky a důwěrnosti zjskal, že *se wšude za njm walili, aby slyšeli slowo Božj.*⁸⁴⁾ Téhož způsobu i sw. Chrysostom užjwal. Neywje totiž bráwal podobenstwj swá od moře, proto že byl biskupem w Konstantinopoli, w městě bljž moře ležjcjm. Tak přjpadných podobenstwj i ty řečnjku Božj užjwey; nebť gsau neylepšj, an se posluchačům zdá, ne že poslauchagj, nýbrž že se djwagj na wěci.

I to k ljbeznosti kázanj přináležj, aby chom stále prudkau, hrjmagjcj, důtkliwau, káragjcj řečj nemlawili. Z počátku se sice lid sprostý takowých ohniwých kázanj děsj, obdiwuge se gim, a na polepšenj myslj: ale wida, že se mu bez konce hrozj, a na přewrácené mrawy ustawičně že-hře, pomalu takowé řeči uwyká, až se gako

84) Luk. 1, 5.

ohrozj a báti přestane, práwě gako djtě, kteréž od otce metlau ustawičně gest strašeno, ano často i bito, konečně, gsau otlučeno, metly se ne- bogj, a ucitiwši gi gen se otřese. Wjce a častěji mluwme tiše, pohnutedlnau a přjwětíwau řečj, kažme patrnu laskawostj. A co giného kážeme, nežli lásku k Bohu a k bližnjmu? a čím se mocněgi plodj láska, nežli láskau? I zde má mjsto swé ono známé přjslowj: *Varietas delectat*. Někdy tedy láska sama z úst našich wycházeg, někdy pak spogena buď s přjsnau, co meč ostrau řečj Božj, wedlé potřeb duchownjch osadnjků našich.

Konečně kážanj naše ať se znamenitě rozeznáwagj a děl j od obecné mluwy, neboli wúbec uwedeného, na wětšjm djle sprostého w mluwenj náwyku, nebť by to na ugmu wážnosti a důstog- nosti slowa Božjho bylo; mluwmez zřetedlně, srozumitedlně, populárně, ale ne nedbale, sedl- sky, s chybam i to sprosté ucho české urážegj- cjmi. Na omylu gest, kdož se domnjwá, že lid wenkowský řeči spanilegšj, braušeněgšj neroz- umj; on i gj u nás gakožto učených, gak duchow- njho gmenuge, vyhledáwá i rád poslauchá. Ale ne takowau, kde mezi adjektiwem a substantiwem heyno slow položeno gest, kde se k člowěku spro- stému nepowědomými slůwky a frázemi mluwj; neb kde Nominativ z h u s t a až na poslednj mj- sto se klade. U p. *Nepromiknutedlnau* zastřeni gsau očim našim osudowé žiwota našeho *záclo- nau* — aneb: W mrakohustých temnotách ukryta

gest budaucj otrapa naše — aneb: Gaké to pro nás potěšenj, že Bůh člověk nám tak veliké, tak *nezasloužené* ano *wěčné* swým taužebně a dráhně let očekáwaným přjstjm na tento bjdný hrjšný swět pripravil *blahoslawnstwj!* — aneb: Wěřjte, že welemocný a přemaudrý ředitel weškerého oboru swěta a všech osudů našich gest *Bůh?* — Newjte, že pramen všech počestných mrawů, a základ všech křesťanských ctnostj gest *pokora?* — Sudte sami, bratřj ctihodnj, nemuse-la-liby sprostých posluchačů pozornost mjgeti, kdyby se jim takowau a podobnau diwně stroge-nau řečj materskau kázalo? — A však i přjliš sprostá obecná mluwa slowu Božjmu ugjná ceny a wážnosti, ať se potom wenkowan domnjwá, že se řeč Božj, řeč sw. Ewangelium w ničemž nerozeznáwá od způsobu geho mluwenj, a proto gi ani přjslušnau pozornostj a zbožnau myslj neposlauchá. Protož mnohým a wytrwalým cwičejm takau řečj na mjstě Božjmu stogjce hlásejme, aby se pěkně srownáwala s čistau, gasnau, ozdobnau a spolu lehce srozumitedlnau řečj, kterau Pán Jezjs wedlé úkazu sw. Ewangelium mluwjwal a swatj apoštolé geho; pak, dá-li Bůh, prospěgeme, aspoň gisté wje, nežli řečj buď přepiatau, aneb přjliš sprostau.

Neyposléze se ku kázanj ljbeznému schwaluge a radj, aby nebylo přjliš obšjrné a gako nekonečné, nýbrž wedlé potreby a okoličnostj krátké. A toho gest přjčina i důležitá i slušná, protože wenkowský, k dlauhému a stálému přemyšlowánj nenawyklý lid brzy býwá uhawen w pō-

sluchánj kázanj zvlášť takowého, kteréž dušewnj schopnosti geho bud přesáhá, aneb nenasycuge. A pustil-li pozornost mimo sebe, w srdce geho což potom může wgti spasitedlného? Kažme tedy na wenku krátce, ale tjm gadrněgi a pochopitedlněgi, aby lid sprostý, slyše množstw a hognost slow, předce lačný neodcházal, nýbrž aby málem byl nasycen. Opatrně činj ten, genž powědom sobě gsa nedostatku swého w schopnostech kazatelských, krátkosti ne z nedbalosti wynucené, nýbrž přiměřené a přjgemné šetřj, a řeč swau přjkladem k slyšenj lahodným solj; gistěť geho slowo Božj spjše zachutná a snáže zažige lid sprostý, nežli kázanj přjliš dlauhé; neb to mu oškliwost a nechť působj. —

Prawjš-li, řečnjku duchownj, že cokoliw tuto k spasitedlnému wedenj auřadu kazatelského nastjněno gest a položeno, wěrně zachowáwáš, aneb od této doby pomocj milosti Božj zachowati chceš: daufey w Kristu, že *ti dá někdy Bůh korunu žiwota*,⁸⁵⁾ gestli gen k této kazatelské přičinliwosti swé, gestli k slowu Božjmu od tebe blásanému geště posléze přiložiti nikdy neoblewjš *žiwot přjkladný*.

(Dokončenj.)

85) Zgew. 2, 10.

3. *Tri ewangelické rady.*

Kázanj na slawnost sw. Benedikta, w Reyhradě na Morawě,
dne 21. Března, 1830.

Od *Wácl. M. Pešiny*, býwalého faráře Blučinského.

Wysoce důstognému

Pánu, Panu

Viktorowi Schlossarowi,

Opatowi řádu sw. Benedikta w klášteře Reghradském na Morawě,
zemakému prelátu, členu učené společnosti Morawské, a Dědictwji sw.
Jana Nepomuckého w Praze, Příteli mému Neymilegijmu.

Ta láska, kterauž wzájemně srdce naše zanjena byla gsau, když gsme se poznali, kterauž gsme wespolek sobě dávali na gewo, dokauřad gsme sobě blizci a přítomni byli, a pro kterauž gsme se přjslowjm stali celému okolj Reghradskému a Blučinskému: tato láska upřjmného přátelstwji žije posud a žjti bude bez proměny w srdci mém takowau garostj, gako w onu dobu utěženau, když gsem we Wá š n o s t e ch poneypřw skledal wřelého přjtele. S newyslowitelnau radostj sobě připomjnam ony radostné dni, když gsme geden k druhému docházegjce, geden druhého po rozkošných lučínách doprowázegjce, w srdečném a upřjmném rozmlauwímj plesáwali. Nemysljlwali gsme tenkrátě, že kdy wzdálenjm od sebe zbaweni budeme hognjch ra lostj, kterýchž nám poskytowalo přátelstwji naše; však jinak rozhodnul Pán, kterjž řjdi osud lidskj! Neb gednjm měsjem stala se weliká změna s námi; Wá š n o s t i gste byli ode swjch bratrj za Opata, a gá od wysoce důstogné, wždy wěrné kapitoly Pražské u sw. Wjta, za kanownjka zwolen. — Nynj gsme sobě wzdáleni; však srdcem ustawičně blizci. — I přál bych sobě, abych Wá š n o s t e m tak hogné důkazy swé šetrnosti, uctiwosti a upřjmné srdečné lásky na gewo dávali mohl, gakož gsem toho na Morawě činjwal.

Přjgmětež tento důkaz wraucnosti mé, kterjž zde progewugi. Zlobjm Wá š n o s t i n j m g m é n e m, a skládám do rukau přátelskjch ono kázanj, kterěž gsem na pozwánj Wá š n o s t i n a přelohůlce w opatské důstognosti, roku 1830, na den sw. Olce Benedikta w Reghradském chrámu Páně držeti měl, však pro strašliwou událost mjti nemohl. Byla tenkrátě geště krutějšj zima, nežli gsme gj letos zakusili, a trwala až do polowice Března; kde na gednau, po silném, teplém dešti takowá se w tamějšj kragině strhla powodeň, že netoliko wšecken přjstup od mjsta k mjstu byl zamezen, něbrž že i mnohá stáwenj (atěch w samém faranjm mjstě mém na osu a dwadcet) stáljm doráženj ohromnjch ker a nesrocenjm prauděnjm zbauřené wody, wywrácena byla. — A toho dne, když gsem w Reghradě kázati měl, dostala se powodeň i do ohránu Páně Wá š e h o : a tak giž tjm wšecky sluzby Božj překaženy byly! — Co tenkrátě mi nelze bylo pro neobyčegnau powodeň, a čehož mi nynj weliká wzdálenost nedowoluje: abych Wá š n o s t i k srdci tisknul, plnjm poněkud aspoň těmito řádky, a kázanj od oněch dob založené, a nikomu posawade powědomé, buď Wá m netak památkau oně zhaubné události, něbrž důkazem, gak Wá š n o s t i welice miluji. Čteno buď aspoň tam, kde hlásáwo mělo býti, a zwěstuj miljím bratrjím Wá š i m, gak nerozlučitelně gest přátelstwji naše.

W Praze dne 21. Března 1838.

Pešina.

„Gako hwězda gitřnj u prostřed mhly, a gako měsje plný we dnech swých swjtj, a gako slunce stkwauj, tak on stkwěl se w chrámě Božjm.“ *Ekleziastik 50, (—7. *)*

Na koho pak se dagj slyšeti tato slawná, tato wznešená slowa, w Kristu Neymilegšj? Na koho bych rád gimi obrátil nábožnau a pozornau mysl waši? — Swětjme sice swatopostnj čas, a protož gste giž několikráte s tohoto poswátného mjsta k zármutku a ljtosti nad krutě umučným Pánem zbuzowáni byli. Dnes ale se žádného zármutku zde nepozoruge, dnes zde widjm gen gasné twáře, weselé oči, a oltář Božj gakož i celý chrám Páně stkwostně a slawně ozdobený. Ne tedy po truchlořeči, nobrž po radostném zwěstowánj taužj duše waše dnes. Nebo opět se wám a celému welebnému klášternjmu bratrstwu Reghradskému nawrátila ta wzácná a weleslawná památnj slawnost swatého zakladatele a praotce mnoha duchownjeh a cjrkwewnjeh řádů, — *Benedikta swatého*. Nynj zřegmo wám, w Kr. Ney. koho se týkagj ona nadřečená a ode mne z počátku uwezená slowa Sirachowa. Nenj-li to *Benedikt swatý*, gešto we swětě gako hwězda gitřnj u prostřed mhly, a w klášteře gako měsje plný we dnech swých swjtil; w celé pak katolické cjrkwí gako slunce stkwauj se stkwěl? — A geho památnj den, geho swatau a požehnanau pa-

*) Daufám, iže přjchylným čtenářům Časopisu tjmto kázanjm nepřigdu newděk; neboť přewelmi pořjdku gednáno bylo o třech radách ewangelickjeh; a snad bude tjm mnohý powzbuzen, aby mistrnjm pérem swjgm pogednánj o věci této Časopisu darował.

mátku gá dnes mám oslawowati a tak welikého a swatého Otce řečj swau zwelebowati? Ó k tomu bych potřebj měl úst Ambrosianských a wýmluwnosti Jana Zlatouústého, bych tak mluwiti mohl, gak má duše roznjcená toho žádá, a slawnost dnešnjho dne mi toho ukládá. Nemám-li se tedy poněkud ostýchati, powážjm-li swau nedostatečnost, a pomnjm-li na ty weleslawné muže, kteříž giž z toho poswatného mjsta za dnešnj přjčinau chwálu Božj a čest wěrného sluzebnjka geho, *Benedikta swatého*, gsau hlásali? Než ale milost Božj w slabých se dokonává; a protož w Boha swého daufám, že dá swé nebeské požeňnanj této dnešnj práci mé. — Dowol tedy, Wysoce důstogný Opate a Otče kláštera tohoto, dowol s obyčegnau otcowskau přjwětíwostj swau, bych zde mohl kázati, negen což se týká welebné a ctihodné řehole twé, nobrž což se i nás wšech zde přjtomných týká. — Sprostými slowy, ale upřjmným srdcem chci a hodlám powědjti, w čem toho swatého Otce následowati máme. —

W pjsmě swatém čteme o gistých ctnostech, kterýchž P. Ježs přjzně a wýslowně každému člověku nepřikázal, nobrž kteréž toliko schwálil, a za kteréž gistan odplatu těm uděliti přisljbil, genž těch a takowých skutků působj. Mimo zřegmá Božj přikázanj máme tedy také gestě tak řečené *ewangelické rady*, to gest mrawnj prawidla, kteráž činěnj negakého prospěšného dobrého skutku za powinnost a za dluh nám neukládaj, nýbrž gen chwálj a poraučegj, a sljbenjm odplaty

nás k němu zbuzuj. To věda dobře *Benedikt swatý*, Duchem swatým nadšen, uzavřel u sebe, takový zaraziti řád osob duchownjch, kteréž by w prawdě chtěly býti dokonalými, a chtěly negen to zachowáwati, což Kristus Pán přikázal, ale i také to, což gen chwáliti a raditi ráčil. A Bůh poze-
hnal práci geho. Brzo se našel hogný počet nábož-
ných mužů, kteréž *dobrowolné chudoby, ustawičné čistoty a dokonalého poslušenstwí* na čas celého žiwota swého ostrjhati chtěli, a totěž Pánu Bohu slawně také přisljbili. Ačkoliw tyto tři ewangelické rady předně a hlawně tohoto wele-
slawného řádu se týkaj: nieméně w gisté strán-
ce i k nám všem ostatnjm katolickým křesťanům směřuj. Rozgjmati tedy budeme: „*Pokud tři ewangelické rady i při nás platnost magj.*

Gá prawjm, a w této řeči Božj z příkladu sw. *Benedikta* dokázati se snažjm, žeby i nám bylo *prospěšno a spasitedlno*, kdybychom měli:

- I. wjce náklonnosti k dobrowolné chudobě,*
- II. — — k čistotě žiwota, a*
- III. — — k dokonalému poslušenstwí.*

W tomto pak důležitém podnikánj podporug mne swatau přjmluwau swau, ty swatý Patriarchu! Wypros mně, u trůnu Božjho milosti, toho Ducha swatého, kterýž by i mne i celé toto nábožné shromážděnj sedmi swými dary i darem spasitedlné rady nadělil! — Wám pak, w Kristu Neymilegšj! deyz k slyšenj tohoto slowa Božjho swatau setrwalost Pán-nebeský.

I.

Prvnj pravidlo, kteréž sw. otec Benedikt teholi své uložil, bylo *ostřihánj dobrowolné chudoby*.

a) Gakau zásluhu dobrowolná chudoba w očjch Božjch má, učj nás sám Kristus Pán, když gednomu mladému a welice bohatému muži na otázku, coby činiti měl, by se stal dokonalým a žiwot věčný měl, za odpověď dal: „*Chceš-li dokonalým býti, gdiž, prodey co máš, a rozdey chudým: a budeš mjti poklad w nebi; a pogď, následug mne.*“ Mat. 19, 11. Swatý Petr slova tato božského mistra svého zaslechnuw, rychle se tázal Pána Ježjše: „*Ay my opustili gsme všechno, a šli gsme za tebou, co tedy bude nám dárno za to?*“ Drahodrahý pak Spasitel odpověděl: „*Amen, prawjm wám, že wy, kteréž gste následowali mne, w druhém narozenj, když seděti bude Syn člověka na stolici welebnosti své, budete seděti i wy na dwanácti stolicjch, soudjce dwanáctero pokolenj Israelské. A každý, kdož opustj dům, neb bratry, neb sestry, neb otce, neb matku, neb manželku, neb syny, neb pole, pro gměno mé, stokrát wjce wezme, a žiwotem věčným wládnauti bude.*“ Mat. 19, 28—29.

Tato slova Božj w pjsmě swatém čjtával a w chrámu Páně slýchával Benedikt mladý.

b) Ted' ge tomu 1350 let,*) co narozen byl sw. Benedikt, w králowstwj Neapolitanském, w městě

*) Podlé roku sepsaného kázanj; neb prý se sw. Benedikt w r. 480. narodil.

Nursii, z rodičů urozených a zámožných; kterýž miláčka svého w autlé newinnosti geho do Řjma do škol papežských gsau odeslali. Nebyl zcela ještě patnáct let stár, an wida rozpustilost mladého lidu, a boge se, by snad i sám zaweden nebyl, opustił wšeccko, tagně se odebral do skalnatých, od Řjma přes 30 mil vzdálených hor, Subjako *) nazwaných. Zde si w hluboké a osamělé geskyni obydlj wywolil, a o takowé samotě žiw byl, že žádného newiděl, kromě nábožného paustennjka Romána, genž ho časem nawštěwowal, křesťanské dokonalosti wyučowal, a též někdy skrowný pokrm mu udělowal. Nebeský Pán nechtěl ale tomu, by miláček geho takau swatosťj zřetedlný, wždycky před očima lidskýma skrytým zůstal: nobrž chtěl, by geho swětlo i giným swjtilo. I protož stalo se, že po několika letech, byl nalezen od pastýřů náhodau gakž řjkáme, ač se wšeccko řjzenjm Božjm děge. Takowé nynj množstwj spasitedlného učenj dychtiwých a po křesťanské dokonalosti lačněgjcjch lidj k němu se hrnulo, že w nedlauhém čase dwanáct klášterů stawěti musel, by wšeccky ty, genž se prawidlem geho žiwota spravowati ohtěli, umjstiti mohl. *Dobrowolná chudoba* bylo to prwnj heslo, kteréž dle rady Krista Pána řehoľnjm swým brattjím uložil; a protož statků země a bohatstwj gen dotud mjti dowolil, dokud gich gest potřebj ku podporowánj chudých a k činěnj

*) Latinsky *Sublacum*; gest to pořadj přjkrých skal, pod kterým potok a gzero.

dobrých skutků. Tjm se stalo, že čo kdy peněz neb giných statků swatému tomuto Otcí neb synům geho ze štědrosti nábožných křesťanů do rukau gest přišlo, že to vše na zwelebenj cti a sláwy Božj, na vzdělánj lidu a na chudé gsau wynaložili.

c) A nečinj-li toho swatá geho řehole, geho klášternj synowé až dosawade? Čeho gsau ze štědrosti nábožných křesťanů nabyli, a co sami střjdmostj swau a duchem hospodárným nashromáždili, k čemu medle to vše obraceli, nač to vše předně a hláwně wynakládali? — Dowolte, ať gen něco o zdegšjm welebném klášteře podotknu. České knjze Břetislaw poslal sem, léta P. 1040., do této tehdaž gestě pusté kraginy, šest bratřj, řádu swatého Benedikta, z kláštera od Swaté Markéty u Prahy.*) A gak si zde počjnali tito ctihodnj mužowé? Z pustých a diwokých lesů udělali krásné zahrady a aurodná pole, a z obywatelů této kraginy počestné, nábožné lidi. Stawenj nákladného a mistrného chráma Páně a prostranného pěkného kláštera obžiwili weliké množstwj chudých lidj, a tak brzo gegich přičinliwostj a dobročinnostj stal se někdegšj hrad lesnj, kteréhož prý na tomže mjstě stáwalo, prawým **Bagským hradem**, o němž daleko široko slawná powěšť se rozljhala. Propustiwše všecken lid swůg na swobodu, učili djtky zdarma, a wysjlagj až posud bratřj swých do všech

*) Který od Boleslawu nábožného, synowce sw. Wáclawa, a od sw. Wogtěcha okolo r. 992 založen byl.

cjarských škol, nižšjch i vyššjch, aby ustawičně zůstali učitelé národu. *) Kdo gest, gestoby neobdiwowal se Reghradskému slawnému chrámu Páně, té utěšenosti celého tohoto rozkošného mjstečka, genž se překrásné zahradě rovná, a genž w skutku sjdlem gest pobožnosti, swatého pokoge a aučinné lásky k Bohu a bližnjmu? Kdoby se neobdiwowal i taměgšjmu nákladnému školnjmu stawenj? Nebo, nenalezá-li zde řemeslnjk obziwy, nešťastný pomoci a útěchy, a chudý almužny? A proč zde wše tak kwete, proč se zde wše tak dobře dařj, proč zde tolik blaha a požehnánj? Ó, mogli Neymilegšj! sotwa bychom toho wšeho zde spatřili, kdyby zde nebyla panowala, a kdyby až posawade zde nepanowala ewangelická rada *dobrowolné chudoby*, kteráž to s sebau nese, bychom odepřeli sobě, a zdělili se s ginými.

d) Z toho se tedy učme i my mjrnosti, střjdmosti a štědrosti, bychom, co nhospodařjme, wynaložiti mohli na wšobecné dobré, na zwelebenj cti a sláwy Božj, na chudé a nuzné, genž pomoci našj potřebni gsau. Zamilugme sobě *dobrowolné chudoby*, čiňme i my se rádi pro Krista a králowstwj nebeské chudými, a shromážďugme sobě poklady, kterýchž ani rez nesžjrá, ani zloděg nekrade. Wy ale chudj, genž wšeliké bjdy a nedostatky trpjte, patřte na sw. otce Benedikta, w skalnaté geskyni *dobrowolné chudobě* se odawagjeho. Učte se od něho, spokogenu býti s

*) Gednoho nynj, Dct. Benedikta Richtera, w Augspurku w Baworjch, rektorem studij a k. profesorem theor. a prakt. filosofie magj.

tjm málem, kteréž wám dobrotiwý Bůh udělil, a neste chudobu swau bez reptánj a w trpěliwosti, neoklamáwagjce bližnjho swého, aniž nestydatě naň dotjragjce. Nobrž pamatugte raděgi na chudého Lazara do lůna Abrahamowa uloženého; pamatugte na Ježjše Krista, kterýž gsa bohatý, učinil se pro nás chudým (2. Kor. 8, 9.), že ani mjsta neměl, kamby byl hlavy uložil; a těšte se tjm, že gsau blahoslaweni, kteréž chudobu swau pokorným a trpěliwým duchem snášegj, gelikoz gim za náhradu bude od sprawedlnosti Božj wszeliké bohatstwj králowstwj nebeského.

Pokročne nynj od dobrowolné chudoby k *ustawičné čistotě* s obnowenau nábožnau pozor-
nostj.

II.

Druhé prawidlo, kteréž swatý *Otec Benedikt* řeholi swé uložil, a kterýmž swětu gasnau swjoj rozžjti chtěl, w kterém swětle by behuljbě chodili, bylo *ostřjhanj ustawičné čistoty*.

a) Gaké zaljbenj Kristus Pán w *ustawičné čistotě* mjti ráčil, ukázal nám na swém swatém předchůdci, Janu Křítiteli, kterýž raděgi hrdlo swé pod meč položil, než aby čistotu zastáwati byl opominul. Prokázal nám to Kristus Pán dále wywolenjm Marie, neyčistšj a neynewinněgšj panny ze všech dcer Ewiných, za matku swého člowěčenstwj, kterauž před porodem, w porodu i po porodu neposkwrněnau zachowal. A prokázal nám to i tau obzwláštnej láskau a náklonnostj, kterauž měl k swatému Janu Ewangelistowi pro

geho stkwělanu panickau newinnost. Když gednoho času Fariseům dokázal, že staw manželský gest nerozwjžitedlný, prawili k němu učednjci geho: „*Gestli že gest tak práwo člowěka s manželkau, nenj dobře ženiti se.*“ Na kteraužto řeč dal Pán učednjkům swým tuto odpověď: „*Ne wšickniť chápajj slowa toho, ale ti, gimž gest dámo. Gsauť zagisté panicowé, kteříž se tak z žiwota matky zrodili: a gsauť panicowé, kteříž učiněni gsau od lidj, a gsau panicowé, kteříž se sami w panictwj odali pro králowstwj nebeské. Kdo může pochopiti, pochop.*“ Mat. 19, 10—12.

b) I práwě to pochopil sw. otec Benedikt, a cele a úplně byl tjm ugištěn, že ustawičná čistota gest drahý a stkwostný klenot w očjch Božjch, a že kdo chce dokonalejšjm býti, kdo se chce miláčkem Božjm a společnjkem swatých angelů státi, tenť že dobře učinj, ostřjhá-li čistoty, a odewzdá-li se neposkwrněnému panictwj z lásky k nečistjšjmu Bohu. Tau přjčinau sw. Benedikt giž od mladosti ostřjhal čistoty swé, a to aby tjm snáze mohl, wšeho spolku s rozpustilými mladjky se uwarowal, a z porušeného tohoto swěta do skalnaté geskyně, do lesnj samoty se utekl, by tak střjdmostj, bděnjm, rozgjmánjm a modlenjm ustawičným tělo přemohl a w uzdu pogal. Proto také když gednoho času swůdce lidského pokolenj, dábel, mysl geho na gednu sličnau Řjmanku obraceti, a plamenem nečistým gi rozněcowati se gal, sw. Benedikt pokušenj to na yždycky tjm přemohl, že oděw se sebe swlékl, a trnjm a bodláčjm tělo

swé tak přisně káral, až ge celé krwj swau panic-
kau zbarwil. A od této chwjle naplnil ho Ho-
spodin mocj Duchu swatého, dal mu dar zázraků
a proroctwj, tak že weliké věci činil, a tagné,
budancj věci předpowjdal, a takau wznešenan swa-
tostj žiwota ho obdařil, že w skutku *se stkwěl
gako hwězda gitřnj, a gako měsje plný, a ga-
ko slunce stkwaucj.* Byltě on prawým Mogžjšem,
genž w pustinách žiwota tohoto zablaidilým uka-
zowal cestu do země zasljbené, do řjše nebeské.
Byl gest prawým Janem Křtitelem, genž na paušti
swé skalnaté pokánj kázal, a wešken lid k němu
se hrnaucej k činěnj dobrých skutků, k naprawenj
žiwota wzbuzowal a napomjnal. Nuže, mogli
Neymilegšj! newidjte-li zde patrných důkazů,
že Pán nebeský ustawičnau čistotu miluge, že
welikými milostmi gi odměňuge, a že mocnau a
slawnau gi činj před celým swětem?

c) Že tuto druhau ewangelickau radu řád sw.
Benedikta wěrně zachowal, widj se z toho weliké-
ho počtu nábožných mužů, kteřj w tomto řádu
gsau žiwi byli, a obzwláštnj čistotau žiwota se
stkwěli. Wěc gest prokázaná, že od časů Řehoře
Welkého až do časů papeže slawné paměti Pia
VII. z řehole sw. Benedikta 40 papežů, 50 pa-
triarchů, 200 kardinalů, 600 arcibiskupů, 4600
biskupů učiněno bylo, a že 3600 téhož řádu knežj,
pro swatost žiwota a obzwláštnj těla čistotu a
zdrželiwost, od swaté cjrkwe za Swaté bylo uzná-
no a wyhlášeno. Weliké to zagisté množstwj; a
wšak daufáme, že tento počet nebeská milost do-
sawade množj a množiti bude až do skonánj swěta.

d) Čistota těla, w Kristu Neymilegšj ! gest krásná, gest angelská ctnost, a má weliké zasljbenj. „*Blaženi,*“ prawj Kristus Pán, „*blaženi čistého srdce, neb oni Boha uzřj.*“ Mat. 5, 8. Chceme-li Boha gednau widěti, gednau každý dle stawu swého čistoty ostřjheyme. Pamatugme, že do nebe nic nečistého nepřigde, a že dle swědectwj sw. Jana „*smilnjkům djl gegich bude w gezeře, kteréž hořj ohněm a sirau.*“ Zgew. 21, 8. Protož, lide swobodný, mēg wždy na paměti slowo knihy Maudrosti: „*že krásné gest čistě zplozenj, neboť i u Boha we cti gest i u lidj.*“ (4, 1.) Mládenci pamatugte na Josefa Egypského, a Benedikta sw.; wy panny pamatugte na čistau a neposkwrněnau Rodičku Božj; wy manželé často přemjtejte na mysl, že *poctiwo má býti manželstwj, a lože neposkwrněné, a čistě obcowánj waše.* (Pawel k židům 13, 4. a Petr. 3, 2.) A kteří w stawu wdowském se nacházegj, nech ať často připomjnagj čistau Judithu a Annu Fanelownu, a slow swatého Pawla nech ať bedliwě šetřj, rkancjho: „*Která wdowa w rozkošech gest, žiwa gstaucj mrtwí gest.*“ 1. Tim. 5, 6. I starcům dáwá sw. Pawel napomenutj, by byli stržzliwi, stydliwi a opatrní. (Tit. 2, 2.) A tak neuj žádného, gehož by se i tato druhá ewangelická rada netýkala; nebo gsme dle knihy starého Tobiáše všickni *synowé Swatých* (8, 5.); *a powoláni k tomu, abychom se zdržowali od smilstwa, aly uměl gedenskaždý z nás nádobau swau włádnauti w poswěcenj, a cti.* (1. Tessel. 4.) Protož chceme-li gednau do společnosti swatých angelů a čistých duchů

nebeských přigjti, i my se warugme nečistoty; zdržme se od smilstwa, a chodme počestně, gakož slušj na ty, genž gsau chrám Ducha swatého.

Giz ale potřebj gest, bychom mysl swau k třetj ewangelické radě obrátili, a rozgjmali, w čemž *dokonalé poslušenstwj* záležj. Chtěgte mne i w přednášenj tohoto djlu setrwalau pozornostj poslechnautí.

III.

Třetj prawidlo, kteréž sw. *Otec Benedikt* řeholi swé uložil, gest ona třetj ewangelická rada — *dokonalé poslušenstwj*. Někdo by snad mysliti mohl, že toto prawidlo wywázil sw. *Benedikt* gen ze swého rozumu, kterýž mu snad prawil, že nedogde dotčeného nábožného cjele swého, nebudau-li ho duchownj bratřj a synowé geho we všem bez odmluwy a rychle poslušni; aneb že proto *dokonalé poslušenstwj* prawidlem swé řehole učinil, poněwadž nahljžel, že každé králowstwj samo w sobě rozdělené zpustne, a dům na dům padne. To vše owšem gest prawda, a mohl to mjti sw. *Benedikt* na mysl swé, an *dokonalé poslušenstwj* učinil prawidlem swé řehole. Hlawnj ale a přednj přjčina, za kterauž sw. *Benedikt* poslušenstwj řeholi swé uložil, byl Kristus Ježjš sám.

a) I stalo se, že gednau Pánu a Spasiteli našemu přiwedli mnozj rodičowé djtek swých, by gim poželnal. Učedlnjci pak geho bránili gim, by mu nebyli těmito dětmi obtěžni. Než ale, kterak se zachowal Pán? On té naskytlé přjle-

žítosti použil, by jim dokonalé poslušenstwj schwálil, řka: „*Nechte maličkých, a nebráňte jim jíti ke mně: nebo takových gest králowstwj nebeské.*“ Mat. 19, 14. Za giného času, když titž učedlnjci wespolek se hádali, kdo z nich wětšjm bude w králowstwj Božjm, zawolal Pán Jezš maličké djtě, postavil ge u prostřed nich, a řekl: „*Amen prawjm wám, neobráťte-li se, a nebudete-li gako maličtj, newegdete do králowstwj nebeského.*“ Mat. 18, 2. Gižt ale co pak gest tak obzwláštne chwalitebného a následowánj hodného widěti na djtkách? W čemt měli učedlnjci býti ne gináče, než gako maličtj? — Poslušenstwj, dokonalé poslušenstwj djtek k rodičům gest ta wěc, w Kristu Neymilegšj, ku kteréž zde směřowala řeč Páně. Nebo djtky poslauchagj swých rodičů, nic nemudrugjce, nic nenamjtagjce, bez odporu a wzdoru. Co otec wyřkne, chce a nařjdy: to djtě mile a ochotně učinj.

6) Tak poslušen byl sám ten neskončený nebe a země Pán, poslušen byl rodičů swých, poslušen byl až k smrti Otce swého nebeského, a tjm nám dal naučenj, gak welikau má zásluhú dokonalé poslušenstwj před očima Božjma. Takého dokonalého poslušenstwj ostrjhal i *swatý Benedikt*. I on byl poddán rodičům swým a pak swé nábožné pěstaunee w Řjmě až do té chwjle, kde k němu zawzněl hlas Božj wnitřnjm ducha wnuknutjm, by se oddělil od swěta k djlu, ku kterémuž powolal ho Duch Swatý. A wšak i tam na paušti lesnj poslušen byl paustennjka

Romana, muže nábožného, od něhož mile a ochotně přijímal učení a pravidla křesťanské dokonalosti. — I v klášteře, učiněn gsa proti své vůli Opatem, vidíme na něm tu samu pokoru; neb velmi nerád přijal na sebe ten auřad, a s většim obtžením mu bylo, bratrjím svým poračeti, než samému poslušným býti; a protož nedlaugo tento auřad zastával, nobřz brzo ho se sebe složil.

c) Toto swaté poslušenstwí ozdoby i welebné syny geho w tomto slawném klášteře. Z dokonalého poslušenstwí přijal na sebe wnowě zwolený wysoce důstogný Opat hřjmě řízení a spráwy kláštera tohoto; z dokonalého poslušenstwí gsa duchownj synowé geho oddáni genu ne gináče, než eo děti otci swému; z dokonalého poslušenstwí zachowáwagj pořádek domáej a řád saukromných i weřegných pobožnostj; z dokonalého poslušenstwí pracugj některj z nich na winici Páně, ginj zase we školách, ginj w knihowně s neuuawenau horliwostj; a vlast přijímá wděčně dobrých a užitečných služeb těchto, a wážnostj a láskau se jim odměňuje.

d) Než ale, gich-li genom, těchto welebných mužů týká se tato ewangelická rada? — W Kristu Neymilegšj, k dokonalému poslušenstwí gsmo i my zawázáni. Giž w rági zawázal nebeský Pán celé lidské pokolenj k poslušenstwí; a kdyby ho byl Adam ostrjhal, byli bychom až posud i podle těla nesmrtečnými a weskrz blaženými. Dokonalému poslušenstwí nás Pán nebeský učil giž skrze proroka Samuele, řkancjho: „*Lepšjť gest zagisté poslušenstwí, nežli oběti: a uposlechnauti*

wjce gest, nežli obětowati tuk škopců.“ 1. Král. 15, 22. A gak milé mu gest dokonalé poslušestwj, dokázal Bůh na Noemowi, Abrahamowi a wšech swatých arciotejch; dokázal na swém gednorozeném Synu, na geho panenské Matce, na swatých apoštoljeh, na mnoho tisječeh swatých mučedlnjků, a i na *swatém Benediktu*, genž všickni dokonalého poslušestwj Bohu gsau prokázali, w nichžto ale také we wšech Bohu dobře se zaljbiło. — Budme tedy i my „*synowé poslušestwj*“ 1. Petr. 1, 14. Budme gako maličtj, chceme-li wejti do králowstwj nebeského. Dokonalé poslušestwj badiž práwidlem i žiwota našeho, tjur se staneme i my milácky Božjmi, a dogdeme té odměny, kteréž došel *Benedikt swatý*, a kteréž nynj požjwá tam nad hwězdami.

I protož powážugi-li wás, Neymilegšj w Kristu, co katolických *křestianů*, tedy wolám k wám slowy swatého Pawla: „*Poslušni budte sprdwcie swých, a poddáni budte jim. Oni zagisté bděgj, gako počet magjee wydati za duše waše, aby s radostj to činili, a ne s steyskýmjm.*“ K Židům 13, 17. — Powážugi-li wás co cjsarských a wrechnostenských *poddaných*, tedy opět wolám k wám slowy sw. Petra: „*Poddáni budte wšelikému lidskému stwořenj pro Boha: budto králi, gako neywyššjmu, budto wéwodám, gako od něho poslaným.*“ 1. Petr. 2, 13 — 14. Wám pak, genž gste w stawu *manželském* postawění, wám též s Apoštolem sw. Petrem radu dáwám, a sice wám ženám: „*Budte poddané mužům swým:*“ 1. Petr. 3, 1. Wám pak mužům radjm s týmže

sw. Apoštolem: „*Byste spolu s nimi přebýwajce podle uměnj, gakožto mdlejšj nádobě ženské, udělowati cti.*“ 1. Petr. 3, 7. Wám dětem uwádjm na paměť slowa swatého Pawla: „*Synowé, poslaucheyte rodičû we všech wěcech: neb gest to libé Pánu.*“ Kolos. 3, 20. a Maud. Syr. 7, 26. *Míšli dcery, opatrug tělo gegich, a w přjsné kázni ge chowey.* A zdali wám, gežto Bůh powolal k tomu, abyste giným *slmžili*, ničehož nemám řjci? Ó nikoli, i wám připomenu slowa, kterýmiž wás napomjná sám Bůh skrze ústa sw. Petra takto: „*Služebnjci budete poddáni we wšj bázni pánu, netoliko dobrým a mjrným, ale také rozpustilým.*“ 1. Petr. 2, 18.— A tak nenj žádného stawu, žádného pohlawj, žádného wěku, genuž by slowo Božj neukládalo dokonalého poslušenstwj za swatau powinnost. Wšem nám, chceme-li se na wyššj stupně dokonalosti křesťanské pozdwihnauti, wšem nám gest potřebj, bychom se naučili, sebe zapjratí, sebe přemáhati, a se podrowowati pod wůli a ljbost giných. A protož se důwěřugi, že nebudau marná tato slowa moge: nobrž ze se ugmau w srdech wasich, že si zamilujete dokonalé poslušenstwj, a s radostj poslauchati budete netoliko sebe wyššjch, nobrž i sobě rowných, zwláště kdyby to mělo slaužiti k dobrému dušj wasich.

Nynj, Neymilejšj w Kristu, přehledněte duchem swým wšecko, což gste dnes slyšeli. Mluwil gsem o *třech ewangelických radách*, o *dobrowolné chudobě*, o *ustawičné čistotě*, o *doko-*

nalém poslušenstwj. Předstawil gsem wám před oči zrcadlo práwě křesťanského žiwota. Ó kých byste se w tomto zrcadle prawé, křesťanské dokonalosti zhlžeti chtěli; kých byste i wy byli poznali, že kdo chce dokonalým býti, w mnohých wěcech se -musj zapjrati, křjž swůg nesti, a Krista Pána následowati. Neywětšjho ale zapřenj sebe dokážete m. N., a na neywyššj stupeň křesťanské dokonalosti se pozdwižete, budete-li při všem bohatstwj *chudj duchem*, ostrjžháte-li u prostřed pokaženého swěta *čistoty těla*, a podrobjte-li rozum a wůli swau pod *zákon Božj*.

Na takowý wysoký stupeň křesťanské dokonalosti wznesl se s milostj Božj *Benedikt swatý*. A tudy se stalo, že *gako hwězda gitřnj u prostřed mhly*, a *gako měsje plný we dnech swých swjtil*, a *že se stkwěl gako slunce stkwaucj*. Dosáhnuw takowé dokonalosti, owšem mohl k duchownjm synům swým s Apoštolem wolati: „*Protož prosjm wás, budte následownjci mogi, gako i gá gsem Kristiū.*“ 1. Kor. 4, 16. A tento hlas geho rozljhal se w 37.000 klášteřjch Benediktinských, a pronikl až do neyzazšjch kragin. — I ne wolal *Benedikt swatý* nadarmo. Duohownj bratřj a synowé geho stali se geho wěrnými následownjky, swjtili i oni swětu brzo učenjm, brzo přjkladem gako hwězda gitřnj, gako měsje plný, a gako slunce stkwaucj, a swjtj až dosawade, a swjtiti budau i budaucně. — Ó kéž by nám neswjtili nadarmo! Kéz bychom nebyli podobni onomu muži, kterýž *se wzhlédł a odešel, a hned zapomenuł, gaký by byl.* No-

brž deý nám milý Báh, abychom byli, gako onen, genž se *ozhlédl w zákon dokonatý swobody, a zůstal w něm, negsa učiněn posluhačem zapomjnatedlným, ale činitelem skutku.* Jak. 1, 24 — 25. Gak bychom i my byli blahoslaweni, a swjtili bychom gako hwězda gittnj a gako měsje plný a gako slunce stkwaucj; pak by i odplata naše hogná byla na nebesjch.

K tomu náma dopomoziž mocnau přjmluwau swau, *swatý Benedikte!* wypros nám té milosti, bychom, *rady* Kristowy přigmauce, pakornými, čistotnými a poslušnými syny a dcera-mi geho se stali, a w tom i také twüg swatý žiwot následowali. Budiž zástupcem a ochráncem před Bohem tohoto twého slawného kláštera, a všech těch w něm přebýwagjcejch nábožných synů twých; budiž gin mocnau obranau a štjtem u prostřed swěta zlowolného. Ale i nás všech ostatnjch zastaň se před trůnem Božjm, a orodug za nás, by láska Božj s námi zůstawala gak w žiwotě takž i při smrti, a my gednau za tebau do nebe. přigdauce w milowánj Boha swého s tebau tam se radowali wěčně! Amen.

4. Cwičenj zasnaubencůw.

Od

J. Wotýpky,

duchownjho správce w Popowicjch.

(Dokončenj.)

Dále geště přisaháte sobě wespolek: *líšku manželskau!* — Láska co s sebau nese, wykládá

sám Pán, an dĵ: „Co wy chcete, aby wám lidé čini-
li: to i wy činite jim.“ Ze slow těch sami uvažte,
zdali by to byla láska ona manželská, když byste as
půl roku ležky přjwetiwě, upřjmně, snášeliwě i
učiwě geden k druhému se měli: — potom ale ge-
den proti druhému pomalu si powstáwal, s osklebka-
mi a newrle sobě počjnal, dále pak i do přezdjwek,
wýčitek, do nařjkánj, posléz i do zlořečenj, do
suzowánj, ba i do trýzněnj druhého se spu-
stil? — Ó, neymilegšj, gak nešťastnj byli byste
oba dwa sami sebou! — Zůstane-li na wěky
wěkůw prawda, že kdožkoli a kdykoli od cesty
Páně se odchýlj, swéwolně, nesmyslně a oprav-
du blázniwě giž zde na swětě sám na se metla
řeže: tať mezi manžely prawda, ta na neyweyš
tak patrně se gewj, že z nich i giwým přjklad
dáti se máže! — Neboť, na mjstě, co sobě ti,
genž se wěrně milugj, každau hořkost upřjmnau
a společnau autrpnostj mjraj, — každé břemeno,
gak se tjká, že čtyry ramena snáže unesau než
dwě, sobě ulehčugj; — tjm pak, že sobě wespa-
lek upřjmně postesknau, — požalugj, — tjm že
geden s druhým radost i žalost dělj, — žiwo-
byťj sobě usnadňugj a oslazugj: — tu manželé —
mezi nimiž lásky, upřjmnosti a posléz snad ani
swornosti nenj, sami geden druhého, dnes i zj-
tra i pozegtrj tepe, — každau mu radost i wy-
raženj kalj — i tu lžeci poléwky i ten kus chléba
kyselostj mu nasazuje, — ku každé práci, ku
každému zaměstnánj chuti mu odgjná, zamrače-
nostj a záštjm co zehadlem w srdce druhého pj-
chá, — ba i toho po práci milého odpočinutj mu

nepřege, a slowem, gak míle dábel neswornosti mezi ně se uhnjzdił, brzy — ráno, brzy w poledne, i wečer, pelyňkem a žlučj toliko druhého krmj: — žeť takowýto pokrm přešpatně člowěku gest zá-
 žiwný, — druhému i zdrawj i žiwota ukračuje. Měť bych tu přidati, že dům takowýto, kde *láska* w upřjmné swornosti, w přjwětivosti, w snášeliwosti, w předcházejcjm aniž teprw wyže-
 braném promjgenj společném se gewjcj nepanuge: dům ten že nemůže a nesmj se ani gmenowati do-
 mem křesťanským, — nýbrž raděgi hampeyzem šeredným! — Měť bych rozložiti wám, tam že ne-
 může naplniti Pán co řekl: „kde se segdau dwa neb tři we gměnu geho, tam že gest s nimi:“ ný-
 brž, tam že dábel reydy swé a panstwj swé pro-
 wodj! — Měť bych doložiti, w domě takowém že weta po zaljbenj Božjm a geho požehnánj: bez něhož, — byť byste starostni sešediwěli, byť by-
 ste ruce si rozedřeli, ničeho neswjtězjte, nýbrž že zlořečenj co podjł dáblůw tam se snášj! — Ty však wšecky wěci z kázanj můžete sebrati sobě — gá tuto wám gen dodám, gak takowjto manželé, genž lásku sobě sice přísáhali, gi však zachowáwati a prokazowati sobě nedbagj, gak, prawjm, *duši swau* obapolně tepau a bičugj? — Milj! rcetež mi, dowoleno-li wám některého člowěka — cizjho — ztupiti, gemu do ljlosti wynadati, aneb s njm wádu ztropiti? — Proč nenj? — Bránj tomu láska k bližnjmu, proti njž byste se tjm těžce prohřešili. A přísáhali-liž gste, že chcete toho člowěka cizjho milowati? Máte-liž mimo lásku s njm gakés giné záwazky? A hlc!

předce již byste se prohřešili. — Než, deyme tomu, — manžel tolik zrowna, eoby se stalo o-
nomu cizjmu, wynadá manželce! Co as sandjte,
na které straně hřjch gest wětšj? — Ó! to to by
měli manželé všickni často považowati! Každé
hnutj, každá oškljba, každé slowo, kteréž bez
hřjchu nemůže mjti mjsta k cizjmu, — tekne-li
se manžela neb manželky, *tříkráte* po wždy těž-
šjm gest hřjchem. Neboť cizjmu cos nemilého
učiniti, bránj *láska k bližnjmu*; manželka gest
také bližnj, a sice neyblížšj, *gedno*; — gj se
ale láska nad to geště *přisáhala, druhé záwa-
zj*; — manžely k lásce zawazuge i oen *wzne-
šený obraz*, gegž na sobě nesau, *třetj* to záwa-
zj: — a tak milj! we všem! A nynj počjteyte!
Stane se ráno, a wy se něco rozmrzjte na sebe:
hřjch tu trognásobný! — šustne se něco mezi
wami w poledne: hřjch tu trognásobný! — i u
wečer přigde něgaký das: hřjch tu trognásobný! —
A takto — dobře-liž gsem tedy z počátku napowě-
děl wám, žeť byste sobě mohli w stawu tom den
co den shromážditi k poslednj hodině swé skutků
zlých, skutků těžkých, gichž byste potom, gak
nynj lépe nahljdnete, přetěžce pykati musili?! —
Nemá-li pak toto k nešťastné záhubě wašj se stá-
ti, i tuto slyšte upřjmnau radu mau! Učte se, učte
pilně zwykati slowům těm: *Bůh gest láska!
Bůh gest Bůh pokoge!* — k tomu, abyste gimi
powzbuzowáni lásku, swornost, snášeliwost gako
drahé .kwětiny pěstowali w domě swém, gako by
wám bez nich ani nebylo lze žiwu býti! — Zwlá-
ště pak manželce přjslušj, aby ošetřowala ge; —

uměje w čas maudke pomlčeti, gindy zase ljcho-
 tiwě, chlácholiwě předcházeti, aby kwětiny tymráz
 mrzutosti, anebo plamen zlosti nepopálil. Wždy-
 ckyt ono zcpla gasno owšem nebýwá: ale strašno
 — strašno! pakli w manželstwu až i baufe wy-
 pukne! — K té — k té abyste nepřišli, učte se
 na kříž pohljžeti, učte se tu na něm záhy, hned
 gak gen se newrlost, popudliwost we wás ozýwá,
 čjsti: *Učte se ode mne, neboť gsem tichý a
 pokorný srdcem!* — aby po této cestě každá
 přjležitost k pohoršenj se mezi sebau, w krásný a
 Bohu milý skutek snášeliwé laskawosti se promě-
 nila, w njž budete-li se wespolek cwičiti mezi
 sebau, gj gako negakým ó! krásným a wzácným
 šatem duši swan přioděgete. Wábec pak k ohra-
 ženj lásky wašj společně toto wám podávám:
 Hledte, aby gen *gednu* mezi wámi k wáde neb
 k newážnosti gakés nepřišlo. Owšem si můžete
 pomysli, nestane-li se *gednau*, nestane se nikdy.
 Tak gá to ale neberu. Nýbrž, člowěk žádný tak
 prazkažený nenj, aby se *hned gednjm rázem;*
z čistu gasna do daremnoštj zpustil. Swědomj
 mu z počátku bránj, newolnost bázeř mu působj.
 Gestliže w prwnjch pokušenjch, w prwnjch wá-
 benjch ku hrjchu na pozor se má: wždy gest.mu
 lehčegi pokušiteli odepřjti a na cestě prawé se
 udržeti. Gak ale *gednau, po druhé, po třetj*
 mu popustil, — ó pak má zle oo dělati, i kdyby
 statně zdržeti se chtěl. Tak bude i wám. Dáte-li
 si poneypřw, když wás to lákati bude, abyste si
 něco protiwného řekli, dáte-li si, prawj, gen ma-
 ličko na tom záležeti: nebude wám tak těžko,

špinavé to slovo, byť i na gazyku giž bylo, zase polkanti: — lelikeť i to porozmrzenj, byť i wřiti počjalo, zase se usadj; — a tak se nestane nikdy, abyste snad do bahna swárů, různic, a rozhořčenj uběhli. Naproti tomu však, měli-libyste rady této se spustiti, z prwnjho do druhého, třetjho padati budete, a tak pořád dále, až by mezi wama prawá Sodoma se wyljhla. Hle předpowědel gsem wám! Chcete-li, čiňte co radjm: ne-li, waše škoda, waše záhuba!

Pátá koncěně *powinnost*, kterauž manželé křestanštj na se berau, wjee a vlastněgi se týká manželky. Gestit to *poslušnost manželská*, kteráž se i mimo slib před oltářem w těch slowech Pawla sw. zawjrá: *Gakož cjrkew gest poddána Kristu, tak i ženy mužim swým we všem.*

Nenese sice poslušnost tato s sebau, aby muž mohl dělati se ženau, což by se mu líbilo, proto že, prý, ženau geho gest. Nenese s sebau, aby muž ženau, gak hrubomyslným se řjká, orati směl. Takť nagisté Kristus s cjrkwj, gak gste dřjwe zaslechli, negedná, tak o nj nesmeyšlj zagisté. Ale také zase hanebná wěc gest, kde žena nic menšjho nepožaduge, než aby we všem swau měla na wrch, kde wždy poslednj slovo mji chee a libuge sobě, aby ne ona manžela, ale manžel gj poslušen byl. Cti toto gj nikeli neplodj, — muže uwádj w posměch, a Pawel sw. dj: Muž gest hlawa ženy! Hlawau pak mysljm, že ostatnj tělo se řjdj — hlawa že wespod nebýwá. Pročez sobě powinnost tu rezložte takto: Manželka má býti manželowi powolná, w

čemkoli sprawedliwém gi požádá; onať musj sobě gehu upřjmně wáziti, a wážnost swau mu zwlášť před ginými, dokonce pak před dětmi patrně okazowati; ona musj we všem ustaupiti, a raděgi chlácholiwým, ljchotiwým, přjwětiwým způsobem vše s njm wygednati, než aby chtěla snad gemu rozkazowati, aneb gakýmsi zpurným, neustupným, wadiwým způsobem čehos na něm wynucowati. — Tak n. p. radj-li se wespolek, gakož wjra a láska gich toho káže, o něco důležitějšjho, manželka powěz wjdně upřjmně mjněnj swé. Uzná-li ge manžel, dobře gest; a on gestli maudrý a laskawý, časem, kde to býti může, pro radost gegj, nechá wěc po gegj býti. Uznáwal-liby však cos giného za dobré: ať pomysl — on gest muž, — on gest hlawa — na něm bez toho wšecka starost ležj, — ať giž si to zřjďj, gak sám neylépe widj. — Bedliwě, — *bedliwě* se warug manželka, tu kde manžel upřjmně něco žádá, laskawě se po něčem ptá, — słowa newljdného. Kde bych to wzala? — To by se mi chtělo! — Co pak gá wjm? — Az to budu mjt! — a giných odsekáwawých odpowědj, kteréž wěru negsau než žhawky, genž, gak se koho dotknau, oškliwě spáj. Na neyweyš pak se chraň newčasnych, a wěru zle dopalugjejch gakýchkoli wýsměšků a wýčitek, kdyžby se manžela, an rady twé neposlechl, cos nezdařilo; nebť on, seznať že chybil, sám ti s tjm přigde a posteskně sobě w hodinu důwěrnau. Tu raděgi hled' mu to wymluwiti, potěšiti, powyraziti geg; — čjnž geg pro wygewenau tak oddanost a u-

přijmnost tjm wjce k sobě uwjžeš: tak gako bys geg nad mjru rozhořčila, a od sebe i odwrátiti mohla k žalosti swé vlastnj, když bys mu wýčitkami; snad i ausměchem skoro bych řekl dábelským do gehô bez toho roznjcené mrzutosti i sama olege přiléwala. Cjrkewť gen po zaljbenj, po spokogenosti Pána swého tauzj, — newypjná se — a neljbyky gehô kažďické waruge se a chránj. Takť gsme dřjwe wěc rozbjrali.

A tak mnjm, rozmilj! že gsem wám o prwnj stránce stawu toho nowého, do něhož wstapiti hodláte, wyložil, což neypotřebnějšho gest. A nebudu wám wjce opakowati, kterak byste sami na sebe giž we zdejšjm žiwobyťj metlu určali a pletli, kdybyste neměli sobě záwazky swé plniti; nebudu wjce připomjnati, gak byste rušenjm swé přjsahy, hyzděnjm onoho sw. obrazu, gegž na sobě poneseťe, den co den bezbožných skutků sobě střádali: kdybyste zgitra slib swůg tak slawný gen tak ústy, gen lehkowážně složili, pak ale, kdykoli by se wám namátlo, na něg nedbali; nic také wjce neřeknu o tom, že by dům wáš nikoli to nebyl dům křesťanský, ale raděgi hampeyz, Sodoma to pekelná, kdyby se do něho na mjsto wjry snad newěrnost a nedůwěra — na mjsto lásky snad neswornost a sužowánj sebe wespolek, — na mjsto snášeliwosti snad wýčitky bolestné a nářek, — na mjsto setrwánj až do poslednjho dechnutj snad omrzelost, aneb Bůh wás chraň! snad rozrůzněnj wlauditi mělo! Aníž také slowa wjce o tom, že byste sobě gak geden tak druhý w tomto, gak se wám zdá, roz-

košném, ale wěru také zle, zle zkluzkém stawu bolestné, ó! peprné vykročenj z toho swěta a těžké po tom odpowjdánj připrawiti mohli: kdy byste snad mnoho duj, mnoho neděl, snad i léta celá we swém společném obcowánj skutky powždy trognásob těžšjmi poznámenati sobě měli: — gá raděgi dřjwe, w čas prawý, otcowsky napomj nám wás, hledte wšeho takowého bedliwě se uchowati, a k tomu přičiňowati wěrně, aby z wás upřjmnj, snášeliwj, wěrnj, laskawj manželé wyspěli na přjklad wšem, kdož wás znáti budau, a na okrasu osady této! Následugte rady, giž gsem wám poskytl! Mněť sice na tom nesegde, to wjte, ale wám mnoho, — ano celá waše blaženost, gak na krátce zkusjte. Soběť genom tjm poslanzjte, gakž gsme o tom mluwili giž. Bogte, bogte se welice přjřsahu swau rušiti, — bogte se onen swatý obraz na sobě hyzditi a tak Pána swému zrowna se rauhati! Wjteť, co to nese s sebau! Pozorugte staw swůg manželský, as gako skolu, w njž se ne sice čjsti a t. đ. učiti máte, w njž ale máte se cwičiti w plněnj onoho neywětsjho přikázanj Pána Ježjše Krista, bez něhož kdy byste snad hory přenášeli, a kdo wj co wše činili na swětě, *nic* wám neprospěge. Ano za skolu pozorugte ten staw swůg nowý, w njž se máte cwičiti w lásce, w upřjmnosti, w přjwětiwosti, w snášenj, w promjgenj, w dobrotiwosti k bližnjmu: gelikož giných bližnjch nemáte pořád s sebau, abyste gim lásku prokazowali, ale sami ustawičně spolu budete. A tak sobě shromazďugte poklad skutků krásných wespolek, kterj tjm ljbezněgsj budau

před Pánem, a duši waši jako perly a drahé kamenj tjm rozmilegi šlechtiti budau, že každým z nich i přjsahu swau před Bohem učiněnou budete plniti, a tjm welobiti, swětiti gměno Božj; — a že zároveň také každým z nich čest budete činiti weřegnou swatěmu spogenj Pána Ježjše Krista s ejrkwj geho. S hogným-li pokladem skutků takowých budete se moci wykázati před Pánem: ó giž napřed wiđjm, gak *milostiwe* to přigmo wás On přeswatý! — A nemyslete, že wám to tak náramně těžké bude, w takowém obcowánj okrasau se státi osady křesťanské, ba i celé ejrkwe Božj! Bůh sám — Bůh sám zegtřegšjho dne milosti swé, swé moené posily wám k tomu podá! Gen pamaťte, že kdybych gá trognásobnj sjlu do sobe měl, a tuto knjžečku nechtěl pozdwihnauti, že sama i při wšj mé sjle na mjsto, kam přigiti má, nepřigde. Tak i milost Božj. Wy musjte napřed se přičiniti, gak gsem poučil wás; a ona dosadj, seč wás nenj. Gj pak sjleni, hledte spolu tak pokračowati, gak gste spolu od wašeho seznámenj se až podnes zacházeli: tak as, skoro bude neylépe. A tak si to ustrogte, aby se wám wás staw manželský krásně a šťastně powedl; abyste sobě wšelikan hořkost, která by snad na wás připadla, mjrnili wespolek, radost zase každau zwtšowali a wůbec sobě dni žiwota oslazowali. Tak si to ustrogte, aby Bůh lásky, Bůh pokoge se swým zaljbenjm a požehnánjm *milostiwe* mezi wámi dljti ráčil dle zaljbenj swého: a wy pak, když přigde onen posel, genž sám gediný rozweđe wás, abyste sobě posledně geště gednau

upřjmně raky podali, sobě gi, co sjla stačowati bude, wěrně stiskli, a sobě s utěšenau pokognostj řjci mohli: „Wid' choti milá! wid' drahý! až tam se zase segdeme, nebudeme se lekati těžkého odpowjđánj z našeho manželského obcowánj!“ *) —

Až potud týkalo se rozmlauwánj naše, gakt sami znamenáte, teprw prwnj té věci, ku kteréž se w manželstwj zawázete. — Zbýwát ale některé slowo i o druhé, totiž o wychowáwánj djtek, na kterémž wám zároveň náramně mnoho záležeti bude. A ač nenj možná wás we věci té pogeđnau zauplna, gakby owšem potřebno i prospěšno bylo, wycwičiti: *některé* toliko důležitějšj věci wám podotknu, byste alespoň w hlawnjch wěcech nechybowali, a tudy snad sami přjčinau zkázy djtek swých nebyli k odpowjđánj přetěžkému.

Co tu neyprw na očjch mjti musjte, gest: Na djtky, které rodičowé křesťansky pěstowati magj, nesměgj hleděti gen gako na děti *swé*. Oniž, gako žádnému čerwjku, žádné mušce zabité žiwota dáti w stawu negsau, tjm méně dětem žiwota dáti mohau. Bůhž gest Pán žiwota i smrti. Na manželjch to tedy ani nezáležj, zdali djtky

*) Pakliby se takowéto gednánj s manžely nastáwagjcjmi, gak snadno možná, přjliš dlauhé, a časem, gak schopnosti cwičenců stačj, přjliš unawugjcja býti widělo: lzet tuto skončiti a zasnaubence ku přjgjmánj sw. swátostj přjprawných do chrámu odeslati; což pak následuge až po mši sw. s nimi předsewjziti. Lzet také wůbec tu neb onu wěc, gak se widj, opominanti, zkrátiti, aneb i, gsauli zachowalj, k řeči při odawkách odhodlati. — *Gádro* wšak *celého* pocwičenj, pro blaho manželské! *pawždy* bez wýmjnky at se gim podá!

dostanau, čili nic; nýbrž Bůh gest, genž gim ge swě-
 řuge na čas, as co prawé hřiwny, gimiz magj tě-
 ziti, a skrze dobré gegich zwedenj užitek přiná-
 šeti Pánu ljbezný. Dokonce pak, když ge od
 swátosti křtu přigjmagj, a na lokty swé berau;
 negsauť to wjce čerwjkové bjdy, na něž by se
 gen tak ledagaks hleděti, s kterými by se, gak kde
 komu napadne, nakládati mohlo. Gsauť ony od
 té chwjle i děti Božj, gemu tak milé, že k ochra-
 ně gich i angely swé wysjlá; gsauť děti Božj, k
 gichž pěstowánj i rodiče gako prawé *widitedlné*
 strážce stawj, a časem swým ge z rukau gich přj-
 sně požádá.

A protož, milj! měl-liby wás Pán za hodny
 mjti, aby wám po čase i djtek do rukau swěřil:
 wiztež, kterak byste se i na této stránce záwazku
 swého zachowali, byste ničeho nezanedbali, ale
 raděgi w powinnosti té we všem, co by na wás
 bylo, Pánu wěrně, dobře a swědomitě obstáli!

Neyprwé znameneyte, že waše péče o djtky
 bude dwogj: gedna o tělo gich; a gak duše nad
 mjru dražšj gest, druhá wětšj o duši. A oboge
 bude w tom záležeti, že musjte bedliwě djtě opa-
 trowati, aby ani na těle ani na duši k aurazu, k
 zmrzačenj, neb dokonce o žiwot nepřišlo. Musj
 se tedy na ně pozor dáti, aby gehu audy, gehu
 oči a ostatnj smyslowé k pohraumánj nepřišli,
 aby gehu zdrawj netrpělo, aby do žádného ne-
 bezpečenstwj newlezlo, zkrátka, aby se mu nic
 nestalo, čjm by tělo gehu škodu wzalo. Tak také
 na duši, aby ničeho nezhlédlo, nezaslechlo, niče-
 mu nenawyklo, co by duši gehu zohyzdilo. Za

druhé pak musíte se starati, aby gak tělo tak zvlášť duše geho ke všemu přišla, čeho k ge-gjmu opatřenj třeba. Tělo tedy geho, aby nabýwalo přjslušného pokrmu, oděwu, čistěnj, ljků w nemoci a wyučenj, gakby sobě djtě na bu-daucnost chleba swého dobýwati mělo: duši pak geho aby se wycwičej w náboženstwj, i w giném, užitečném a potřebném uměnj, a na neyweyš uwykánj k dobrému dostalo.

Hle! tu máte wyloženo, nač při druhé té wěci, ku kteréž se zjtra zawázete, wúbec zřjti musíte!

Zvlášť ale toto pozorugte! — Gak manželka, — od té doby matka, — pocjtj, žeby dělátkem obdařena byla, na neyweyš když, gak se řjká, s těžkým žiwotem chodj: požaduge laskawost na manželowi, aby na ni pozor měl a gi pečliwě warowal, by nikam nelezla, kde by snadno spadnauti, by se chránila, kde by sklauznauti mohla, zvlášť ale by nic těžkého nezdwdjala, a těžkau, násilnau práci nekonala. Takowát osoba sama se necjtj, myslj, že ge to s nj gako kdy gin-dy, nepamatuge, že nenj sama: a když pak se nešťěstj stane, gest gj těžko se i we swědomj upokogiti, kdy bych také o nespokogenosti w manželstwu pomlčel. Opatrnosti všude, zvlášť ale tuto nkdý nezbywá. — Chýlj-liž se ku porodu, manžel opět z powinné starostliwosti o mateř i o djtko obstaráwá pomocnici, ne wšak ledagakaus, kteráž kdyby zlé přišlo, newj co počjti aneb docela se wytratj a matku opustj; nýbrž zkušēnau, tak řečenau přjsežnj; proto že tato gedno gest

giž způsobná, aby se gj manželka spjše swěřiti mohla; a druhé, že, byť gj stálo co chtělo, pomoci musj a matku opustiti aniž čeho zanedbati nesmj. Proto hle! se na to i gináče tlačj, aby se gen přjsežnj pomocnice braly, že w gich rukau žiwot mateře i djtěte bezpečněšj gest, a že manželu křesťanskému nemůže býti lhostegné, zdalíže oba dobře, či špatně opatřené má.

Gak mile djtko na swět přišlo, neyhlawněšj starost manželowa na to gde, aby gen *co neydrjwe křtu sw. dosáhlo*. Nebť co by prospělo djtěti, že na swětě gest, což by mu prospělo, byť i tisje lidj se ho ugalo: nemělo-liby státi se djtětem Božjm, a dědicem králowstwj nebeského; kteréhož kdy bychom nedosáhli, milionkrát bylo by lépe, aby po nás gak žiwo ani památky nestáwalo. K němu pak skrze křest swatý přicházj; pročez by sobě křesťanský otec owšem přetrpké musel činiti wýčjtky, měl-liby w tom swau winau čehos zanedbati.

Což pak se *hljdánj djtěte* týče, neymaudřegi matka činj, když noworozeňátko swé *sama* toliko *gediná* přikágj. W tomž zagisté zwjřátkům podobni gsme, a gako zwjřecj matka má mléko prwnj (mleziwo) giž od přirozenosti tak uprawené, že se gjm plod gegj pročistj a na dále připrawj: tak i djtěti prwnj mateřino mléko tjm způsobem gest ustrogeno. Které matky na toto nedbagj, musegj pak pro počistěnj djtěte rozličných štawek čili tak nazwaných zoftjčků podawati: což wšak proti přirozenosti gest, wůbec za nic nestogj, a we stu djtek dewadesáti zle škodj.

— Tak také neylépe činj, když djtěti alespoň prwnjho čtwt roku nic nedává než mléko materské: tať gest strawa mu wykázaná, kteráž djtě i sytj i napágj. — Čas k odstawenj djtěte okazugj zuby nahoře i dole proklubané. Dlauho kogiti ani matce ani djtěti nenj užitečné. — Počne-li pak se djtěti i giného pokrmu dáwati, ať se chránj matka, cos ohřjwaného mu cpáti. Neboť co stane se s krmj, pakli dlauho stogj? — Zakysne; — potom se na oheň dá — nakyslost se wjce rozmůže; — djtě hladové to do sebe hltá: a což diwu, že ge nemoc w brzce zachwátj. Djtě dokonce tak nazwaným cumlem odbýwati a saužití wěc gest negen nebezpečná, ale i wjc, než by se myslilo, škodliwá. — Za wýborný a djtěti dobře k duhu gdaucj pokrm prohlašugj rozumnj poljwku ze žitného dobře pečeného chleba, wšak bez kořenj a takowých přjpletek. Krmj tau neb takowau, wždycky wšak čerstwau, ať se djtě nemnoho nagednau, raděg častěgi nasytj: pak má matka pokog. Že to o některau chwjlinku omešská, čerstwý wždy pokrm ustrogiti, z toho sobě matka křestánská hrubě mnoho nedělá, kladauc sobě opatřenj djtěte za gednu z neypředněgšjch powinnostj swých. Dokonce pak, co žiwi budete, chraňte se djtěti, a i w pozděgšjch geho letech, pálenky, neb čehos takowého podati. Kdy byste i wy sami takowj blázni byli, žebyste w té prawé gedowatině cos tak přjgemného a zwláštňjho widěti chtěli: djtě toho pečliwě a neustupně warugte. Psjkům se wěc takowá dáwá, aby malj zůstali. Djtěti zrowna tak wěci ty slauzj.

Přede všjm pak hleďte, aby djtky čistě byly držány. Hanba to, přetěžká hanba na křesťanské rodiče, gegichž děti ušpiněné, zamazané a otrhané spjše gistému zwjřeti, genž neyraděgi w kalužinách se powaluge, podobny gsau, než aby w nich kdo poklad z rukau Božjch swěřený a bedliwě ošetřowaný poznal. Nádherných, drahých a dle blaupých mód zdělaných šatů na ně wěšeti, pro ně ge snad i wychwalowati, prozrazuge na gedné straně bláznowstwj, na druhé straně pak gest to neylehčj způsob děti k marněnj nawěsti. Nowých šatů ustawičně nemohan owšem mjti: ale čistě, gak dle oděwu tak i na těle, aby *wždycky* byly, tjm wětšjm právem se žádati může, že Twůrce wody všude hognost udělil, as gakoby prstem okázati chtěl, kterak má člověk na čistotu gjti. — Dokonce pak, co se djtek maličkých týče, měl-libych k wám kdy přigjti, a spatřiti, že djtko snad w mokru, snad we špině neuklizené necháwáte: wěru nezdržel bych se, a gménem otce — matky krkawčj potčil bych wás. *W tom* se poznáwá matka křesťanská, že bogj se, aby swěřeně gj od Boha djtko snad w nečistotě se neohawilo a netryznilo; a protož gak gj djtě žalostiwě se ozwe, byť newjm co před rukama měla, všjm hodj, wše opustj a spěchá k djtěti swému, a nestýská nikdy, že prý gen pořád práti musj; wjt, že to pro djtě gegj, genuž za pěstauku samým Bohem postawena gest. Gen daremnice matka chopj se djtěte, až kdy giž geho křik gi rozmrzel; — gen daremnice matka djtěti we chwatu trochu

plénky přehodj a spokojena gest, ať se djtě desetkrát odkopá a zase w nečistotě ležj. Potom ale ten užitek gj také z toho wygde, že djtě, an této ohyzdnosti gjz uwyklo, i wětšechněgsj gsanc, nemůže nawyknauti, aby w noci pro potřebu wstalo; ano má z toho užitek, že w geho autličkém wěku gjz k geho špatnému chowánj w pozděgsjch letech základ připrawuge. —

Djte k sobě do postele bráti, gest zwyk gen neopatrných a pranerozumných rodičů. Gak lehaunko se nestane, že matka we spanj djtěti na ústjčka raku položj — neb ginák ge přewrhne: a gest po djtěti! Čili gestě málo toho příkladů? A byť se i každý den nestalo, i z giných příčin gest to náramně nebezpečné. Toho wy se dočista a dokonce warugte. Hned gak na swět přigde, ať má pro sebe mjstečko swé! — Tak i také dobrým způsobem hledte předegjti, aby staré, dokonce churawé osoby, dědeček, babička a t. d. djtky wám dlanho nechowaly — ge tuze často nemilíčkowaly — a dokonce ge s sebou spat nebraly. Matkať gest vlastnj pěstauka djtěte. A nad to děti takowé w rukau gegich takofka wůčihledě chřadnau. K tomu bych wám mohl dosti příkladů dáti. Domajwám se však, že dosti máte příčin, abyste radu mau dobrau uznali, a — následowali.

Při ostatnjch wěcech nebudu se wjce zdržowati. Z nichť wám djlem sám rozum mnoho dá, djlem na rozumné rodiče pozor deyte a dle nich číňte. — Gá pak se gjz k tomu obrátjm,

abych vám některé slovo o vedení dětí podle duše na ruku dal.

Co v této věci opět nejprve smysletí musíte, jest: že kdy byste dětem snad novým čeho podali, novým čeho nachovali, pakli duše jejich zanedbána by zůstati měla, že zle, zle s nimi pochodíte. Wjetež: „Co platno člověku, by všechno svět získal, a své duši škodu učinil.“ — Dále nebuďte tak nesmyslní, abyste se, jako mnozí, ale bohužel záhubně domnívali a říkali: „geť ještě děcko — tomu ještě nerozumj!“ Smysl takový od vás docela odstup! Wězte, jak mile dítě začne rozeznávat, kdo jest otec, kdo matka: od té chvíle již si počíná všimati všeho, co mu na oči neb na ucho připadne; — jeho pak srdce jest právě co tabulka vosková, vše se na ni vytiskne; — a což tu v nejautleggším tom věku se wtisklo, později těžko, těžko jest vyhladiti zase. Bedlivě tedy patřte okolo sebe, aby dítě na vás nic nespátrilo, nic od vás nezáslechlo, co by daremného bylo, k. p. klenj, pomluvy, nadávky a jiné šeredy; neboť již tuto byste základníka zkáže dětí položili; a wjete, co Pán o věci té powěděl: „Kdož by pohoršil jednoho z maličkých těchto, kteříž we mne věřj, lépe by genu bylo, aby zawěšen byl zernow osličj na hrdlo jeho, a pohřžen byl do hlubokostiorské.“

Za třetí: *Milugte děti své*, ale láskau rozumnu, ne jak se říká *opičj*. Opičj láskau zvlášť matky unjwaj děti milowati takto, že jim nechawaj všechno progti — bogj se na dítě w

čas sáhnauti, — we všem ho wymlauwagj — ba i když by od otce trestáno bylo, litugj djtěte a miličkugj, aby se mu gen hezky wštj pilo w nerozum geho, že ten oškliwý, zlý tatjnek to neměl udělati; — bogj se mu w čas čeho odeprjti, aby mu slzička neukápla, aby si nezastesklo; — myslj, že djtě ode všeho mjtí, we všem mazánek že napřed musj býti, čehokoli se mu zachce, — a vše na nerozum geho skládagjce, mimo pobružku, kterauž nikdý newyplnj, a která časem i ke všemu gestě dosti neobstogná býwá, vše mu po wůli dělagj a necháwagj: — až z djtěte nezbeda wyroste, genž potom hogně rodičům splácj, co oni zanedbali. — Wy tedy rozumně musjte děti milowati, gako prawj Pán: *) „*Kdo šanuge metly, nenúwidj syna swého: a kdo ho miluge, za času tresce.*“ W čas, kdy třeba, musjte nechť matka, nechť otec, djtě trestati, a wjce-li zawinilo, i přj sně. Ne však w zlosti; neb co w zlosti se děge, nikdý za nic nestogj; a ne aby kdy geden tresce, druhý bránil, zastáwal, neb litowal. Ani nesmjte až tehdaž djtě trestati, když wás až rozmrzelo: nýbrž gak mile se djtě něčeho daremného chytá — a slowy i přj sným napomenutjm naprawiti se nedá, tu, tu třeba metly wašj. Dokonce pak se chraňte, abyste ho gednau pro cos stre-stali, po druhé pak si toho ani newšimli, aneb se té wadě geho usmáli. Toť by práwě bylo, na gedné straně stawěti, na druhé bořiti. — Widjte-li, že djtě samo nad chybau swau giž celé pito-

*) *Prj sl. XIII.*

mé gest, třese, bogj se wám na oči gjti: tu metly nechte, a byt wás to newjm gak mrzelo, na přiměřeném poukázánj swé nespokogenosti přestaňte. Gináče však, když byste na djetí zlostnost, zawilost, wzdorowitost neb urputnost zpozorowali, anebo wúbec, když byste spatřili, že si djetě i při wšj chybě swé geště hlawu stawj: tu, tu pamatugte: „Metla že wyhánj děti z pekla.“ — Naproti tomu lásku swau, swau spokogenost neywjce gen, když se wám dobře chowá, — když wám we všem po wůli gest, as gako *na odměnu* gemu okazugte. Gindy však přjlišného a dokonce zdětinělého [milkowánj na prosto tak se warugte: gakož i wšelikého potlaukánj, pohlawkowánj aneb postrkowánj djtek, — wěcj to nerozumných i nebezpečných, we zwyk si nikdy wzjti nesmjte.

A ted' si gíz dowšimnete, k čemu obzwláště děti wěsti, nač při nich i laskawostj i metlau dorážeti máte. *Přednj* wěc gest a buď *nábožnost*. K té w těch neyprwněgšjch letech, co i duše gegich sami toliko na starosti máte, náležj *modlitba*. Nucenjw však a zpuřně nechtěgte děti k nj nawáděti; sice se gim zoškliwj, a pak gi za prawau robotu powážugj, na mjstě co má budaucjw gich potěšenjm býti. Wy, chcete-li ge k modlitbě nawěsti, klekněte sami napřed w den Božj, neb kdykoli na wás gaká potřeba dolehne, — a hlasitě woleyte k Pánu wšemohaucjmu. Djetě wám poneyprw se zastawj a bude djwati se, co otec — matka děláj; podruhé, — potřetj gíz wám samo přigde: „Gá taky modlit.“ Tak i k pj-

snjm nábožným ge wedte. A mělo-liby kdys uběhané padnauti a usnauti, mimo wábiwé napomenutj, ge nechte. Neb kdy duchownjm pěstaunům do rukau přigde, teprw pozná a naučj se lépe modlitbě, než od wás mu možno: gen ge nesmjte zpurnostj swau we wěci té zraditi. Na uctiwost však ke všemu, co Boha se týká, giž přjsně gděte. A kdy powzniknau, i k službám Božjm ge wabte, a wážnost pro ně a náklonnost k nim gim všemožně wštěpugte, s uctiwostj o nich mluwjwagjce, i sami na ně welmi dbagjce; tak, že kdyby se wám stalo, a wy w den Božj k službám Božjm nebyli w stawu přigjti, welmi si tu wěsti musjte, aby sobě děti od wás powšimly, gak as mnoho na tom záležj; — a tak i gináče.

Za druhé si ge wedte *k poslušnosti na slowo*. K té byste ge přiwedli, nezapowjdeyte gim mnoho, aniž mnoho prikazugte. Nebť budete-li se s nimi pořád hašteřiti, pořád ge mistrowati: — nebudau naposledy wěděti, kde gim hlawa stogj, a neučinj ničeho. Gegich hry w čas gim přegte! Zapowjdeyte gim gen co daremného a gim škodného: a prikazugte zas, co slušného a dobrého. Co však gednau gste hlesli, wjc neopakugte; nýbrž nestane-li se hned, a sice nehybnostj, winau djtěte: šwihněte a třeba i do žiwého, aby poznalo djtě, že s otcem, s maminkau nenj co žertowati. A wštjpte-li mu takto wážnost pro slowo swé: budete ge mjtj gako na drátkách, — ušetřjte sobě mrzutosti, a ke všemu ge tjm geště i pro dálšj wedenj we

škole, kdežto by se s njm bez nawyklé poslušnosti málo swedlo, prospěšně připravjte.

Za třetj ge navykeyté bedliwě a záhy k stydliwosti. Při tom wy sami napřed se bogte, aby na wás nestydatosti neshledly. Sic! — prawil gsem giž. Netrpte dokonce, aby wám kdos giný w domě vašem slowo z úst wypustil, kteréž mezi ta by patřilo, gakýchž ani gmenowáno nemá býti mezi křesťany. A nebylo-li by možná, ústa gemu zacpati: matko wezmi djtě a s njm raděgi na mráz gdi; tenť mu tolik neuškodj, gako by necudné tlachánj popálilo duši geho. — Děti ať gsau wždy řádně, počestně zakryté — potřebu pak učte ge hned záhy na sankromném mjstě, kde by ge žádný newiděl, wykonáwati. Netrpte, aby dvě děti pohromadě spaly, dokonce gdau-li giž do pátého, šestého roku; učte ge, aby holky mezi chlapce se nemjchaly; a často při gegich hrách si gich wšjmejte, kde by ani nepomyslily, že otec, matka kauká, byste wěděli, co dělaj: neboť děti mnohdykráte na wěci připadaj, kteréž gsau zlé a nebezpečné; z čeho, kdy byste na neštěstj měli cos, *gistého wšak*, zpozorowati, bez prodlenj k duchownjmu swému pastýři o radu se utecte.

Za čtwrté wedte djtky záhy k tichosti. Ne to k takowé, aby wám celé hodiny gako řaupkowé wyse-
děly: tjm i gegich zdrawj by trpělo. Nýbrž k tomu ge navykeyte, aby sobě wády, nadáwky, neustupnost, rwačky záhy zoškliwily. R tomu zase wy sami mēgte se na pozor, aby na wás nic takowého nezpozorowaly. Sic se stane, co přjslowj prawj:

Gablko od stromu daleko nepadne! Protož pryč hašteřenjm se — dokonce před dětmi: — klenj, nadávky negsau bez toho nic, než neřád na duši. A měly-liby děti cos takowého mezi sebau dowěsti, po každý ráz přjsně a vážně trestány budte. Tak také se chraňte, gich se wyptáwati, co kde w druhém domě widěly; netrpte, aby powjdaly, co se tam mluwilo; by tak zwědawosti a donásiwé štěbetawosti, ba i klepům nezwykaly. Zwlášť ale neřestný a w prawdě záhubný zvyk gest, djtě, když se kdes uhodilo, neb geg kdos škádlj, nawáděti, aby to neb toho, neb i psjka a t. d. bilo, řjkagjc: bacey ho! aneb uhoď ho! Nic giného to nenj, než djtko w autličkém giž wěku ku mstiwosti ba i k ukrutnosti mermomocj nawáděti.

Za *páté* ať gsau wedeny *k swědomitosti*. Ani teknauti se gim nedeyte, což cizjho gest. Škodu kde činiti, ať gest od nich daleko. Pro dosti maličkau wěc, hned tresteyte! — aby se gim záhy wštj pilo, že cos takowého dokázati wěc gest šeredná, a gméno zloděge neb škúdnjka že gest ohawnost. Nad to pak ge wedte i záhy *k pracowitosti*. Za autlého mládj ljhocenjm, pozděgi pak opravdowě. Zahálkať naučj zlému! tak dj zgewenj Božj. A i když wám do školy by sly, nebudte tak nesmyslnj, abyste se domnjwali, žeč tu giž nesměgj ničeho wjce do ruky wzjti. I — práwe naopak, každé i sebe menšj má mjti každodennj aukol swüg, a ten má wykonati, aby záhy uwykalo tomu: *Modli se a pracug!* Myslji-li na práci, nemá alespoň kdy na daremnosti připadati.

Když pak se šestý rok blíž — tu swatoswatá powinnost nastává, aby se den co den — nepřetrženě do školy odesílalo; gžto děti strašiti, a gim chuti k nj odgjmati, gen blázní umjwagj. Wyť negste w stawu djtěti tolik podati, čeho duši geho třeba; — a když duchownj pastýř sám a učitelowé wás w této wašj vlastnj powinnosti zastáwagj: ay! tedy musjte alespoň tjm gim pomáhati, že djtky řádně, swědomitě k přestowánj gegich přidržugete. Bogte se wšak, aby ste newážnými slowy proti učitelům — neb dokonce příkladem po domácku nebořili, co se we škole s mnohau pracj stawj. *)

A tu gsau tedy ty wěci, gichž wám třeba bylo na srdce položiti dřjwe, nežli slib swůg, veliký tedy a tuze wážný před Pánem Bohem swým do rukau kněžských složjte. Owšemť wám musj giti hlawa kolem, pakli to wšecko dokonale u wážjte! A musjteť owšem uznati, gak wám drahně bude třeba milosti Božj k vyplněnj takowých nelehkých zagisté powinnostj. — A w prawdě nebylo by diwu, kdyby i nynj geště po dokonalém uwáženj wšeho některý gste odstau pil od předsewzetj swého: gakože posud až do složenj sliba swého swobodnau wůli máte, gešto wás k tomu stawu žádný nenutj, aniž bez těžkého hřjchu natiti nemá. — Wšak abych wám u wykonáwanj wšelikých těch wážných a swatých

*) Manželům cwičeněgšjm, když se w čas knjzka, pod gménem „Račinka“, wydána od Waňka podá, — dobře se gj k aučelu témuz poslauzj.

powinnostj k nábožné srdnatosti a stálosti cestu proklestil: slyšte, co geště doložjm a as gako s sebau na cestu do stawu manželského wám podám. — Swět ten, gak gste snad wjcekráte w kázanj slyšeli, nenj zagisté než weliký dům Božj. W něm gsme my wesměs všickni čeledjnowé. Bůh pak nebeský gest hospodář. On gednoho si tu postavj k tomu, druhého k onomu: a tak máme každičký od Hospodáře Neyvyššjho wykázanau práci swau. Wykonáwá-li kdo tu takowau práci, k njž od Boha postawen, wěrně, gak neylépe umj, gak neylépe může: ay! wjmeť, že když přigde wečer, že máme penjz swůg k očekáwánj, genž gest nade wšecky giné penjze; — penjz, gjmž sobě zakaupjme přjbytek tam w sláwě nebeské, kdež nastane po prácech těch zdegsjeh ó! přeljbezné, přeblažené odpočinutj. — Tak, *zrowna tak* budete i wy postaweni ode Pána gedno k tomu, abyste spolu hezky upřjmaň k zaljbenj swému po čas žiwota swého trwali; za druhé ale budete mjti wykázáno, abyste djtky, gež wám do rukau swěřj, k geho spokogenosti wychowáwali. A wšeco pak, milj.! wše, což tu snesete, wšecu práci, kterauž naložiti musjte, wšecky obtjžnosti a trpkosti, wšeco namáhánj, — přigjmejte gakožto službu wám, čeledjnům swým, od Pána wykázanau. Pán pak, tak těšte, tak powzbuzgte se, Pán zná gisté a dobře platiti!! Zwlast' pak djtky, ku kterým by wás co widitedlné strážce postawil, nebudau nic giného, než prawj waši zebráckowé, gjmž, owšem den co den, almužnu milau poskytowati budete. A wše, cokoliwěk k

gegich opatřenj sobě odepřete, podniknete, nasadíte aneb snesete, wjete, kterak to přigjmá přemilostný šafář Otce nebeského? „Cogste gednomu z neymějšjch učinili, mně gste učinili!“ „A kdož přigme gednoho maličkého takowého we gměnu mém, mneť přigjmá.“ A byť byste časem i wjce měli djtek na starosti mjti, odstup od wás, aby se wás hrjšná newrlost ugala! Wy pomněte: kterému čeledjnowi Pán wjce swěřj, — w toho zagisté wjce důwěřuge, — tomu i wjce splatj. — A *tak* tedy na wše gsauce odhodláni, rcete upřímně s mateřj Páně: Eyhle! i my gsme Pane služebnjci twogi a *chceme* býti! Staníž se nám podlé slowa twého! — A w takowém nábožném urownánj mysli swé přiblizte se k oltáři Hospodina Pána Boha swého! —

Zjtra pak hledte, abyste gak přjslušj, nábožně, wraucně k swátosti té wznešené přistaupili; netrpte, aby se spoluswatebnjci waši snad podnapilj a s hulákánjm atd. k chrámu Božjmu přiblizowali; powezete-li se, w slušné vzdálenosti slezte, a w tichosti w uctiwém pořádku beřte se ku skládánj swé přjsahy na celý běh žiwota wašeho, a k přigjmánj swátosti sedmé; srdečně, wraucně wzdychagjce, aby milost Božj, rosa ta nebeská, wám tolik potřebná, hogně srdce waše zawlažila; začez i gá sám, při oběti neyswětěgšj, kterauž gak gste si wyžádali, zjtra za wás přináseti budu, wraucně a upřímně Pána Boha prositi w aumyslu mám.

5. O oddawkách na smrtném loži.

Od

Wogtěcha Hrona,

administratora we všeobecné nemocnici w Praze.

Nenj to nic neobyčejného w zkušenosti duchownjho pastýře, že geg powinnost geho z mjsta radosti do domu žalosti wolá, ba že někdy w gedné a též hodině, w gednom a témž mjstě powinnosti zcela rozličného druhu koná, tak že přjstogjcjm slzy z oěj kanau, o kterých se řjci nemůže, zdaž gsau wjce wýgew wnitřnj radosti, aneb důkaz srdce swjragjcj žalosti. Takowé powahy obřad gsau zagisté *oddawky na smrtném loži*, kteréž (ač děljkům na winici Páně událost neslýchaná negsau) zwlášt za časů našich častěgi se přiházegj. Neboť nakazliwé nemoci s gedné, zpausta pak mrawů wždy se rozmáhagjcj s druhé strany za dnů našich wjce než kdy gindy duchownjmu pastýři to za powinnost ukládagj, při zaopatřowánj nemocných časem i na to doléhati, aby nemocný, prw než se s tjnto swětem rozžehná, uzawřenjm sňatku manželského křiwdu tu aspoň z částky napravil, které se w žiwotě swém dopustil. Mjnjm zde totiž přjpadnost tu, když nemocný mage známost s osobau pohlawj druhého nedowoleným s nj obcowánjm gi poskwrnil, a djtky nemanželské zplodil. W takowéto přjpadnosti žádává sice obyčejně ta neb ona strana sama o očistěnj swé prostředkem sňatku manželského; než bytby i toho učiniti opominula,

musj duchownj sám (kdež to ostatnj okoličnosti možné činj) na to doléhati, zwlášť tenkrát, když djtky zplozené gestě gsau na žiwě. Neboť zde běžj netoliko o očištěnj poskwrněné matky, alebrž wjce o legitimacj neb oprávněnj nemanželských dětj a gegich dědičné práwo, gestliže umjragcjj otec gegich něgaké gměnj pozústawuge. Prohřešuge se tedy proti blahu takowých newinných djtek duchownj, který z bázně, aby u věci tak důležité, gakož oddawky gsau, snad w něčem podstatném nepochybil, lidi od předsewzetj gegich zrazuge, aneb požadowánjm nepotřebných wěcj a spisů tak dlanho zdržuge, až smrt oddawky překazj. Než naproti tomu gest se zas co báti, aby snad ochotnost a dobromyslná službowolnost nezkušěného duchownjho k něgaké kwapnosti neswedla, kteráž by buď sňatek uzawřený neplatným učiniti, anebo gemu domluwu předstawěných auřadů způsobiti mohla. Nebude tedy snad w nehod, že gá, gehožto okoličnosti o předmětu tom všestranně přemýšleti nutj, pagednánj zewrubněgšj zde kladu; čjmž gednak mladšjm spolubratřjm poslauziti daufám, gednak i zkušěněgšjch sebe powzbuditi hodlám, by něčjm z pokladu swé zkušěnosti buď w tom neb giném ohledu čtenářům našeho časopisu se propůgčiti ráčili, gimžto zwlášť praktická pagednánj wjtána gsau. Co se pořádku pagednánj mého dotýče, chci *předně* zákon sem směřugcjj wyswětliti; — za *druhé* na některé zwláštnj přípádnosti ho obrátiti; a za *třetj* obyčegné w tom přípádu pokračowánj obgewiti.

I.

Zákonnj předpis týkagcej se přípádnosti té, o kteréz zde gednati hodlám, wygadřuge kniha všeobecných zákonů městských w §. 68., genž takto znj: „W náhle vzniklých a potřebných okoličnostech může zemské řizenj, aneb kragský auřad, a nedopustj-li potvrzené bljzké nebezpečnstwj smrti žádného prodlenj, i téz wrchnost w mjstě ohlásky docela prominanti; musegj však ale zasnaubenj přjsahau potwrditi, že gim žádné překážky, která by gieh manželstwj w cestě stála, powědomo nenj.“ —

K platnosti manželstwa gsau dle předpisu §. 69. W. Z. M. téz ohlásky wěc potřebná. Nic však méně prawj wyš podotčený §. W. Z. M. že *w náhle vzniklých a potřebných okoličnostech* wšecky ohlásky se prominanti mohau. Které však okoličnosti za *potřebné* uwažowati lze, zde zákon neuwádj; gen na gimém mjstě se prawj, že to takowé přípádnosti gsau, w kterých i biskup z ohledu zapowězeného času, dispensacj uděluje, gakež k. p. gsau: rychlé odtaženj wogska w čas wogny, bljzký porod newěstin, neodkladná cesta gedné neb druhé strany a t. d. Nejdůležitěgšj však potřeba gestit bez pochyby ta, když náhle vznikle nebezpečnstwj smrti oddawky nepowoluge. Že owu nebezpečnstwj smrti w každé těžké nemoci člověku hrozj, netřeba teprw dokazowati; gelikož zkušenosť swěděj, že i zdravý člověk náhle zhasnanti může. Z toho ale nikoliw nenásleduge, žeby každý těžký nemocný, (byby i gcho neduh nezhoğitelny byl, gako k. p. sauchotiny) hned proto od-

dawky bez ohlásek požadovati směl; zákon zřeg-
 ně prawj, že předně gen *blizké* a za druhé *po-
 turžené* nebezpečenstwj smrti nemocnému prawa
 toho uděluje. Usudek však, zdaž nebezpečen-
 stwj smrti w nemoci *blizké* gest, přináležj toli-
 ko osobám u věci zkušným a wěrohodným, k.
 p. porodnj. babě, lékaři — a w příjpadnosti našj
 wždy pokud možná lékaři takowému, který w
 službě wrchnosti neb obce postawen gest, neb
 ginák u wáznosti stogj, by geho pjsemnj wyswěd-
 čenj u auřadu wětšj wáhu mělo. W čas nakaž-
 liwých, rychle usmreugjcjch nemocj, gakáž k. p.
 wrhawa a uplawice gest, přigme se každé, i také
 austnj wyswědčenj, protože nakaženj samo, aneb
 smrt po oddawkách rychle následugjcj prawdu
 geho ztwrzuge, což dále i příjkladem skntečným
 doswědějm. W takowých a podobných náhle
 vzniklých okoličnostech může nefoliko řjzenj
 zemské a kragský auřad; nobřž, gak zákon pra-
 wj, i *wrchnost w mjstě* ohlásky docela promi-
 nanti: kterážto wrchnostj se nikoliw držitel
 panstwj newyrozumjwá; nobřž w městech magi-
 strát, a na wenku osoba ta, kteráž politickau
 prawomocnostj w mjstě opatřena gest, at giž
 wrchnj, řjditel, správce neb i konsul we wsjch
 sluge. Krom takowých náhlých příjpadnostj má
 se však o prominutj ohlásek wždy wenku u
 kragského auřadu, w hlawnjm městě však u zem-
 ského řjzenj žádati. Pakli ale ženich a newěsta
 každý z giné poddanosti gsau, postačuje w pří-
 pádu tom, žádá-li se gen u wrchnosti té strany
 prominutj ohlásek, kterážto smrtedlnau nemocj

zachwácena gest. Kdyby však gedna neb dvě ohlášky giž prošly byly, a před druhau neb třetj se takowá náhlá změna stala: netřeba žádné dispensacj, poněwadž se i gedna ohláškau zákonu poněkud dosti stalo.

Nechať však ten neb onen auřad prominutj ohlášek powoluge, tedy se to předce gináče státi nemůž, leč složenjm *přjsahy*, že zasnaubenj sobě žádné překážky powědomi negsau, která by manželstwj gegich w cestě stála. Přjsaha ta má se sice vlastně skládati u auřadu toho, kterýž prominutj ohlášek powoluge; může však auřad ten i giný auřad, aneb gistau osoba k přigetj přjsahy takowé splnomocniti. W přjpadnosti té, o kteréž se zde mluwj, obyčegně dispensugjej auřad oddawagjcjm knězi giž dekretem. ohlášky promjgegjcjm výslovně plnomocnost dáwá, by přjsahu tu od zasnaubených přigal, a gegj doslovnj obsah neb pjsemnj formuli nazpět k auřadu odeslal. Přjsahu tu magj sice dle prawidla oba zasnaubenj složiti; než kdyby se stalo, že by gedna neb druhá strana před oddawkami gednu neb wjce ohlášek giž prošlých měla, může se gj i přjsaha podotčená prominanti, proto že prošlé ohlášky zákonu wětšj gistoty podawagj, nežli přjsaha, zvlášť lidj lehkowážných.

Záměr přjsahy té giný nenj, leč wynahraženj ohlášek, aby totiž zákon aspoň negakau bezpečnost měl, že mezi zasnaubenými žádné sňatek zničugjcj překážky nenj, a že tedy platné gest manželstwj gegich. Než wzniknanti musj w každém powážliwém duchownjm pastýři pochybnost,

zdaž se přjsaha ta w skutku gen na překážky sňatek zničugjej, čili také i na pauze zakazugjej wztahuge, a zdaž se gj giné obyčegné práwnj výkazy a powinnosti zasnaubených zcela nahražuj? — Z dotčeného w §. 86. W. Z. M. wygádřeného zákonu nedá se otázka ta úplně rozhodnauti; kdo bezpečně w ohledu tom pokračowati chce, musj také na domnělý aumysl zákonodárcůw, a záměr ohlášek zřetel swůg obrátiti. Zagisté dáwage zákonodárce oucn w §. 86. W. Z. M. uведенý předpis, neměl giného aumyslu, než gednak prominutjm ohlášek zasnaubeným u zawřenj sňatku manželského nadlehčiti, gednak však i sebe ubezpečiti, že gen platná manželstwj se uzawjrati budau. Z tohoto zákonodárcei práwem podloženého aumyslu dá se giž směle uzawřiti, že podotčená přjsaha (že totiž zasnaubenj sobě žádné překážky powědomi negsau) *gen na překážky sňatek zničugjej* a rušjej se wztahuge, nikoliw ale na překážky pauze zakazugjej: tak sice, že oddáwagjej kněz od zasnaubených, kterj přjsahu tu složili, w čas náhlého nebezpečenstwj žádných giných pjsemnostj a práwnjch výkazů, slowem, ničehož požadowati nemá, čehož k platnosti sňatku manželského newyhuutelně potřeba nenj. Zwláštnjho podotknutj zasluhugje zde:

A) s strany *swětského práwa: pjsemné powolenj k ženěnj*, gehožto w přjpadnosti té, o které se zde gedná, potřebj nenj, krom osob takowých, u nichž nedostatek práwnjho powolenj sňatek manželský neplatný činj, gako k. p. u

wogáků, nedospělých, nezletilých. Neboť dle zákonů našich nepotřebují osoby stavu šlechtického, swobodaj měšťané a auřednjci žádného práwnjho powolenj k platnému uzavřenj sňatku manželského; geďině pro zachowanj pořádku, by totiž auřadowé a wrchnosti gegich o proměněnj stavu gegich známost měli, žádá se od nich, by tu, kdež náležj, auwmysl swůg oznámili. Poddanj magj owšem k zasnaubenj swému powolenj swé wrchnosti zapotřebj; než nedostatek powolenj nenj překážkou sňatek rušjci. Protož když vzdálemost auřadu a nebezpečnstwj smrti sňatek překaziti hrozj, nemá kněz nastupowati na wykázánj se takowým powolenjm, nobř směle i bez pjsemajho přiwolenj wrchnosti poddané oddati může.

B) S strany *duchownj prawomocnosti* nemůž oddawky na smrteďlném loži zdržowati neb překaziti: *α*) nedostatek předepsaného cwičenj ženicha a newěsty w sw. náboženstwj, zvláště pak w powinnostech manželských, *β*) pripravugjci zpovědi a sw. přigjmánj, *γ*) křtícjho listu, gen když o zletilosti a náboženstwj zasnaubených ginak se přeswěďiti lze, *δ*) zapowězený cjrkwenj čas, *ε*) chudoba zasnaubených; že snad powinnost swau hned zaprawiti nemohau. — W případnostech podobných nedá se však prawidlo wesměs platné určiti; nobř maudrému úsudku duchownjho pastýře se to zústawiti musj, genž dle swědomj swého a zvláštnejch okolicnostj w každém geďnotliwém případě neylépe sám uzná, co se dělati dá, aby ani přjlišnau kwapnostj zá-

konové světský a církevní se nerušili, ani ne-
wčasnau přisnostj w gich ostržhánj dobročinný
aučel wš podotčeného milostiwého powolenj se
nepřekazil.

II. Zvláštnj těžšj případnosti.

A) *Když w manželstwj nemocného překážka se vyskytá.*

Prw než pastýř duchownj w záležitosti té
buď sám něco podniká, aneb zasnaubeným pod-
niknauti radj, má neyprwé na to se ohljdnauti:
zdaliž s gedné neb druhé strany zasnaubených
některá překážka se nenaskytuge, genž sama se-
bau do očí bige, a z njž hned napřed sauditj
lze, žaby odstraněnj gj přjliš welkým, mnoho
času stogjcjm nesnázem podrobeno bylo, neb do-
cela se ani překonati nedalo. Tu skoro pastýř
duchownj lépe učinj, když zasnaubené poukázánjm
na obtjžnosti podniknutj toho od předsewzetj
gegich swede, než aby marnau naděgj ge kogil,
a zbytečné auhraty gim činil. Proti nářku gegich
zachránj ho známé powěděnj: „Čj zmeškánj, to-
ho i škoda.“ Pakli ale zasnaubeným toliko pře-
kážka takowá w cestě stogj, která se na mjstě
neb snadno odstraniti dá, gako k. p. w nezleti-
losti pjsemnj powolenj otcowo neb práwnjho po-
ručenského auřadu: má se to rychle učiniti, a
důkaz odstraněnj toho k žádosti o prominutj o-
blášek hned přiložiti. Gestliže však prominutj
překážky té zasnaubeným w cestě stogjcj od
kragského auřadu neb zemského řizenj záwisj, a
spolu se najtj lze, že dispensacj udělena bude,

a nemocný tak dlouho vydrží: může se při žádání o prominutj ohlášek spolu w tétéž pjsemnĵ žádosti o prominutj překážky té prositi a přiloženjm všech pjsemnostj a výkazů, které by řizenj zemské k snadnějšmu prominutj nakloniti mohly. Tak k. p. kdyby w obecne káznici člověk, genž k těžkému žaláňnjmu trestu odsauzen gest, se na smrt roznemohl, a k oprávněnj swých nemanželských dětj na loži smrteđněm oddán býti žádal: může weleslawne řizenj zemské s prominutjm ohlášek i také překážku geho odsauzenj prominanti, gelikož bez zvláštňj dispensacj zločinec k těžkému neb neytěžšjmu trestu žaláňnjmu dle §. 61. W. Z. M. w žádně platně manželstwĵ wstaupiti nemůže. To též platj o lidech na smrt odsauzených, kteřj dle §. 23. lit. C. trestnjch zákonů po ohlášenj ortele žádnau platnau smlauwu mezi žiwými wjce uzavřĵti, a protož i w platně manželstwĵ wstaupiti nemohau.

B) *Když gedna neb druhá strana k stawu wogenskému přinúleřj.*

Že gisté osoby wogenského stawu bez zvláštňjho powolenj swých wogenských wrchnostj w platně manželstwĵ wstaupiti nemohau, prawj zřegmě §. 54. W. Z. M. Které však osoby stawu wogenského zvláštňjho powolenj potřebugj, a u které wrchnosti neb předstaweného powolenj to má se pohledáwati, okazuge obšjrně w §. 43. zvláštňj, wogenských oddawek se týkagcĵ předpis c. k. dwornj wogenskau radau dne 10. Čerwna 1812. wydaný, w roce 1836. od weleslawného řizenj

zemského poznovu tiskem ohlášený, a každému samostatnému knězi doručený. Gestli tedy nemocný na loži smrtedlném osoba taková, k nž se dotčený předpis wztahuje, a žádá-li před smrtj swau oddán býti: nahljdniž pastýř duchownj w předpis ten, a wiz, které wrchnosti nemocný podřizen gest, a wyptey se spolu hned na přjčinu, proč posud dowolenj k sňatku manželskému dosáhnutí nemohl. Gestli překážka w tom taková, že se snadno odstraniti nedá: marné by bylo všecko se ucházenj o powolenj, protože wrchnost wogenská přjsně držj na zachowánj všech sobě daných neyvyššjch předpisů. Pakli ale nemocný giž pjsemné powolenj k ženěnj má, neb aspoň mu naděge switá, žeby ge snadno obdržeti mohl: tu ať se spolu s žádostj o powolenj k ženěnj neb prowdánj též žádost o prominutj ohlášek zadá. Neboť dle prawidla má tatáž wrchnost, genž práwo má wogákowi powolenj k ženěnj dáti, též tu moc za složenjm předepsané přjsahy všecky ohlášky prominanti. Kdyby ale wrchnost neb předstawený, genuž z ohledu toho wogák vlastně podřizen gest, přjliš vzdálen, snad w cizj zemi byl: může se nemocný s žádostj swau na neyvyššj spráwu wedaucj wogenský auřad (Generalskommando) té země obrátiti, w kteréž on sám se nacházj, byby i pluk geho k tomu generalátu přiwtělen nebyl. Neboť w přjpadu takowém má neyvyššj generalát té kraginy práwo, zastáwati každý giný generalát ostatnjch zemj Rakauského cjsarstwj. Měl-liby však duchownj ciwilnj neb ne-wogenský oddawky předsewjti, bude též radno,

spolu od polnjho wrchnjho duchownjho, genž při auřadu tom swé obyčegné sjdlo mjwá, plao-
mocnost sobě wyžádati.

C) *Když gedna neb druhá strana zasnaubených
cizozemec gest.*

Aby cizozemec s rakauskau poddanau plat-
ný sňatek manželský uzawřjti mohl, musj dle
zákonů našich bud' zřegně dokázati, že dle zá-
konů swé vlasti schopen gest, platné manželstw
uzawřjti, aneb musj drjwe přigat býti w podda-
nost zdegsj. By však kdo za zdegsjho podda-
ného považowati se směl, nepostačuge pauhě po
deset let w zemjeh Rakauských se zdrzowánj;
nabrž powinen gest i zwláštnj pjsemnostj doká-
zati, že od některé zdegsj wrchnosti w podda-
nost přigat gest. — Než i k důkazu geho oso-
by schopnosti k stawu manželskému nepostačuge
snad gen. zletilost cizozemce, byby i křtiejpa
listem auřadně pogišťeným ztwrzena byla; nabrž
dle pravidla má se pjsemnostj swé domácj wrch-
nosti prawdu toho ztwrzugej k cji tomu wyká-
zati. Nenj-li však ani w naši poddanost přigat,
ani takowým důkazem swé osobnj schopnosti za-
opatřen: musj sobě bud' skrze wyslanstw u dwo-
ra našeho pjsemnost tu opatřiti, neb w čas nut-
né potreby u zemského řizenj, na wenku skrze
wrchnost swého obydlj a skrz kragský auřad, w
hlawnjm však městě skrze policegnj direkcj o
prominutj dotčeného pjsemnjho důkazu swé schop-
nosti k stawu manželskému se ucházeti. — Ze
ale weleslawné řizenj zemské cizozemci na smr-

tedlné posteli postavenému s prominutjm ohlásek i výkaz pjsemný schopnosti k stawu manželskému prominuge: dá se z následugjcjho případu uzavřiti. K. E. rozený w městě Altoně, králowstwj Dánského, wyznánj Augšpurského, 36 let stár, žil teprw po sedm lét w našich zemjch. Nemělte krom křticjho listu žádně gině pjsemnosti, genž by osobnj geho schopnost k uzavřenj platného sňatku manželského nad wsecku pochybnost postavila, aniž od které zdegšj wrchnosti w poddanost přigat byl. Gsa na smrtedlném loži žádal s newěstau swau J. J. oddán býti, genž z Čech rozena, katolického náboženstwj, a 23 leta stara byla, wšak powolenj poručenského anřadu měla. Oba zadali žádost swau přjmo k zdegšjmu weleslawnému gubernium o prominutj ohlásek s podotknutjm wšech těchto uwedených okoličnostj, genž dekretem od 25. Zářj 1837. swé powolenj následugjcjmi slowy dalo: „Der J. J. wird zum Behufe der Eheverbindung mit K. E. in Berücksichtigung der ärztlich bestätigten nahen Lebensgefahr des Letztern vom gesetzlichen dreimaligen Aufgebothe nach Zulass des §. 86. des B. G. B. gegen dem die Nachsicht ertheilt, dass beide wegen des Nichtbestandes eines gesetzlichen Eehindernisses den vorgeschriebenen Eid ablegen. Der kopulirende Seelsorger wird zur Abnahme dieses Eides, wovon die Formeln vorzulegen sind, ermächtigt.“ — Z tohoto doslowně uwedeného powolenj patrně wyswjtá, že weleslawné řizenj zemské na cizozemstwj ženichowo žádného zřetele nemělo, že

tedy přísaha ta nahražuge i pjsemnj důkaz osob-
nj schopnosti k uzavřenj platného manželstwj.

III. Obyčejné w té záležitosti pokračo- wánj.

Když ze wšech zrale powážených okolič-
nostj nemocného naděge wyswítá, že se bude
moci k oddawkám přikročiti, tedy ať se

1. obstará wyswědčenj, w kterémž hodno-
wěrný lékař neb komuz dle rozličných okolič-
nostj nemoci usudek o nebezpečenstwj žiwota
přináležj, zřegně wygádřiti musj: α) že nemoc
žiwotu nebezpečná, neb nezhogitedlná gest; β) že
nebezpečenstwj smrti bljzké gest, a odkladu k
progitj ohlášek nepowoluge; γ) že wšak nicméně
nemocný při auplném rozumu gest, by platný
sňatek manželský uzavřjti mohl. Wyswědčenj
to má sice dle prawidla na kolkowaném papjře
dle stawu nemocného psáno býti; nic wšak méně
přigjmá slawné gubernium wyswědčenj to i také
na nekolkowaném papjře, protože to wěc milosti
gest, a w náhlých takových případnostech papjr
zákonem předepsaný wždy při ruce nenj.

2. Zdrawá strana ať we gměnu swém a we
gměnu nemocného zasnaubence na kolkowaném
papjře sobě žádost o prominutj ohlášek, a kdyby
i giná překážka k odstraněnj byla, i o prominu-
tj té spolu wyhotowj. W žádosti té ať se uwe-
dau wšecy okoličnosti zasnaubených, zwlášť pak
ty, které prominutj ohlášek usnadňuj a potřeb-
né činj. K potvrzenj uwedených důwodů při-
ložte se i pjsemná wyswědčenj, pokud při ruce

gsau, kteráž opět dispensujcej auřad wšecku, krom lékarského wyswědčenj; s udělenjm prominutj ohlášek nazpět wrátj. W psanj té žádosti může se nezkušeným lidem duchownj službau swau propůgčiti. Na který auřad dle rozličných přjpadnostj žádost ta řjzena býti má, bylo giž zprwu okázáno.

3. Auřad udělj prominutj ohlášek na kol-kowaném papjře dle stawu ženichowa wždy proti složenj přjsahy §. 86. W. Z. M. nařjzené, a spl-nomocnj buď některau auřadnj osobu, neb oby-čegně oddawagjeho kněze k přigetj té přjsahy s tjm doloženjm; by mu formule té přjsahy na-potom pjsemně se odeslaly.

4. K přigetj přjsahy splnomocněná osoba odeběře se s dwěma hodnowěrnými swědky k loži nemocného zasnaubence, a zawede s njm protokol, že α) to žádost geho gest oddánu býti, a že s geho wůlj se prominutj ohlášek žádalo; β) že se swau newěstau zasnaubenau N. N. zpřj-zněn nenj, aniž že mu gaká zákony určitá pře-kážka w obmysleném manželstwj známa gest, což že i přjsahau ztwrditi se podwoluge. Tytéž o-tázky předložj se i newěstě, a odpowědi se do protokolu wpjšj. Kde čas a okoličnosti to ne-přjhodné činj, protokol ten se ani nezawádj, pro-tože složená a podepsaná přjsaha ho nahražuge.

5. Obsah neb formule přjsahy se na dwa obyčegné pŭlarchy pro ženicha a newěstu zwlášť napjše, a asi takto znjti může:

„Gá N. N. přjsahám Bohu Wšewědaucjmu, že sobě negsem powědom nižádné překážky, genž

by mi k uzavřený platného manželství s mau zasnaubenau newěstau N. N. w cestě stála. K čemuž mi dopomáhéy Bůh!“

Podobnou formuli uvádí pán professor Helfert w swém nowém spisu „*Anleitung zum geistl. Geschäftsstyle*, pag. 184.

6. Připravj se při loži nemčeného oltář, t. g. aspoň stolek, na kterémž kříž swatý gest s obrazem Pána Krista a dvě hořej swjce. Duchownj poučj zasnaubené w krátkosti o důležitosti přjsahy, podotkne hlawnj sňatek rušej překážky, na které se nastawagjej přjsaha wztahuje, a powzbudiw ge tak k prawdomlawnosti nechá gednoliu po druhém přjsahu skládati. Přjsahagjej totiž pždwihne dva prsty prawé ruky k nebi, a mage upřené oči na kříž, řjká za knězem hlasitě predepsanau přjsahu. Napotom podpjše zenich i newěsta swau přjsahu, neb učiniwše aspoň tři křížky, giného prosj, by gurena gegioh podepsal. Podpisowatel ten musj ale také swé gméno přisaditi a podotknauti, ze k podepsánjgich gmen dožadán byl. Obyčegně podpjše přjsahy i ten, genž ge od nich přigal.

7. Nynj přikročj kněz k oddawkám, zachowáwage pokud možná wše wěrně, co w rituálu cirkewnjm predepsáno gest.

8. Po wykonáných oddawkách zapjše se manželství to do knihy oddaných práwě tak, gako každé giné oddawky, gen s odwolánjm se na dekret, gjmž zasnaubeným ohlásky prominuty byly. Tento dekret, gakož i wšecky giné přjlehy zůstanau we farnjia archiwu. Zawedený wšak s

zasnaubenými protokol, neb aspoň přísahy od nich podepsané, zaslj se s průwodaj pjsemnostj duchownjho k auřadu, který preminutj ohlášek udeřil. Zaslánj to má se vždy skrz domácj auřad státi, aby tjm způsobem auřad w známst oddawek přišel, a aspoň následowně činiti mohl, co před oddawkami pro krátkost času snad státi se nemohlo, k. p. propuštěnj z. poddanosti.

9. Gsau-li nemanželské djtky zasnaubených na žiwu, a nepřihlásil-li se, otec hned při křtu k nim: radno gest, by bez odkladu dle pořádku nynj od weledůstogné konsistofe našj zavedené- ho, s njm se protokol zawedl, w němž by se k djtkám těm přihlásil, a žádost swau wygewil, by eo otec do křticj knihy zaznamenán byl, a tak k opráwněnj swých djtek přispěl.

Ze ale w náhlém nebezpečenstwj tento způsob pokračowánj ještě wjce skrátiti se dá, budiz důkazem příklad neykratsjho pokračowánj při oddawkách takowých, o kterém gsem kdy slyšel, a který, ač za wzor pokračowánj obecného se považowati nedá, aspoň ukazuje, co se newyhnutělně zachowati musj. — W čas ponejprw w Praze zuřej cholery neb wrhawé anplawice byl nemocj tau též uchwácen J. K. kamenický tovaryš, který dne 3. Ledna 1832. do nemocnice, w klášteře Emauzském tenkrát přihotowené, přinešen byl. Muž ten byl žiw w diwém manželstwj, w kterémž několik nemanželských djtek zplodil. Matka djtek těch prosila, by s njm pro opráwněnj zplozených djtek oddána býti mohla. Strašná ta nemoc, která za několik hodin i neysilněsjho

člowěka usmrtiti může, nedowolila, by se přede-
psaný způsob pokračowánj zachowal. Lékař ani
na hodinu žiwot pogistiti nemohl; protož u přj-
tomnosti geho a správce nemocnice newěsta a
ženich do rukau duchownjho gen slowy krát-
kými přjsahu složili, že sobě žádně překážky,
genž by manželstwj gegich w cestě stála, wědomi
negsau, a hned na to oddáni byli. — Zde bylo
wyswědčenj lékarské gen austnj; — prominutj
ohlášek žádně, leda bychom správce domácjho
za auřad politický mjstnj považowati chtěli; —
přjsaha ani slawná, ani pjsemně ztwrzená; —
a předce weleslawné řjzenj zemské, gemuž udá-
lost ta hned k milostiwému potwřenj předlo-
žena byla, dekretem w měsji Březnu wydaným,
manželstwj to za platné uznati ráčilo.

6. *Gak může duchownj swé vlasti prospěti?*

Od

P. Fr. Jabulky,

Lek. Konogedsk.

„*Wlastenectwj nenj sněť mozku šjleného.*“
Tak zpjwá geden vlastenský básnj, z gehož
péra myšlěnkj duchaplně se linau. Wlastenectwj
gest zagisté wcliká ctnost, welebená netoliko me-
zi národy všemi, ale welebená i we wjře Kri-
stowě. Kdož nezná lásku k vlasti, kwetaucj
mezi Řeky, která ge k činům nesmrtedlného hr-
dinstwj rozněcowala? Kdož nezná vlastenskau
lásku Řjmanů, která byla spoluzákladem gegich

swětowládné říše? O národech vzdělaných nowějšho wěku zbytečno mluwiti, anto netoliko wěděti ale i widěti můžeme, kterak sobě wšeho, což vlastenské gest, památek, starobylostj, mrawů, obyčegů, přede wšjm pak swého gazyka wážj, geg vzděláwagjce, gemu přednost wšudy dáwagjce, a wůbec o wše se staragjce, coby k prospěchu wlasti směrowalo.

Tato vlastenská péče, gak dalece na zkázu sauseda a bližnjho nesměřuge, má netoliko pochwalu, ale má i swé záwazky we wjře Kristowě. Neboť onono weliké přikázanj o milowánj bližnjho wykonáwá se z wětšj částky we vlastenské lásce, anto kdo nemiluge bližnjho, kterého widj, s njmžto obcuge, a mnohými swazky a záwazky spřjznuěn gest: toho, gegž newidj, aniž snad uwidj do smrti, od něhož podlé mjsta i wšech giných poměrů wzdálen gest, kterak bude milowati? Podlé čehož swětoobčanská láska, gak gi nowějšj oswěta za časté ponjmá, negen swrchowaná hrdost, ale i swrchowaná přewrácenost gest, odstrkugje swého na důtce položeného předměta, a sahagje po něm tam, kde ho smrtedlnjku dosjci nelze. Má owšem wjra Kristowa, gakožto dar všemohancjho Boha, stránku swětoobčanskau tu, že celému pokolenj lidskému dána gest, a w celém bez rozdjlj působiti má. Ale obmezený twor, člověk, nomáže přjmo w celost, nýbrž gen w částku působiti. Protož i Spasitele, přišedšjho, aby celé pokolenj wykaupil, widjme předce, nám na přjklad, z lásky vlastenské plakati nad zkázau a zaslepenostj národu swého. Protož sly-

šjme Mojžiše II. 32, 32. mluwjećjo: „Wymaž mne z knihy žiwota, aneb odpusť lidu tomuto;“ chtěl se swého spasenj pro swúg lid odrjci. Tolikéz i sw. Pawel, Řjm. 9, 3. žádal newýslovnau laskau pro swé bratřj od Krista prokletým býti. A z toho widěti, ze láska k vlasti netoliko chwalitebná, ale i weliká powinnost gest, á že ti křesťané, kteřj nemilugj vlast swau, težce se prohřešugj proti swé wjře. Nebude pročež žádny nám we zlé pokládati vlastenskau lasku, kdo gen giskru cti a prawdy má w sobě.

Tu se však negedná o pěkná slowa, ani o neaučinliwé city, ale o skutky, k prospěchu vlasti směřugj, wedlé slow miláčka Páně řkaućjho I. 3, 18.: „Synáčkowé! nemilugme slowem, ale skutkem.“ A poněwadž každý staw podle swého powolanj negakými skutky vlasti prospěti může, powstává otázka: gakými skutky a gakým způsobem mohl by duchownj, a sice katolický duchownj prospěti gj? Odpowjdám wúbec: welmi důležitými a aučinliwými, a aučinliwými tak welice, gako snad žádnému ginému stawu w spolectnosti lidské gich konati nelze. Odpowjdám zwláště, že může swé vlasti prospěti:

I. Modlenjm. Wěk tu bude owšem zamýšleně hlawau wrtěti; ale ať wrtj, prawda zůstane prawdau. Neboť aučinliwost lidská, kdyby i sebe opatrnějšj, a úsilnějšj a setrwalejšj býti měla, nenj w stawu wšeho zmocí. Postawj-li se však wedlé wšemohancposťi Běžj, zmizj nagisté pod nullu. Protož i wolá Apoštol (Řjm: 8, 31.): „Gestliže Bůh s námi, kdo proti nám?“ Ale této

wšemohaucej moci a pomoci Božj nemůžeme sobě bezpečněji zjiskati, jako modlitbau, podle oněch slow Jeremi 33, 3. „Wolej kemně, a wyslyšjm tebe,“ Azase Mat. 7, 7.: „Proste a wezmete; hledejte a naleznete; tľacte a bude wám otwřjno.“ To tedy duchownj k prospěchu swé vlasti činiti, a takto swau lásku gj přede wšjm prokazowati můžo. Widj někdy na swé vlasti nešťěstj minulých časů, jako weliké břemeno ležeti, gjmžto snad geho, snad ani žádná lidská ruka hnauti, o němž se snad ani hrubě mluwiti nedá a nemůže, tjm méně aby ge mohl kdo odstraniti. Ale co nemohau lidé, to můžo Wšemohaucej, k němuž pročež slušj se na wraucjch modlitbách obracet. Widj snad gjndy w giných wlastech rozličné pokroky, nálezy, ústawy a blahoděgné věci se množiti, ku kterých w geho vlasti zawedenj žádná, aspoň gemu žádná se neokazuje, ani nádege, ani cesta. Ale nejlepší cesta ke wšj blahosti gest Bůh. „Gá gsem cesta“ dJ Spasitel; (Jan 14, 5.) k njz tedy slušj se obrátiti. Widjme zagisté na Mogzjšowi, na Jeremiášu a Danielowi, jak aučinliwá gest modlitba, kteraužto snad, ano bez snadu prospěli tito mužowé swé vlasti wjce, nežli swau aučinliwostj. Z nichžto zwlášťe na Mogzjšowi (II. 17, 11.) widěti aučinliwé modlitby pohnutělný přjklad, když totiž ne geho lid, ale geho pozdřwženě ruce nad nepřátele wjtěřily.

W gistém smyslu můžo duchownj katolický wjce působiti, nežli tito starozákonnj Swatj. Gemu zagisté Cjrkew, wučená Duchem sw., dáwa do úst modlitby, nad něž se nenalezne w

w celém světě nic výbornějšho. Myslím zde onen tak často zlehčovaný Brewiár, gegž — wzdor věku! — modlitban, nade všeccky skutečné i možné neyvýbornějšj gmenugi, hodlage swým časem přjwalem důwodů to stwrditi. Kněz katolický má dále při Mši každodenně přjstup k tomu Neyvyššjmu Prostřednjku mezi Bohem a lidmi, gehož krew lépe mluwj před ohličegem Božjm, nežli mluwila krew Abelowa. Žid. 12, 24. Ano, on běře do rukau, on přjgmá každodenně Spasitele a neyvyššjho Panownjka swěta, genuž se klanj, před njmž swé srdce wyléwá; gakby nemohl u Něho všeho dobrého swé vlasti wyprosití? K tomu však wjže duhownjho netoliko láska vlastenská, ale wjže ho i powinnost stawu! Neboť nenj-li duchownj muž modlitby, kdo gjm na světě bude? Wlast si ho k tomu wychowala, wycwičila a potřebnými důchody opatřila, aby, kromě ostatnjch powinnostj stawu swého, za ni se modlil. Toho gj pročez nemůže nikterak odepřiti. —

Dále, může prospěti

II. Zlepšowánjím národnjho rázu. Odkud národnj pohromy? Co přiwedlo národy na krag a do přepasti záhuby? Nikoliw wálky, nikoliw náhoda, ne zlj sausedé, ne změna wšě plenjcjho času: ale gegich vlastnj národnj porušenj, které se w nich počalo, rozšjřilo a upewnilo, a kterým, když se před Bohem naplnila mjra, uzráli k pádu swému. Bůh wládne totiž wšjm mjrem. Geho sice láska neskončená gest, ale gest neskončená i Geho sprawedlnost, do gegjchžto rukau hrozno

gest upadnutí Žid. 10, 31. A ta tresce, ta vyhlašuje národy w bezbožnosti gegich. To nám blásá osud národu, někdy wywoleného, nynj zawrženého, gehož winu a trest negen w starozákonnjm Pjsmě štene, ale i w nowém zákonně očima widjme; widauce totiž ty Židy w zawrženj, kterj si milostj Běžjch wážiti neuměli a nechtěli, kterj se opowážili odpjrať sámému wtělenému Bohu. Totěz dowoznj děginy, tento weliký učitel žiwota, gak ge gmenuge Cicero; tomu něj nowý wěk i starý. Nešťastnj wychodnjci, na koho nežli na swau šlechtu magj co narjkati, a narjkagj skutečně, která nowowěkěmu porušenj dvěře, měšec i srdce otěwřela? Nenj to mé zdánj, gest to twrzenj welikých státnjků, genž ne podle hluku, ale podle prawdy pragmatický o děginách pjsj. (Asassenburské kat. ejrk. nowiny od r. 1836, pagednánj P. Pfailsifftra o Polácjch.) Mezi neywětšj dobrodince národu náležj pročez ten, kdo šlechtj a napravuge powallj geho.

Máť mnohonásobná nadánj národ český. Geho wlast, ohražená gako negaká požehnaná zahrada Páne, geho wšestranný wtip, bystrá mysl, otewřené saucitné srdce, krása těla řjmského statečného slohu, welikomyslňost ducha; předňosti, které pozná každý, kdo pobyl aneb pomoci hledal w prostředku geho. Ale nemá-liž také swé národnj wady? Gest sice welmi těžko mluwiti upřjmně a zgewně o wěcech těchto. Ale neyprwě gakási Iehkost mysli, plýtwagjčj wřipem, krásau i statkem zdalíž tu nenj domowem?

Weliké tu, a wjee snad newědomostj, nežli

zla u wólj zapuštělé pole, na něm by nebylo snad potřebj nežli náležitého poučení a křesťanského vzdělání, a na němto přede wšim duchownj swau vlastenskau aučiniwost rozwinatti může. Myslím tu z godné strany na aučinnost wjry Kristowy, které samogediná s to gest, národnj powahy změnití, a zlatý wěk na swětě wytworiti. Rozvažme genom weliká zaslíbenj wjry této u Proroka Isaiáše, o gegjch blažených časch, právě gako u wytrzenj mluwjícího (2, 3, 4, 11, 5. — 10. 30, 23. — 26; 35, 3. — 10. 49, 13, 60, 62, 66.) Patřme na osady Parakwajské, kde wěrau Kristowau z diwochů neřku vzdělané ale swaté obce, a z wěku kruté plachosti právě ztracenj zlatj časowé wytworěni byli. (Wiz Charleroi x děginy Parakwajské.) Myslím však z druhé strany na II. Tim, 4, 2. „Kaž slowo; nabjzeg w čas i newčas, trestey, pros, zehři we wšj trpěliwosti a učenj.“ Co platno zagisté sebe dokonalejšj semeno, gako gest sw. křesťanská wjra, gestliže na wrchu ležeti zůstává, a newniká do srdce národu? I musj tedy od duchownjho pastýře wštěpowána býti. Co platno pamatowati na bludy, které pominuly, na wady snad býwalé, snad gen možné, snad takowé, které wšady se nalezaj? Nemá se sice ani na ně dokonce zapomjnati; ale newýslovně wjce prospěge ten, kdo swäg národ a wěk, a swau kraginu má před očima. Gest to sice trněwá působenj draha, gak to giž na stěj Jana křtitele spatřugeme, ale roste na nj zásluha nesmrtedlná vlastenské lásce. —

Může katolický duchownj dále prospěti i

*III. ve škole, w tomto semeništi badaucjho národa, a spolu nevgistéjsj opravowně národnjch záwad. Ale podle své dwadotileté zkušenosti osmětugi se řjci, že na wzdor všem dobromyslým zákonům a snad i zdánjm ve školách našich wjce wad se nachází, než by snad mnohý sobě pomyslití mohli. *)*

Guk by této oděwsud žádaucj a ojtně potřebě přede všjm mohl duchownj wyhowěti! On gest přjmý dohlzitel a správce školy (Pol. zřjz. k. §. 1. a XI. odd. §. 46.), gemu tedy od cirkwe a státu gest swěřena mládež i učitel pod ztrátou služby (Pol. zřjz. odd. XII. §. 17.) powinen duchownjho poslouchati, a od něho (XI. odd. §. 51.) se nechati poučiti, kteréhožto poučenj má tjm wjce potřebj, gesto se na swém kursu zagisté byl nepřeučil. Djtě gedno každé (odd. XV. naskrz) bez wýmjaky, pod wyměřenými tresty ke škole a zvláště cwičenj w náboženstwj zawázáno. W takových přjzniwých okolnostech gak mnoho dobrého máze duchownj působiti, netoliko dokonálým wyewičenjm w náboženstwj, které káže, netoliko slechtěnjm mrawě, které spravuge, ale i spola ginými užitečnými uměnjm, která we své škole při opatrném šetřenj a užjwánj času zawesti máze. Práwem se řjci máze, že kolébkou národa w rukau katolického duchowenstwa w našich zemjch ležj, a protož že národ, gestli ne wšecky, aspoň welmi mnoho od geho vlastenské lásky

*) Co milostný otec, o národy své pečujčj náš Zeměpán práwě poručil, by se duchowenstwo wygádřilo, w čem a gakby národnj školy zlepšeny býti mohly.

bráti a očekávati může. Wjmať ovšem, ať znám dobře nemalé tjsně a překážky i na tomto poli ležej. Ale láska, (I. Kor. 13, 7.) a zde to láska k vlasti, všecko snášj, všeho se naděje, všeho trpeliwě čeká. Zawedl swé duchowenstwo na toto pole pěstowánj mládeže sám Spasitel, když (Mat. 19, 14.) s takowau laskawostj antlé dítky k sobě wotal. Měsječnjmi a pololetnjmi zkauškami, gež duchownj pastýř dle zákonů školnjch (Pol. zřjz. odd. VII. §. 13.) držeti může, ano i držeti má, mnoho nedostatků se dá odstraniti, a mupho prospěchu rozšřiti, neboť častá pořádnost we všech žiwotě stránkách za prospěšnou uznána gest. — Duchownj může swé vlasti prospěti

IV. Knihami. Přicházjm tu na přednět, ku kterémuž mi wždycky hauby, samoděk, za podobenstwj vycházegj. Gako totiž hauby gsau i zdrawé i gedowaté, a tyto zwlášťe swau pestrostj lidskau pozorliwost k sobě wábj a táhnau: tak práwě býwá a gest s knihami. Zwlášťe nowěgšj wěk celé sklady těchto gedowáků na swětlo wywedl, tak žeby se to ne žalostně nehodě, ale spjše bděj dobrotě Božj, a přjmlawě swatých patronů českých připsati mohlo, že literatura wěku českému swětu nepowědomá zůstala, a teprw, když neyhorsj bauře pomínula, a rozumněgšj doba nastáwá, i w něm spisownost zkwjtati počjná. Radostný to úkaz wlastimilownému srdci. Dobřj spisowé gsau zagisté welicj pokladowé národů, ginižto oni swau bytnost, swé wšestranné wzdělánj, ba i swau nesmrtdlnost pogistiti mohau. Řekowé a Řjmané pomínuli, ale gsau žiwi we swých

spisech; a my ušijce se gegich gazykům, oblačjme se gako w gegich národnost, a obnowugejne gi neustále. Armenský národ měl podo ghem Tareckým vyhynauti; kdo? a éjm vzdělal a zadržel geg w bytnosti? Gediný muž, blahosl. Mkitar, a sice nejwjce dobrými knihami, gež tlačiti a rozdáwati a wykládati dal, a we swé založené proslawené řeholi Mkitaristů dosawáde dáwa; takto se vzděláwa a kwete, ano mnozj vlastenský geho národ. Owšem to byly a gsau knihy wjce z přj-
sných nežli z pěkných uměnj, přede wšjm pak knihy obsahu nábožného. Geg práwě slušj tu následowati.

Spisowánjm šjřj ano stawj se řjše myšlěnek, hladj a obohacuge se národnj gazyk, po něm, co po swém chodnjku wcházj duchownj oswjcenj do wšech třjd národu, brausj se rozum, zgemňuge srdec, nálezowé se uwodj w zuámnost, uměpj se vzděláwagj, zkwjta sgednocenj, swornost, sjla a blaženost národu. To wšak wše gen o dobrých knihách se prawj a praweno býti může; zlými otrawuge se národ každý gako negakým, zponenábla působjcm gedem, genž práwě proto, že skryt gest, tjm nebezpečněgsjm nazwán býti musj. Dobré pročez knihy spisowati, rozšiřowati a wykládati weliká gest; zásluha, a mocný skutek, vlastenské lásky. Weliké tu opět otwřjno pole duchownjmu k aučinliwosti! Dána-li mu s hůry hřiwna wtipu, oblažug spisowánjm swůg národ; gestit to duchownj, a protož duchownjmu patrřej práce. Často se tu wolati může a musj: „málo, ale dokonale!“ nedozralé ovoce opadáwa a t. d. gak

to vlastnjma očima newstále widěti můžeme. Pročež slušj nezapomjnati, že netoliko spisowánjm, ale i rozšiřowánjm dobrých knih welmi mnoho se vlasti prospěti může. Dědictwj sw. Wáclawa gak mnoho dobrého způsobilo w Čechách! a nepřesalo, ale rozdávalo a rozšiřowalo toliko. Bohu chwála! že welikomyslnostj ctihodného kněze Hankýře, pod gmenem Dědictwj sw. Jana Nepomuckého, wzkrjmeno gest. Neboť sebe lepsz knihy, ležjce w tiskách kupeckých skladů, prospěly by málo. Neprospěly by ale ani w rukau étancjho národu, kdyby náležitě neměly rozumnjny a užjwany býti.

Neboť w knihách gest pjsmena mrtwá, a gako wšeccko lidské, mylnosti podrobená; i tjm, že samau omylnost w sobě zawjratí, i tjm, že omylně pochopena býti může. Mohla by pročež ne k spáse, ale k zkáze slaužiti; gak dobře dj Apoštol (II Kor. 3, 6.) že pjsmena zabjgj. Zwláště knihy, na pauhém rozumowánj založené, gsau w tomto ohledu nebezpečné, an ostatnj, spolehagcj spolu na widitedlných způsobách a hmotách, gimí samými nedůwodnost okazuj a vyhrazuj. Počtárstwj zagisté, zeměpis, lačba a t. d. swými widitedlnými žiwly swé nedostatky káragj; w mudrcwtwj však se titó dobře w newiditedlnosti myšlénky, a w gegjm mnohomyslhném slowu zawinauti a ukryti dagj, aniž mohau kolikráte, leda newšednj bystrostj na swětlo wytaženy býti. Zapotřebj tu tedy něgakého bezpečného řjzenj. Chwalná powěšť a proslawenj, na něž za našeho wěku pod gmenem weřegného mýněnj tak mnoho se stawěti chce, nenj dosti bezpečné rukogemstwj a ředidlo; blaudilo zagisté a

blahdy, začasté wefegné mjneji toto. Dokonalogji w tomto ohledu zdagj se časopisy spolu s novinami, a kritiky byti; z nichžto tamti užitečné wědomosti po částkách w život a sice způsobem mutohstranným uwádogj: tyto však prawau dohu spisá stanowiti, a takto wšecku záwadnost wylitaditi se suagj. Neywice však tu může opét prospěti duchownj. Gsa wyšši moej, k wyučowánj opatřen, stoge na základu neomylném, protože božákém, gsa swým powolánjím wázán, a gedné strany neustále s národem obchoditi, z druhé swé wyučowánj dle potřeb wěku zřjdi, následowně wycházegjci knihy i dle obsahu i dle wnitřnj ceny znáti; zdaž nenj, podlé toho wšeho i schopn, i opráwřen, i spolu powinen, k tomu přjlešitým wyučowánjím napemáhati, aby oswěta národu i prawá, i w pravém kolegi zachowána byla? Odpowěd tu gen gedna možná. → Duchownj může posléz prospěti swé vlasti:

V. Zdiřným písobenjím s wyššiho stawa wišě, pakli se mu ho dostalo w životě tomto. Časowé sice pomínuli, za nichžto přede wšjm staw duchowaj k wyššjm; ano neywyššjm hodnostem w zemi prwnj gake přjstup mjwal, a tudy do celých národů a wěků působiti mohl, i působil. Předce však až posawde wyšši swět katolickému duchowajmu zabedněn nenj. Sama Prozřetedlnost Božj, taktěž i sama důležitosť geho stawu, otwjrá mu, tam cestu, tak že až dosawde i po této draze s ginými stawy téměř o záwod bezeti může. Wzpomenauti tu gen potřebj na naše kragany, Geho Excell. pana Jústla, státnjho

radu w záležitostech duchownjch, Jeho Knížecj Milost, neyd. Wjdenského pána arcibiskupa Milde, Lwowského Excell. pana Arcibiskupa, Frantiska de Paula Pisteka, Buděgow. Excell. pana biskupa Růžičku, kralowěhrad. Excell. pana biskupa Hnla, Litoměř. neyd. pana biskupa Hille, gakož i na wys. důstogného P. Jakuba Frinta, gež byla božská Prozřetedlnost k neyvyššjmu působenj zdvihla. W takowěmto postawenj když sobě vlastensky smýšlejšej duchownj weliké starozákonnj vlastence Josefa Egypského a Mardochea za příklad obrati neopomine, gak mnoho může k prospěchů swé vlasti učiniti, gak mnohé dáwné naděge a žádosti w skutek uwesti! Abych gen něco na příklad a gako na zďafňůh ponawrhł, nemáme dosawáde české *samostatné* knihtiskárny, české školy normálnj k wučowanj gak učitelů tak djtek. O akademii gazyka českého na způsob francauzské, nechci se ani zmjnuti. Než, dokawáde ani gj, ani naděge k nj naprosto nenj, zdalibž nebylo welmi užitečno, kdyby odwůtwj českého museum, genž o materskan řeč pečuge, pak wšecky stolice gazyka českého, posléz české oddělenj normálnj impressj, do sgednocenj wstaupily, a o gednostegné zwelebowánj materského gazyka i se shodly, i společně pečowály? Kdo tyto, a tēm podobné wěci gest w stawu způsobiti? — Dey se nám Bůh mnoha vlastenců dočekati, genž by we swém powýšenj na oslawenj swé vlasti pamatowali! Dey Bůh, aby kwětowé naděge našj neopadali!

Neznaboh.

Od

Wěnceslawa Jar. Pícka.

Neznabohu! když se k slunce znětu,

Zrak twůg znese w nebe sklepanj,

Wýchod w nachowém kdy zarděnj

Blesk posjlá weškerému světu,

Když se na tě sype hognost kwětů,

U ljbezném listj suslenj,

Když potůčka slaucháš žurčenj,

A milostné plesy pěwců w letu,

Když w tichaunkém běhu řeka plyne

A se lučinami wljdně wine,

Gako přes koberec modrý pruh:

To twé oko zaslepené mine,

Pohrdá tjm newšjmawý sluch,

A w rauhánj woláš: „Nenjř Bůh.“

Sopka zhaubná gjen když otwjrá,
 A ozárj nočnj prostoru,
 Z útrob metá zhauejch wýtworů,
 A wše walcej se lawa szjrá.

Když lawjna chýše, duby stjrá,
 Když gsau žiwly w strašném rozporu,
 S bleskem se na temném obzoru
 Strjda hrom, až každý twor umjrá.

Wody když přestaupj w bauři hráze,
 Skal když tisjleté kleantj
 S hrázau kácj se přes kolmé sráže:

Ha tu poznáš Boha, — a swau wínu,
 A strach wzdechy tobě wynutj:
 „Bože! otče! pomoz, sice zhynu!“ —

Oznamowatel.

A) LITERATURA.

1. Historické popsánj milostného obrazu a pautnického chrámu blahoslawené Panny Marie w Staré Boleslawi; s přidányi modlitbami ranjmi, ke mši sw., k sw. zpowědi, k swatému přigjmánj, s pjsněmi a ostatnj pobožnostj, kteráž se na tom sw. mjstě wykonáwá. Od Josefa Horčice, sjdelnjho kanownjka w Staré Boleslawi, a býwalého kaplana w témž mjstě. W Praze 1837. W knížecj arcibiskupské knih-tiskárně, wedenjm Wáclawa Špinky. 8, 251. Prodává se po 24 kr. na stě.

Popisujj se utěšené a romantické kraginy, světská nádherná stawenj, lázně, hrady, památnej slawowé, mosty a mnoho giných toho druhu wěej. I proč bychom si také nežádali mjti popsánj takowých mjst, kteráž gsau pobožnosti zaswěcena? Má-li se nám snad genom to lj-biti, což swětský toliko owjwá dnech, a neli také i to, což upřjmně k Bohu zřj a směžge? — Nám Čechům, a budiž z toho Bohu djka, — se milostné obrazy Swatých, a stánkowé Božj neprotiwj, my posud rádi čteme, což duši wzdělawá a k Bohu pozdwihuge. A protož netřeba bylo důstognému panu spisowateli přjčinau tohoto wyborného djla se w předmluwě omlawati, ano by i ni-žádně se wšech stran poptáwánj na podobnau knjžku k našjm geho bylo nedoniklo, nioméně směle mohl k djlu tomuto přikročiti; poněwadž dobrá wěc wždy, bad' si žádána či nežádána, má mjti průchod. Ze však nepsánj a wydánj swrchu řečené knihy učený a důstogný náš pan Horčice dobrau wěc w mysl swau pogal, a k mjstu přiwedl, nic nepochybugi; anobř wěřjm cele a úplně, ze tato pěkná geho knjžka negdneho katajka potěšj, a k wraucnějšj nábožnosti i zbudj i rozžehne. Za to mně giž ručj to slawné gméno, kleréz se zpředu

knížky této stkwj, a pod gehož praporcem i štjtem djlo toto páně Horčicowo na swětlo vycházej. Nebyl by zagisté *Neydůstognějšj pan biskup, Geho biskupská Milost pan Frant. Wiljm Tippmann* (p. t.), gemuž djlo toto od pana spisowatele uctiwě gest připsáno, knížky této wzal do swé ochrany, a gj swým wzácným ozdobil gménem, kdyby se nebyl cele přeswědčil, že w nj duch prawé nábožnosti wane, že wzdělánj lida křesťanského poslauzj, a mnoho dobrého zpúsohj. Nebo gakkoli tato knížka skrowné toliko gest welikosti, wšak gest w nj tak mnoho pěkných a dobrých wěcj nahrnuto, že w skatku gsme na rozpacjch, co si vlastně w nj wjce oblibowati máme, stránku-li gegj dogmatickau, aneb historickau, aneb tu, genž pobožnosti a duchownj pjsně obsahuge. Počjuá důstogný pan autor djlo swé „ponaučeným o pautjch.“ Oswjceným, ohuěm prawé a wřelé zbožnosti roznjceným duchem wykládá toto učenj. Wěda, žeby wjce uškodil, než prospěl dobré wěci, kdyby o nj aneb ochahělau aneb přepjatau dušj mlowil, protož pilně se držj zlaté cesty prostředuj, chránjčj před wšelikým poblauzenjm, a schwaluge sice s cjrkwj katolickau nábožné křesťanů k swatým mjstům putowánj, nikoli ho ale co newyhnutelného prostředku křesťanské dokonalosti nepředpisuge. Neyprwé ukazuge wolmi žiwě a swětle, gaky má půwod základ; směr a dobré stránky tento nábožný obyčeg katolických křesťanů; potom pak odpowjdá gadrnau řečj na některé námětky, kteréž se druhdy od těch činj, gimžto se pauti protiwj. Budiž mně dowoleno doložit, že proti slušně zřjzenému putowánj zdravý rozum nic nawrhnauti nemůže, a pokud se zde některé zlé obyčege, které tak hogny negsau, nacházegj, že i neylepšj wěci od lidj býwajj zle užjwány, že se ale pro nadužjwánj — nikdy dobré užjwánj zastawowati a rušiti nemá. Putugjli lidé pro obweselenj swé k mjstům kratochwilným, odkud negednau i podle těla i podle duše horšj zpět přicházegj, pročby i pro wzdělánj a horliwěgšj nábožnost neměli putowati k mjstům swatým? Nechcešli neputug, toliko toho giným na zlan stránku newykládey.

Následuge částka historickau. Na těchto listech popisuge pan autor počátek obrazu Marianského, geho nalezenj a ostatnj přjběhy až do našich časů. Potom wyprawuge přjběhy kostela panny Marie od geho wystawenj až do této doby, geho poklad, zwony a tak zwany ambit. I o fondacjch, kteréž se při tomto chrámu Páně wyko-

náwagj, o službách Božjch, znamenitých osobách, geuž tento stánek swatý gsau nawšitjwily, o processajch, kteréž se tam z rozličných mjst konagj, a posléz o mnohých milostech w tomto echrámu na mocnau a platnau přjmjluwu Rodičky Božj dosažených a mnohými swědky stwrzených se zde řeč šinj. Celá tato částka welikau pilnosti gest sestawena. Důstogný pan spisowatel čerpal negen z tištěných a známých, nohrž i z mnohých až posud gešitě netištěných pramenů, kteréž také zde i onde wýslovně uwádj. Widěti z této částky, že se zná do děgepisných památek vlasti swé, a že welikým snaženstwjm sbjral se wšech stran látku na swé ušlechtilé stawenj. Čte se celá ta částka přjgemně a ljbezne, a kdo se duchem swým gen poněkud nese k wěcem wýššjm, k wěcem nadhwězdným, nelze, by zde bez dlaahého namáhánj, hlaubánj a pátránj newiděl podiwných cest a sandů Božjch, a ruky prozřetedlnosti. Přikročme giž k té neyduležitejšj a dle mého zdánj neykrásnějšj částce této celé knjžky, gonžto pobožnosti a pjsně w sobě zawjrá. Že se tyto krásné pjsně, djlem z kniht výborných swatozpěwů, djlem z úst lidu s welikau rozwahan obrané, zde pod zwláštnj hlawan zahrnuj, newidjme toho žádné přjčiny. Modlitba zůstáwá modlitbau, neckj gest řečj wázana složena, či newázanau. Byl bych tyto poslednj dvě částky učinil *druhým* celého djla *oddělenjm*: neboť mohau samy o sobě státi, a spad by nebylo nedobře, kdyby toto celé druhé oddělenj, genž vlastně nie giného neaj, než modlicj knjžkau, se zwlášť wytisklo, by i méně možnj o gednu dobruu modlicj knjžku měli wjce. Leč to nie newadj, aniž přjtomné knjžce gest na ugma. Pw-njm oddělenjm se duše pripravila: druhým tjm wolněgi a swobodněgi se powznese na peručjch plamenné nábožnosti k Otcu wěčné lasky, k Otcu swětel nebeských. Četl gsem tyto modlitby; ale co prawjm? nečetl gsem, nebo w čtenj ehtě nechtě byl gsem připozen, ne čjsti, nohrž modlití se. Rozmanitost gegich gest weliká. Gsau zde i krásné modlitby ze swatých otců, a mimo obyčegné, gakož u p. rannj, ke mši swaté, k sw. zpovědi, k sw. přjgmánj, nacházegj se zde i takowé, gakowýchž w giných modlicjch knjžkách nebýwá. Wšecy pak gsau tak čistým, nábožným a wrancjm citem pogaty, a tak libau, nehledanau, přirozenau a srdečnau řečj wygádřenj, že upřjmně musjme wyznati, teň, kdož takowé mo-

dlitby psáti a sestawiti umj, musj se sám uměti dobře modliti, musj býti sám člowěk duchem prawé nábožnosti nadchnutý. A protož dlouhý žiwot knize geho předpowjdáme, té gsauce pewné naděge, že do welmi mnoha rukau přigěe. Papjr i tisk gest dobrý a čistý, a kniha pěknau rytinkau blahoslawené Bohorodice, panny Marie, ozdobena.

J. V. Jirsjk.

2. Gottlieb. Nachricht eines aufrichtigen Christen von der Wichtigkeit der wahren christlichen Religion. — Ein nützliches und heilsames Lesebuch, von Johann Valer. Jirsjk, Pfarrer zu Minitz. Nach dem Böhmischen der ersten, im Jahre 1835 zu Prag erschienenen Auflage. Von G. Anton, Kooperator zu Maria Scharfen. Linz, 1838. Gedruckt und im Verlage bei Johann Weinmayer, in der Herrengasse, Nro. 797.

Knjzka tato gest neobyčegným úkazem w německé literatuře. — Němci, za hranicemi našj drahé vlasti by dljcej, kteřj až do neyblížšjeh let pochybowali, žeby gaké české bohomluwecké literatury bylo, dostali zde knjzku práwě z tohoto českého gazyka přeloženau. Stane se snad, bude-li česká literatura dále tak statečně pokračowati, o čemž nic nepochybugeme, že budaucně Němci pozorněgěj zraky swoge na nás obrátj. A wšak si mnozj z našinců, pohrdajce gazykem matek swých, (nač gsme giž w *Obraně časopisu pro katolické duchowenstwo*, r. 1835. odpověděli,) řjkajj, že přý celá téměř bohomluwecká literatura česká wyčerpána gest ze studnic zahraničňjch, že přý z ničeho giného nesestává, než ze samých překladů,*) a protož knihy w rozdlných gazyecjch psané kupugj; české knihy sobě po celý rok ani gedné nezgednagjce. Widj se to na tomto časopisu našem. Neuj-li weliká částka, i w středu našem, těch

*) Mezi 343 pagednánjmi, z kterých po 10 let vycházegjcej Časopis tento záležj, gen sedm gich gest z giných německých Časopisůw přeloženo, ostatnjch 336 gest z cela půwodnjch.

Red.

a takových, genž ho ani nečtau, nerci-li aby geg w schránkách swých měli? — Překladem *Bohomila*, knihy pod tjslem II. Dědictwjm Swatého Jana Nepomuckého wydané, poněkud se prokázalo, že knihy tjmto ústawem wydané negsan beze wšj ceny, nohrž že se wydávánj gich s welikau rozwahau děge. Ano, z tohoto překlada též průwodno gest, že literatura naše i w giných zemjch počjná kořeny paušičti, aneb že aspoň sausedé naši počjnagj nahlžeti, že i český gazyk gazykem gest spisowným, gak toho nowý důkaz dal p. Dr. Hönninghausen, we Frankobrodu nad Mohanem, který sobě w Praze překladatale obgednal, který by mu, gak prawj, z wzácného českého bohomluweckého časopisu wyňatky do geho časopisu „*Neue allgemeine katholische Kirchenzeitung*“ odesjlat; a giž takových i přigal.

Co se wšak překlada toho dotýče, wznati musjm, že z wětšjho djlu podařeným slauti může. Mluwj w něm „*Gottlieb*“ k obecnému lidu tantěz sprostaw a neljčenau řečj, kterauž mluwj Bohomil. Než pozorowati lze gest, že nedostihl zde onde aupně smyslů Bohomilowa. — Tak n. p., abychom genom něco uwedli, prawj Gottlieb na stránce 258 w tato slowa: „*Wisse zugleich, dass dieses ein schöner und gottseliger Gebrauch ist, und dass diejenigen, die den Rosenkranz beten, ein weit wohlgefälligeres Gebet zu Gott verrichten als du, der du den Rosenkranz verachtest, und aus deinem Gebetbuche betest.*“ — Toho Bohomil neprawil, nýhrž, gak na straně 403 čteš, w tato slowa učil a káral: „*Wëz, že gest to krásný a nábožný obyčeg, a že se mnohý Bohu přjgemněgi o růženci modlj, než ty, genž gjm pohrdáš, a z knihy se modljš.*“ Což owšem giný, ale prawý smysl dáwá. — Ostatnj wše chceme mlčenjm pominanti, přičtjagjce takowé omyly tomu, že snad welebný pan dioecesan linecký méně w gazyku českém gest wycwičen; gak giž k užjwánj ho w docela německé dioecesj pořjdku přjležitosti má. — Prawj ale též welebný pan Anton w předmluwě swé: „*Uibrigens habe ich mich nicht so sehr an den Wortsinn gehalten, als vielmehr die Sache selbst wiederzugeben mich bestrebt.*“ — W tom se s njm také docela nesnášjme; nebo zde onde w skutku se přjliš wázal na české slowo. K. p. na stránce 225 dj: „*Die Fahne, die an der Stirne des ganzen Zuges vorangetragen wird.*“ Nenj-li sada tato přjliš doslowně přenešena? — „*Praporec, kterýž se w čele ce-*

lého zástupu nese," a t. d. W českém gazyku gest to mluweno čisté, w slohu starém; ale w německém gazyku neny obyčej tak mluwiti. Tu mělo státi: Die Fahne, die an der Spitze des ganzen Zuges vorangetragen wird. A tak se několikráte přjliš doslovně přeloženj nagde, které pak na ugmu čistého německého slohu stogj.

Co se pak tkne tisku, ljo gest nám též, že latinská a česká citata často, nedbalostj korrektora, welmi zpotwořena gsau. Bez pochyby nebylo popřáno panu překladatelowi mjti rewisj, a protož se do knihy tak mnoho tiskarských chyb wlaudilo. — Tisk wšak a papjř gest dobrý, pjsmo wětšj než w Bohumilu, cenaskrowná, 30 kr. na stř. knjžky newázané, z čeho poznati lze, že pan překladatel za práci swau na žádný zisk, ale gediné na rozšjřenj dobré wěci a spasitelný aučinek hleděl; což mu wysoce k chwále slaužj.

Ale negenom, že ho chwáljme a z toho potěšeni gsme, že přeloženj swým české literatuře poslaužil: my mu na neywýš djky powinni gsme, a ty mu zde také srdečně wzdáwáme, že swěděj, že i gazykem našjm co dokonalého a prospěšného wycházj, což negenom sprostému, ale i také wzdělanému lidu schwáleno býti může. Pozorna ho při tom činjme, zdaž by i I. čjсло Dědictwjm Swatojanským wydané „*Proč gsem katoljkem*, (Warum bin ich katholisch)“ německým gazykem wydati sobě neobljbil? — U nás ho lid na 5000 wýtisků rozebral. Neméně by se gemu při lidu německém poštěstilo; tjm snad spjše, když by to skrowné pogednánj důkladně rozšjřil; ku kterému by statuta ústawu Dědictwjm Swatojanského (Nepomucenische Hăredität) připogiti mohl? — Gak ho za našince giž se wšj šetrnostj gmenugeme: tak srdečně i každé dalšj geho přeloženj uwjtáme; ku kterému by i w Časopisě našem mnohau přjležitost našel.

Pešina.

3. Prokopa M. Kučery nedělnj a swátečnj kázanj. Swazek druhý. W Praze 1837. W knjžecj arcibiskupské knihtiskárně, u Josefj Fetterlowé, wed. a nákl. W. Špinky. 8. str. 428. za 1 zl.

Prwnj djl těchto kázanj byl we čtwtém swazku r. 1835 tohoto časopisu posauzen, Nechtjce tedy zbytečně

slow šjiti, odwoláwáme se na recensj prwnjho djlu, do-
kládajee, že co se tam k geho pochwale řeklo, cele a
úplně i o tomto druhém djle platj. Zawjrá w sobě 14
nedělnjch a 22 swátečnjch kázanj, a však nikoli w ne-
přetržené posloupnosti cirkewnjho roku, noprž na gisté
toliko neděle a swátky. Za to se na některé z posled-
njch dvě i tři kázanj podáwagj. Předmětowé gsau pě-
kně a dobře obráni. „Smj-li, a gak má obcowati křesťan
s hrjšnjky; když gest potřeba neyvyššj, tu gest Bůh
s pomocj neyblížšj; připraweni budme ke dni, w kte-
rýžto počet klásti budeme; o welikém dobrodinj, že
máme zdravý sluch; o sauda bližnjho; mnoho gest po-
wolaných, ale málo wywolených; o zpěwu duchownjm;
co gsau domácj kříže; čjm se rozeznáwá od pochlebnj-
ka přjtel; co nás očekáwá w budoucnosti; k Bohu se
obrátili, nenj nám nemožno; wěci nebeské gsau našeho
milowánj daleko hodněgšj nežli wezdegšj; kterak se při
chybách bližnjho swého zachowati máme.“ Swátečnjch
řečj předmětowé gsau následogjej: „O zewnitřnj počtě
Božj; odkud gméno Ježš pocházj, a komu gest dáno;
proč a kterak se w auzkostech wezdegšjch k Spasiteli swé-
mu utjkati máme; bedliwost w zachowánj všech i těch
neymenšjch powinnostj před čjm nás ubezpečj; kdo gest
půwodce aneb základ pocty Marianské; za přjkladem
Rodičky Božj máme ochotně wšjm opowrhnutí, coby nám
překázelo w plněnj wůle Božj; o odewzdánj se do wůle
Božj; kterých řečj se máme warowati; člověk slabý padá
z křehkosti lidské, ale Bůh silný geg opět pozdwihe;
o wěčnosti k Bohu; podlé čeho můžeme poznati, pře-
býwá-li w nás Duch swátý; Jan Nepomucký byl slawný
wjtěz swěta; o stálosti a trwanliwosti (setrwalosti); ta-
gemstwj neyswětěgšj Trojice co z ohledu sprawedliwých,
co z ohledu hrjšnjků; Marii etji káže slušnost a powin-
nost; může-li swět tento bezpečným základem býti nadě-
ge našj; gak máme darů od Boha sobě propůgčených
wynakládati; peřugme o rozšjřenj sláwy Božj giž zde
na swětě; gak dobré a k wyslyšenj žádostj našich na-
kloněné gest srdce matky Božj; o třech zvláštajch etno-
stech, kteréž za přjkladem sw. Wáclawa následowati
máme; gak sobě wezdegšjch darů wážití máme; weliká
gest bjda dušj w očistci, to nás má pohnaoti k autrp-
nosti a ke skutečnému přispěnj.“

W každé řeči, rovněž tak gak w prwnjm djlu,
přjslušného sestawenj a pořádku wěcj pilně gest ostřj-

háno, a wúbec wane w těchto kázanjch wážený, zralý duch, duch takový, gakowýmž nadšen býti má každý křesťanský řečnj. Pakli ale gedno neb druhé kázanj we sbjrcé této méně se zdá býti podařeno, powaž každý, že až posud žádnému kazateli se to nepoštěstilo, by všeccka geho kázanj byla stegné weliké ceny, by byla všeccka stegně podařena a wýborna. I ti neylepšj kazatelowé magj we sbjrkách swých také kázanj takowá, kterýmž by bylo lépe, by se byla nikdy nenarodila. Dobré utwořiti kázanj gest welmi nesnadná wěc. A protož wědauce, že česká homiletická literatura naše nenj přjliš plodna, wděčni budme každého daru, kterýž se nám podává. Neboť gakož nenj kazatele, gehož by kázanj všeccka bez wýhrady byla na neywejš podařena: rowně tak nenj zase takových kázanj, kteráž by dokonce nie pěkného do sebe neměla. Toho poslednjho slowa ale nepravjme z ohledu těchto přjtomných kázanj. Nebo w těch swětla wjce než stjnu; w těch gest swětlo pravidlem, stjn toliko wýmjkau. Wúbec se o těchto kázanjch řjci může, že gsau plodem dospělého ducha, a že se mnohému z welebných panů bratřj dobruu stanau pomůckau w hlásánj slowa Božjho.

J. V. Jirsjk.

4. Predigt am Feste des h. Johann des Täufers, bei der Taufe, einer israelitischen Familie; gehalten von Joseph Georg Sturm, Weltpriester und d. Z. Administrator der Manetiner Dechantei. Prag 1837. Der reine Ertrag ist der Kinderbewahranstalt zu Pilsen gewidmet. Prodává se za 10 kr.

Mezi kázanjmi, kteréž vycházegj tiskem, aby giným, zwlášt začátečnjkům w auřadě kazatelském, slaužily za přjklad, swátečnj wzácněgšj gsau nedělnjch, a přjležitostnj wzácněgšj swátečnjch. K nedělnjm kázanjm oběře si každý kazatel welmi lehkou látku neb základ, neboť nedělnj perikopy naskrze dosti bohaté gsau, a protož giného potřebj nenj, než aby se wolilo, coby dle uznánj kazatelowa lidu bylo neyužitečněgšjho. K wypracowánj kázanj swátečnjch giž wjce pomoci potřebj gest, poněwadž swátečnj perikopy, zwlášt má-li se bráti ohled na slawnost samu, gakož předešáno, gakož i lid toho práwem očekává, uegsau giž tak aurodné a na látky

bohaté, zvlášť an na některý swátek kazatel na hodiný toliko werš se widj obmezena. Wšak gaké swátky wroce gsau, wj giž napřed každý kazatel, a protož si může pohodlně giž také napřed látky ohledáwati, a k swátečným kázanjm pomalu se pripravowati. K příležitostným kázanjm i tato wýhoda se mu odgjmá. Kdo wj, gaká se mu naskytne příležitost, k njž mu kázati bude? A má-li kázanj wzato býti z příležitosti, shodowati se musj aspoň s hlawněgšjmi okoličnostmi, a těch se nedowj kazatel mnohem dřjwe, než kázati má. Proto se dogista žádný k takowýmto kázanjm dlaho napřed chystati nebude, djlem proto, že newj, bude-li mu kdy kázati w takowau příležitost, djlem proto, že pro nepowědomost bližšjch okoličnostj ani newj, gak by se k tomu pripravowal. Když ale přigde k tomu, že kázati má, pozůstáwá mu kolikráte dosti krátký čas na připrawenj. Což teukrát? — Tu se mnohý taužebně ohljžj po wěcech podobných, aby přečtenjm dwau, třj takowých kázanj na nowau myšlénku přišel, a dle nj swoge kázanj spořádal. Protož se domujwám, že každému takowéto kázanj bude welmi wjtané.

Swrchu dotčené kázanj dogista zasluhuge slauti wzorem, gakby kázanj při křtu židowské rodiny mělo býti spořááno. Že wydawatel wěděti mohl, že u té příležitosti kázati bude, nepochybugi, zvlášť cwičil-li sám tyto nawracugj se; wšak bude-li kázati na den swáteho Jana křtitele, kterýž gest spolu patron.taměgšjho chrámu Páně, a takž i na den swého narozenj: to předce s gistotau wěděti nemohl; nebož ustanowiti den ke křtu, nezáwisj wždycky od pastýře duchownjho. A předce těch wšech okoličnostj welmi pěkně a užitečně použil, tak že gedno s druhým spogeno k gednomu celku welikau tuto slawnost skutečně mnohem slawněgšj činj a welebněgšj. Celá tato příprawa wzata z dotčených okoličnostj obsazena gest w exordium; hlawnj ale příležitost wedla kazatele giž sama sebau, aby si wywolil základ ó swátosti sw. křtu. Mluwj tedy we dwau djlech o gehu weliké důležitosti, a sice gakých milostj se w něm uděluge, a gakých powinnostj se w něm ukládá. Prwé než přistanpil kazatel w prwnjm djlu k wýkladu welikých milostj sw. křtu, srownáwá nowozákonnj křest s gistým křtem starého Zákona a se křtem sw. Jana křtitele. Tjm dogista neylépe pripravil swé posluchače, aby poznali welikau důstognost křtu, kterýž ustanowil Spasitel swěta

Kristus Ježíš. I to velmi chwalitebné gest, že se u vykládání prvnjho djlu páuze katechismu držel, neboť gedno takový výklad lidu gest neysrozumitelnějšj; a velmi slušno gest, když kazatel katolický dáwá na gewo, že ani w slowjch zbytečné a ničemné nowoty nehledá, anoť bez toho młlosti, kteréž gsme we sw. křtu přigali, krásněgi se wygádkřiti nedagj, než gak stojj w katechismu: *že gsme se stali syny Božjmi, bratry Kristowými, dědici králowstwj nebeského a chrámem Duchu swatého.* Druhý djl téhož kázanj rozwržen gest opět na dvě částky; a skutečně powinnosti, kteréž se nowokřtenci ukládagj, obsaženy gsau w tom: aby se hřjchu warowal, a zákon Kristůw cele zachowal. I w tom se velmi dobře snášjme s p. Stormem, že prwnj částku wzdělal podle otázek w agendě předepsaných; neboť tju lid gedno náležitě poučil, a spolu zachowal nařzenj sw. Sněmu Tridentského.

Ostatně řeč gest naskrze biblická, a proto giž velmi srdečná a tklivá. — We všem se snášjme, a schwalogeme, co dobrého a právě příkladného gsme w tomto kázanj shledali, — gedno wygjmagjce. Nazýwát se totiž otec té rodiny w samém kázanj str. 4. řád. poslednj, Pánem.“ Obyčeg tento w chrámu Páně, kde gen Hospodin gest pánem „*Quoniam tu solus Dominus*,” a kde nowě poswěcenému králi se gediné wolá: „*Ave Rex*,” a když wysoej anřadowé k gednotliwým podrženým osobám slovo Pán wynecháwagj, — obyčeg tento w chrámu Páně prawjm, gest swatého náboženstwj méně důstojný; právě nábožným lidem byl by zagisté urážkau. Budiž na tom dosti, nazýwati, dle příkladu swatého Pawla, wěřej lid: „*Bratři*,” neb dle příkladu swatého Jana: „*Neymilegšj*,” aneb dle příkladu samého Krista Ježíše: *Přátelé moji!* Začneme-li s swětskými uklonkami: za krátký čas bude poswátné mjsto, z něhož se hlásá swaté *Evangelium*, podobno diwadlu, kde se tak štědře udělagj prázdny titulowé. Wyrjďj-li napotom wjc křestánský kazatel, když wolati bude: „Páni, přikazuge wám Kristus Ježíš“; a zpowědnjčk: „Pane hřšujku, račtež mji tu milost, pomodliti se třikrát Otče náš; Milostiwá slečinko, ruku ljbám, neračte mi za zlé mji, že Wašnostinu známest s onau osobau schwalowati nemohu,” a t. p. — newjm, však welice počyhugi. Zůstaňme my, gak daleko se to s opatrnostj užjwati dá, při mlawě biblické, a neuchylagme se od nj: „*Ty bratře w Kristu*“ — „*Wy, moji přátelé.*“

5. Šestinedělnj pobožnost k uctěnj newinného swatého mládence Aloysia Gonzagy z towaryšstwa Ježšowa, patrona čistých srdcej. W Praze 1838. str. 84. 12 kr.

Ze wštěpowánjm prawé pobožnosti do srdcej newinné mládeže předkem a nejwjce prawé gegj blaho založeno býti může, nikdo nebude pochybowati; a ze za našich časůw mládež před hřjchem nestaudnosti ani dost chrániti nemůžeme, s boleštným srdcem přiswěděj všickni zpovědlnjci, an tak z husta gest těch, genž se giž w autlém wěku poskwrnili tjnto hřjchem. A protož wjtána bude wšeliká pomůcka, kteráž by ochranau hyla angel-ské newinnosti. Takowautó pomůckau nazýwám dotčeu-nau knjžku, neboť dostane-li se do rukau mládeže, mocně gi bude nakloňowati k zachowánj čistoty, a chrániti gi bude před gedowatým dechem hějchu.

Záležjž z naučenj, gakby se tato pobožnost konati měla, z dobrého úmyslu, kterýž se každý týden opakowati má, na to následujj hodinky k uctě sw. Aloysia a litanie, i zwláštnj modlitby. Druhé oddělenj pak rozwrženo gest na šest menšjch částek dle počtu šesti neděl, a každá záležj z dwogjho krátkého rozgjmánj a dobrého předsewzetj.

I to přjhadno gest, ze zřjzena gest tato knjžka pro obé pohlawj. Wšecho dobře gest, genom chybj zde žiwotopis téhož swatého, kterýž by zde byl na swém mjstě. Rozeběre-li se toto wydánj w brzském čase, a přikročj-li se k nowému, žiwotopis sw. Aloysia nebud'w-uechán.

Hawrdnek.

6. Jahrbuch für Lehrer, Eltern und Erzieher. (Fortsetzung des Schullehrer-Kalenders,) Herausgegeben von Ign. Jaksch, Weltpr., bisch. Notar, Protokollisten und Archivar des bisch. Consistoriums in Leitmeritz. Fünfter Jahrg. 1838. Prag bei Kronberger und Weber. 8. Obsahge 214 stran, mimo katalog dioecesal-njch škol, genž XXIV stran zanjmá.

Srownáwage tento pro wšecky přátele mládeže weleduléžitý spis s geho lonským bratrem, widj recensent

gméno, twát i složitost těla něco proměněné; nikoliw ale ducha geho. Nesloweč tento letošnj plod ušlechtilé mysli a pjle geho spisowatelů wjce kalendářem, nýbrž ročnjkem; protože kalendář z geho obgemu wylaučen a prostora ta za to powzbuzgjcjmi pagednánjmi naplněna gest. Obraz pěstaua Páně ozdobuge welmi whodně to učitelům wěnowané čtenj, za njmž se po uwedeném obsahu wěnac neyušlechtilegšjho kwjtj rozwjgj.

Gako wloni tak i letos stogj w předu: Religiöse Betrachtungen auf alle Sonn- und Festtage des Jahres od p. Jos. Lichtnera, genž gimi opět oswědčil, že se umj modliti: „Prigď k nám králowstwj twé!“ O rozkoši, gakanž recensent, čta tyto kratičké rozwahy, okaušel, nemůže giněho řjci, uež že srdečně přege, aby se gj všickni saučastili, kdož s člowěčenstwem upřjmě smýšlj. Beze wšeho nucenj, plynně tedy a žiwě wywinugj se na základu ewangelického čtenj nebo swátečnjho tagemstwj prawdy tu wjry tu mrawů se týkagjcj; ale předc w rauh docela nowém, sličném a přechodem neočekáwaným. Na pochautku budiž wyňato rozgjmánj padagjcj na 16. neděli po sw. Duchu: „Jenen Juden, die am Sabbathe Ochs und Esel aus dem Brunnen zogen, aber den kranken Bruder in seinem Elende verschmachten liessen, jenen verächtlichen Juden seid ihr gleich, ihr Väter und Mütter, die ihr Sorge traget, dass euere Aecker gepflüget, der Same gereiniget, und das Unkraut ausgejätet werde: aber euch nicht bekümmert, ob auch Geist und Herz eurer Kinder ihre Bildung empfangen; sie verwahrloset, ihnen unter nichtigem Vorwande die Stunden ihres Unterrichtes steht, und eurer Kinder Werth und Brauchbarkeit nach dem Verdienste messet, den ihre Arbeit euch eingebracht. Wie? Sind denn euere Kinder nicht mehr als das Thier am Pfluge? und wird der Richter am Tage des Gerichtes fragen: Was haben dir deine Kinder am zeitl. Gewinne eingebracht? und nicht viel mehr: Sind deine Kinder durch deine Sorgfalt am Geiste stark, am Herzen edel, an Tugend reich geworden? Wehe dem Vater, wehe der Mutter, die auf diese Fragen verstummen werden!“ Tauž pronikawau řečj, týmž wolným chodem myšlenek a tautěz wáhan prawdy wyznaomenáwá se wšech 74 rozwah až do str. 29., mezi kterýmiž srdci zasjlatele zwlášť ta, genž na 19. neděli po sw. Duchu padá, proto milá byla, že gj na dno duše pana Lichtnera hlauběgi než z druhých dohljdnauti mož-

ná: „Hast du dem heil. Berufe dich geweiht, dj p. L. na doččeném mjestě, unter den Menschen Gutes zu wirken, und dem Schlechten den Boden abzugewinnen, so wird es dir nicht an Feindschaft und Widerstand fehlen. So lange die Erde stehet und Menschen darauf wohnen werden, wird auch das Gute mit dem Bösen, Licht mit Finsterniss im Kampfe liegen, und nie wird dem Rechten der Feind ersterben. Doch ist nur die Sache gut, und gemeinnützig und segenbringend, für welche du wirkst, so scheue weder Kampf noch Widerstand. Das Gute wird ewig siegen, denn es ist ja die Sache des ewig Guten, und Gottes Werk können die Feinde des Guten nicht dämpfen. Nur die Edlen und Guten — ach! sie unterliegen oft; doch auch ihre Niederlage ist ein Sieg; denn über ihren Gräbern schwören jüngere begeisterte Kämpfer, die Werke der edlen Vorgänger der Vollendung zuzuführen, und der oben im Himmel den Schwur gehört, er spricht dazu: Amen!“ Tak mluj pan Lichtner o wšech neyduležitégšich a neydražšich člowěčenstwu stránkách, aniž zuamenati, žeby se z bohateho pokladu pana Swětlowského lonskými rozgemy týchž ewangelij co bylo nbralo; geho láska k vlasti gest čistá i wraucej; geho wjra pewná, horaucej a gasná; geho činnost neunawená; kudyž nediwuo, že mysl čtenářowu bezděky s sebau pogj-má, hřege i gasnj.

Hned po této výtečné práci, výrazegj rýmowané průpowjdy, podlé článků wjry a mrawů spořádané, co skromné nezabudky, w tomto pěkném wěnci, a to gako nad hrobem Antonjna Āaua, gymnasialnjho katechety w Lito-měřicjch, gehožto žiwotopisem pan Effenberger i duchowenstwu i učitelstwu stegnau měrau se zawděčil; z prsau čtancjho ale také to bolestné wzdychnutj těsná: „že pak mužům takowé stkwělosti a činnosti neywjce tak krátká draha k působenj wyměřena býwá!“ Gakým pjdimužjkem uhljdá se býti wedlé tohoto materskau péčj o blaho swých žáků bedliwého kněze mnohý professor a katecheta, genž se domnjwaj, že přečetše školnj hodinau nowé úkoly k učenj, a druhý čas wyslýchánjm promařiwše, wšecy mjry swého swatého powolanj dowršili, aniž čehož giného wjce činiti magj, leč aby tu tomu — a to gen podlé njzkých nebo mělkých poklon, na školnjm wyawědčenj dobré, a ginému zase špatné klassy přiřkli. — Tak aspoň zemř. p. Āau nesmýšlel, ani negednal! „Gleich beim Eintritte eines Schülers in die Lehranstalt, ugi-

stuge o něm p. Eff., setzte er sich in eine sehr genaue Kenntniss alles dessen, was auf seine Fortschritte in Fleiss und guten Sitten Einfluss nehmen könnte. Er besuchte die Schüler in ihren Wohnungen selbst spät Abends, erschien bei ihren Unterhaltungen, beachtete ihre Gesellschaft, überwachte aufs sorgfältigste ihre Theilnahme am Gottesdienste, vorzugsweise den gewissenhaften Gebrauch der Beichtanstalt, führte die genaueste Vormerkung selbst über ihre geringscheinenden Vorzüge u. Mängel, u. setzte sich so in den Stand bei guter Zeit rathen u. warnen, Schlimmes verhüten, so schnell als möglich heilen und jeden nach Verdienst im öffentlichen Kalkul beurtheilen zu können.“

Než p. Effenberger wyprawuge o tomto etihodném knězi tolik dobrého a spanilého, že se recensent s násiljím zdržuge, aby z toho žiwotopisu wjce wýgimků nečinil, a to přánj utagiti nemůže, aby se některému z našich spisowatelů zljíbilo, žiwotopis ten i do tohoto časopisu přeložený wprawiti. Dobré věci by se tjm gisté posloužilo!

Zpráva o p. Matěgi Beutlowi, šlechtici z Lattenberku, pražském farári u Sněžné panny Marie, panem Zimmermannem zasláná rozmnožuge památky horliwých přátel mládeže; načež hned od str. 61. až do 201. pogueďnánj pauze školy a wychowatelstwj se tškagjej následuj.

Zpředu spatřugeme s potěšenjím řeč Geho bisk. M. (Pl. T.) p. *Augustina Bar.* Hille při poswěcenj Stolinecké školy držanau. Geť to přewelebné okamženj, kdy wrchnj pastýř swému swěženému stádečku sám chléb žiwota wěčného láme; blaženj osadnjci, kteřj hlas swého pastýře slyšeti mohau; a blažený pastýř, který sám owečkám swým slowo žiwota hlásati umj! — Řeč ta wane duchem apoštolským, dáwa škole, co gest gegjho a chrámu, co chrámu patřj. Podlé zkušenosti na cizozemcjh shledané gest toho ale welice potřebj, aby podržely děti w paměti, že Neywyššj to welj: „Cti otce swého,“ a to práwě zapomjná škola našich panů sausedů na západu na mnohých mjstech, gakž o tom dost hlasité stěžnosti gđau. Aby takowých stěžnosti také u nás nebylo, prawj weledňstogný pan řečnjk welmi k mjstu: „Ich habe mich zur Einweihung der Schule von der Kirche aus gegeben, und bin von der vollbrachten Weihe wieder zur Kirche zurückgekehrt. — Das hat seine wichtige Bedeu-

tung. Hiemit will ich euch zu verstehen geben, dass Schulen ursprünglich kirchliche Anstalten sind; aus dem Schoosse der kath. Kirche sind die Einrichtungen zur Bildung der zarten Jugend hervorgegangen!“ Prawj-li pak weledústogný pan řečnjk na str. 64. „Glaubet nicht, meine Lieben, dass Geistliche allein oder Lehrer allein, oder Geistliche mit den Lehrern allein auslangen, das Gute zu bewirken, was durch Schulen bewirkt werden kann und soll,“ nalezá řečnjk w těch slowjch welikau wáhu k utwrzenj swého dáwného přeswědčenj, že nám Boha negen kostel, wěž a pleš kázati magj; i kancelář a saudnice i pluh a rukodjlna magj welebnost geho ohlašowati. — Celá ta řeč gest upřjmným wýlewem srdce; nic po rhetorických ozdobách se neohljžj; nic na sauměr nebo hlubokau důwodnost se nespolehá; a předc gedinau celost působj, kteráž nigak wywrácena býti nemůže.

Od str. 70. čteme: „Gedanken zu erbaulichen Betrachtungen für Lehrer geistl. und weltl. Standes“ z pozústalých spisů Ant. Gaua, o gehož žiwotopisu právě gsme byli zpráwu dali, a z nichž gen následngjej slowa ze str. 74. tuto uwádjme: „Ob es wohl auch unter den Lehrern ungerechte Haushälter gibt?“ Tak se táže pan Gau we swém rozgjmánj na osmau neděli po sw. Duchu, a tuto klade si odpověď: „Es gibt wenigstens Einen, und das bist du, wenn du die kostbaren Stunden der Schulzeit unbenützt oder nur tändelnd vorüberstreichen lässt; das bist du, wenn du deine Lehrvorträge, so ganz geist- und herzlos ableierst, und wohl deiner Schüler Ohr mit unverständenen Worten, aber nicht ihren Verstand mit klaren Begriffen, ihr Herz nicht mit warmen Gefühlen zu erfüllen dich bestrebest; das bist du, wenn du deine Schüler herabwürdigest zu Werkzeugen deiner Eitelkeit, zu Erwerbsquellen deiner Habsucht und zu Gegenständen, an denen du nach Belieben deinen Missmuth auslassen kannst.“ — Kdo tak sám u sebe o swých powinnostech rozgjmá, tomu se nediwje, pakli w žiwotě k té mrawnj dokonalosti dospěge, gakěž gsme w žiwotopisu téhož w Pánu zesnulého se obdiwowati i gi čtji bezděky musili.

Od str. 77. až do 84. nalezáme tu pokračowánj obřadnjeh wýkladů při službách Božjch kat. cjrkwe, po nichž P. Jos. Hoffmann we swém zdělowánj pozústalých spisů wesujho učitele wěrně pokračuge; špjnu na mnohých učiteljch hlubeko zažrauu neljstostně drhue, a srd-

cem horaucj m blaho mladého člowěčenstwa podkládá. Tak dj na str. 86. pod čjslem 11.: „Kopf und Herz, Verstand u. Gemüth meiner Kinder muss ich mit gleicher Liebe und gleicher Sorgfalt bearbeiten, weil ich nur dann mir das Zeugniss geben darf, sie zu ganzen Menschen erzogen zu haben;“ dále: „Schande und Schmach scheint mir daher der christl. Schullehrer zu verdienen, der die Schmutzflecken in den Schreibbüchern seiner Kinder mit unerbittlicher Strenge bestrafet, und die oft weit grösseren in ihren Herzen blindlings duldet; der verkrüppelte Federstriche eifrig verbessert, schiefe Neigungen aber und unrechte Begierden sorglos fortwuchern lässt!“ A pod čjslem 12.: „Ich höre so oft, dass der Eine und der Andere meiner Amtsbrüder — nepadá to také k nám duchownjm? — ausser seinem Lehrfache noch eine sogenannte Nebenbeschäftigung betreibt; dass er nicht selten in eben derselben einen hohen Grad der Vollkommenheit erreicht hat, und desshalb eines weit verbreiteten Rufes sich erfreut. — Wie denn aber, wenn diese Nebenbeschäftigungen zu Hauptgeschäften werden, wenn sie mehrere als die blossen Musstunden ausfüllen, wenn die Neigung zum Bedürfnisse, das Vergnügen zur Leidenschaft gesteigert worden ist: kann die Rechtfertigung auch auf diese Fälle ausgedehnt werden? Und wie zahlreich sind diese Fälle! Dort überlässt der Eine die ganze Schule seinem Gehilfen, damit er nur Zeit gewinne die Bearbeitung seiner Felder und Weingärten persönlich leiten zu können; hier gibt ein Zweiter seinen Kindern Ferien, um bei einer Jagd seinen Ruf als guter Schütze von Neuem bewähren zu können; dort kürzet ein Dritter die Schulstunden ab, um nur früher zu seinem musik. Instrumente kommen zu können; — ein Vierter, um schweifend durch Berg und Thal Käfer fangen, Schmetterlinge jagen, Pflanzen sammeln zu können.“ Mohliť bychom počel ten geště mnohými přjlohami takowých rozmnožití, kteřj po obchodu obilnjm a dobytčjm čas škole zasvěcený promařngj, ano za horšjmi záhawami škole utjkagj: ale dokud člowěk na žiwě, musj sobě dáti — gak se řjká — na hubu pozor; ginák gest tomuto wesnjmu učiteli mluwiti z hrobu, kterýž ale podlé swých zásad nikoliw do wsi, nýbrž do hlawnjch měst byl by náležel!

Od str. 90. až 116. poučuge starý učitel Herrmann swého mladého swěcence, gak by zákům čtenj hláskowá-

njm wprawil. Rukowěť ta čte se rozkošně, okazuge mistra w učitelstwj, a člověk dospělý čta gi, zaželj, že nemůž po druhé dítětem býti, aby wučowánj takowého mistra zažil. S potěšenjm shledává se rec. konečně s *gednjm* učitelem w této rukowěti, genž to poňal a weřegně wygádkil, čemu děti učiti má. „Sind denn Lesen und Schreibenkönnen allein, prawj p. H. na str. 107., die Zwecke, welche wir unsere Schüler sollen erreichen lehren? Achtgeben, nachdenken sollen wir sie lehren.“ *Mysliti, rozuměti*, magj se u wás, m. učitelowé, naše dítjky wučiti; k tomu ge ale čteuj toliko prostředkem, nžkým, přenizaunkým prostředkem. Či neprawj Kristus: „Kdo čteš, rozuměg!“ Ale pakli bychom o to slowa šjřili, přeběhli bychom swé určené meze; swět nám předo geště neporozumj a půgde na stolici učitelstwu, řjkage u sebe: „čjsti, psáti a počjti“, a ginde geště „německy mluwiti“ máme wučiti, a konec! —

Kraťaukě pogednánjěko o krasopjismu na str. 117. obsahuge mnohau dobruu, ale také některau přepiatu myšlěuka; načež 118 a násl. stránka rozprávku o něm. kazimluru drobět negapně uwádj. Až do stránky 129. widjme početnj úkoly a hádanky, po kterýchž až do 134. p. J. Hoffmann některé slowo o našich opatrownách malých djetek napsal. Rec. oznává tyto wýměsky za hodné, aby od mužů dozralého saudu uwáženj došly. Běda nám, naděláme-li sobě učených djetj; budemeť mjwati mnoho neučených u wěku dospělém. Žiwot nenj ani komedij aniž hrau! Opatrownj budte gen *opatrownami!* — Až do str. 154 podává p. Effenberger praktický úwod k wučenj w zpěwu pro školy sepsaný od pana Friesera, učitele w Litoměřicjch, a strany do 170 vyplňuge: „Kurzer Unterricht in der einfachen Obstbaumzucht s obrázkem.“

Prwnj práci dal rec. zkušenému hudci posauditi, z gehož slow wyrozuměl, že se po Čechách neywjce giž týmž způsobem mládež zpěwu učj, ač rozwrženj, moc-li by se w každau hodinu přednesti mělo, cos nowého gest. — An při nastáwagjcm, bohdá, zlepšenj našeho školnjho zvedenj zpěwnému uměnj gisté zaslaužené oceňenj ucugde, bylo by ku přánj, aby kdos z našinců podobnau rukowěť pro učitelstwo sepsal, k čemuž by tento úwod, gako podklad, dobře poslaužil. Dowěřugit se w té wěci wjce do českého než do německého obywatelstwa w Čechách.

Co se štěparského úvodu týká, gestli rec. sám sto, věc tu uvážiti, uznává gi za prospěšnou, gakž o tom nikdo pochybowati nemůže; ale bogj se, aby právě tau horliwostj, kterauž vláda té ostatně weledůležité strance mládežujho wychowánj obětowati počjná, wjce neutrpěla než prospěla. Týkáť se tato wětew lidského wěděnj průmyslu, a tomu nedobře přjliš rozkazowati! Tázati se, gak daleko věc dobrá prospjwá? Schwáliti pilně; potrestati škůdce, kteréž slowce se tu poněkud i na nedbalce přenášj, an se nedbalý n. p. zběrač hausenek opravdowým škůdcem stáwá, o wysazenj štěpů. — a kde těch nelze — aspoň stromů u weřegných silnic, procházek a pohřebišť pěti wěsti, w tom oboru asi ať se předstawených činnost swjrá: ginák ale „moc zákonů, moc výstupků.“ — Náwod ale, o kterémž zde řeč gest, widj se dobrým, srozumitelným, negeden z českých poslednjmi časy wydaný, přewyšugjej; a wšak geště tak úplně dospělým nenj, aby k té potřebě, pro niž právě wzdělán byl, wždy něco lepšjho a dokonalegšjho sepsáno býti nemohlo.

Na str. 170 a 171. podává p. Jakš, tušjm, sám pahěrky ze čtenj pod názwem „Lesefrüchte,“ mezi nimiž ač každá samé čisté, těžké zrno gest, přede w oči nje-psaného pro časté proti tomu prohřešky toto neywjce padá: „Schulzucht.“ „Das einfachste scheint mir in jeder Schule die Schulzucht a t. d. Je mehr Gesetze, desto mehr Sünden; je mehr Formen, desto weniger Leben; je mehr äussere Ansicht, desto mehr äussern Schein und Heuchelei.“ — Přáli bychom, aby nás ginák smeyštegjej o neprawdě těchto průpowjdek přeswědčil; nebo co pan J. na str. 171. pod názwem Diktirmethode wyprawe za lež, za pasquill, za křižowanau křiwdu wyhlásil! — Legendy, básně, pjsně, obdobné powjčky a bágky některé wybórné, giné menšj ceny naplišugj prostorn těchto listů až do 191 str., kdež se žiwot znamenitého tonisty Boieldieu wyprawowati počjná.

W oddělenj VII. na str. 197—202 čteme zpráwy o odměnách učitelů, o zwláštnjm zaswěcenj se giných, o založenj nowých škol horliwým zasazowánjm se wěrných přátel mládeže, o opatrowně chudých a zpustlých dětj w Berljně s přehledem školnjho stáwu na Morawě a w našich Slezjch. — Krátké recensj; zwěstowatel mládežujho kněh, a nařizenj vlády z ohledu škol w roce 1836. událá záwjragj s účtem přjgmů a wýloh téhož

spisu na lonský rok tuto letošnj ročnj knihu pro učitele. W závěsku na str. XXV čteme konečně poznamenánj všech škol w litoměřickém biskupstwj s udalým aumrtjm tamnjho učitelstwa, a pohřešujeme tu opět — gako wloni — tu přeznamenítan wěe, že nenj udáno w gakém gazyku se we školách těch přednášj. Na tom, tušjm, málo záležj, w kterém asi roce která škola založena byla; mnoho ale na tom, w které škole česky, w které německy a we které obogjm gazykem se přednášj. —

Z obšjrné této zpráwy mohau se naši čtenáři dobře přesvědčiti, gak wěenatý spis pan Jakeš swému čtenárstwu letos pod dotčeným swrchu názweim opět podává. My ale zawjragjce tuto zpráwu radugeme se srdečně nad tjm požeňánjm, gakým Swrchowaný wloni geho pođjnánj obmyslil; neboť 1700 zl. w. č. čistého užitku gest patrný důkaz, že podniknatj to welikého saučastenstwj w obecenstwu nacházj a tudjž i důkazem; že to dobré, co se čtenjm, powzbuzenjm a nawedenjm téhož spisu působj, geště hogněgšj pozitivky přinášj. Gednoho wšak s bolestj željme, a to gest: že naše české učitelstwo, naši češtj rodičowé k tak wýbornému spisu žádného přjstupu nemagj, a protož se nám nemůže za zlé wykládati, že i my tuž žádost zde gewjme, kterauž gsme nedáwno w Kwětech progewehau našli, aby totiž také česká ročnj kniha hnd' si pod kterým koliw názweim — pro naše učitele wydávána byla, k čemuž se nám Buděgowice owšem neypowolaněgšjmi býti zdagj; an nám Litoměřice tento německý, Praha časopis pro duchownj, Dědictwj S. J. knihy pro wzdělánj obecného lida, a Králowé Hradec přjtele mládeže giž podáwagj.

Fr. J. Sláma.

Wesna, almanach pro kwětaucj swět. 1838. Ročnjk druhý se dwěma rytinami. W Praze, tištěno a wydáno nákladem Jana H. Pospjšila, činn. auda česk. národnjho Museum. Za 1 zl.

Proneslať se giž negednau stjžnost, že časopis tento plodí domáčj literatury méně wájmawým býti se widj, než cizinských, ze gména německých. Ač newjme, aby kterýs znamenitěgšj, bohoslowj se týkagcj spis český swého slušného oceněnj w těchto listech byl nedošel, nepřeme se, že nebohoslownjch až potud málo se dotý-

kalo: ale proto nigaká stránka prázdna neostávala. Šloť to za tau přjčinau, že spisy nebohoslownj swau úwahu i w Kwětech i zwláště w Musegnjku nacházjwagj, neřku že drukdy i Wčela gim swých listů přepauštj, a wjc geště tjm, že spisowatelé našich nebohoslownjch literárnjch plodů skoro weskrz té wady do sebe neokazogj, kterauž německým belletristům hnedle úhrnkem wytykati musjme, že totiž, kde mohau, swůg wtip newtip-o náboženstwj útrzně otjragj.

I pánům přispjwatelům k tomuto pěknému almanachu patřj ta zaslaužená, řekl bych wšeslowanská chwála, že se náboženstwj gen uctiwě dotýkagj, magjce gako citem tu prawdu před očima usazenau, že gest náboženstwj pokladem člowěku neydražšjm; šjtjem, pod gehož ochranau weškeré lidské ústawy zniku, zrůstu a bezpečnosti nabýwagj; po gehož zwratu a zničenj ale žádně wazhy nebude, kteráž by člowěka s člowěkem pewně a stále slaučiti mohla. — „Kwětaucjmu wěku“ gest tento almanach zaswěcen, a protož w něm také, wygjmage „Zlomek cestopisnj od J. Er. Wocela a Petrohrad s pěknau rytinau od J. P.“ samě kwjtj, samau obraznost sebrané spatřugeme.

Neyznamenitěgšj práce letošnj Wesny gsau bez odporu: „Djwka z Lesů, aneb poslednj doby Rastislawa Morawského“ od Jár. Ant. Wrřátka, a „Swátky na Wyšehradě,“ od Jos. Kaj. Týla, nikoliw že neywjce prostory zaugjmagj, nýbrž že mysl čtenárowu neytaužegi k sobě winau.

Gakže tyto dvě powjdky k prawidlům uměleckým přilehagj? Gak šťastně se charaktery hlawnjch i družebnjch osob podařily? To a coby koliw giného přjnsně do kola umělecké kritiky náleželo, ať uwážj nestranný, potřebným k tomu uměnjm i zdravým saudem dobře zásobený saudce; prokážeť tak dobré wěci i dotčeným pánům spisowatelům službu newšednj, kterjž — pokud mi z giných pracj o nich sauditi lze — prawdy se nebogj a w dotčených práwě powjdkách gj se také bati nepotřebngj. Obě powjdky gewj swrchowanau půwodnost, neberance si ani školu Němců, Anglů, Gallů aniž giných národůw tak přjnsně za wzor, aby té myšlence wždy mjstecka nezbylo, že swět dosti welký, aby podlé tam těch geště školy giného gměwa založeny a wystawěny býti mohly. —

Dobře gest s klassiky — možná-li staro- i nowowě-
kými seznámiti se; dobře z té strany cokoliw západnj
národowé wybórného wytěžili, pšswogowati sobě; zlé,
welmi zlé newšjmati sobě — gakož se potud děge —
těch pokladů, které národowé východnj a zvlášťe na
západu Asie bydljcy do chrámu wěd byli uložili, pokladů *)
o to wzáctněgšjch; oč národowé tito kořenů člowěčenstwa
blížšj gsau: ale wzorů těchto, byť o sobě ceny nepře-
wysitelné byli, tak se přidržowati, ažby přes ně a pro
ně na přjrodu, na tu neyvyššj mistrni dohljdnauti možná
nebylo, to by dusilo žiwotnj oheň weškerých wěd. Od
kohož se wšickni klassikowé na počátku učili? Nestalo se
to přjrodau? Ona budíž tedy ibudaucně weypředněgšj
a neyrázněgšj učitelkynj každého zaswěcence uměň;
ona geště tak nesestarla, aby se k wyučowánj wždy
mile ráda a trpěliwě neměla; ona učj zřetelně, důkladně
a wodj cestau kratinkau k dokonalosti; ona swým za-
swěcencům dáwá wěčnost, škola gen doktorát. Ale ne-
paučj se u nj každý pták plowu, aniž každá ryba letu,
leč gsauce plantwemi i křjedly oba k opařeni, a ti prá-
wě nedocházegj mistrowstwj ni w gednom ni w druhém.
Tak ani u přjrody nenučj se básnictwj, koho ona gen
tesařem mjti chtěla. Gen ty, kdo w hrudi swé tu tworčej
giskru znamenáš, kteráž w tráwu a kámen žiwot wdy-
chá; hned w krůpěgi rosy celost, hned w bohapustě
zpauši moře gen směrnau častečku wšehomjruwidjš; po-
wahy obywatelů wodnj krůpěge i city skal prohljďáš,
aniž tištěných slownjků potřebugeš, abys twory mocj té
božské giskry zplozené okřtiti uměl; gen ty dey se co
žák zapsati do knihy této weliké učitelkyně, a hnedle
prohljdnau oči twé, hnedle poznáš, že národ od národu
tak se zvláštnjm rázem lišj, gako gedle od dřjnu; že
každý druh stromů vlastnj pokrmuj úprawu žádá, a tudjž
ani škola Anglů nebo Němců nemůže se hoditi Slowa-
nům, leč by zakrsati, a lipami gsauce, zdubowatěti
chtěli.

Že ale zkušenost welemaudrau dcerau přjrody gest
a trest Ikarůw wěčnau wýstrahu weškerým potupnjkům
gegjm hlásá; *musť* umělec i s klassiky seznámiti se,

*) Wálnau část těch pokladů chowá w sobě biblj — malým
počtem umělců wšjmaná; ale také w pšsmjch ginowěrců mnoho
wýborných perel wedlé bludů pohozeno ležj.

k čemuž geg nikoliw přikazowé, gako hlas dušewnj přibuznosti samoděk pudj. Ti klassikowé newyučj geg ale uměnj; nýbrž gediné opatrnosti, a tomu zvláštnjmu způsobu, gak každý z nich swého národu powah wšjmapawým byl, že obliby a obdiwu došed, národnj školu zaraziti mohli.

Tak, wjc po citu než po prawidle se řjďe, smýšljm o uměučach a gich zdokonalenj wúbec, mage za to, že přjlišné lpěnj na wzorech z ciziny wjc by nás na draze k dokonalosti zdržowati než zčerstwiti mohlo; že naši nesměgj za nemožné pokládati, co' dowedli ginj; ale to gen w rázu čistě slowanském; to gen nemnozj, byi se nemohlo upjratj, že ostatně zárodek té swaté umělecké giskry hnedle powšechně rozdělen gest, aby gegj wýtworky powšechně wjtány i wáženy býti mohly. —

Zaweden tak snahau po půwodnosti, kterauž w powjdkách dotčených dwau panů spisowatelů s radostj spatřugi, musjm se giž k wěci samé obrátiti. Obě tyto powjčky gsau podiwnau shodau w látce, w čase, w důstognosti osob, o něž se čelnj děg wine, welmi podobny. „Djwka z lesů“ padá, gak názew wyprawuge, do poslednjch dob Rastislawa, krále Morawského; a „Swátky na Wyšehradě“ w časy Jaromjra, knjžete českého. Obě tyto doby z dětinstwj těchto bratrských zemj zdagj se mi welmi šťastně zwoleny, gdeli panům spisowalům o to, aby se náš kwětaucj wěk lásкау k vlasti gich powjdkami zaujtil. Mjsto porodnj, les, z gehož prken naše koljбка zdělána; potok, gegž gsme, dětmi bywše, w rybnjčky přehražowali, a to sprosté lučnj kwjttj, kteréž gsme tenkrát w kytky sbjrali, gsau gistým mačickým swětem w paměti dospělého zastřeny, tak že na ně s tau radostj a milostj wzpomjname, gako zase děti na Božj hody a na pr matčjn. K dohám wěku geho dětského a k mjstům geho porodnjm wodte tedy, drazej zaswěcenci Musy, náš drjmagjcej, sehe samého w swé národnosti newážjej národ; tak zkaušegte, možná-li, aby oči protra, zarděl se geště nad swým uchýlenjm od wykázané mu drahy, aby zarděl se a odmřštil hyzdjej ho, byi i modnau, cizost a zrychlil kroky opozděné k ejli welikěmu, welikými předky i začátky naznačenému.

Djwka z lesů i Swátky na Wyšehradě padagj tm samým w časy, we kterých náboženstwj křesťanské, ač giž na trůnu a wjtězné, přede geště w zápasu s pohanstwjm stálo; doba to, kteréž by spisowatel newěčjej a paubý deista bez ušpiněnj křjže neminul, čehož ale tuto

nikdež proviněno. Ano w „Djwce z lesů“ naopak pohanstwj tak se nám gewj, že ku podiwu, kterak duše tak ušlechtilá, gakanž se pozděgi Miláda okazuge, z podobných nešwar pogjti a wzrůstí mohla. Tu zagisté wychowanj a chowanka w úplném odporu se nalezagj. Mstirad, gegj domnělý otec a horaucj pohan, gest tygr, ba horšj; stařena pak, geho sloganj hospodyně a Miládina pěstannka, gewj se tak obydznan, že gj giněwa dáno nenj? Odkud tedy takowý anděl, gako gest Miláda? Či krew Ratislawowa, všeho toho slepě dowedla? — Ale právě tato scena tak diwa gest, ač k charakteru Mstirada sanzwušj, že bych gi mnoho-kráte čjsti nechtěl, a dokona to přjhuzenstwj s hadem, w kterémž slugnj obywatelé žigj, naně aspoň nepřjgemné a zdá se i nepřirozené, považuge zaraženj, kteréž tento zeměplaz powšechně budj. Přes to nestáwá důwodů, žeby naši pohanštj předkové hadům gakanis wětšj moc byli připisowali, nebo částka swého bohoslawj gim byli — gako cikáni — zaswětili.

Gimák celá powjodka neywýš zanjmawá gest, ano hnedle obrazem weškeré Morawské historie a gegj welikosti se býti okazuge. Gako w podlahlém nočnjm zablesknutj tak se dáwnowěká Morawa náhle welikau gasnau a slawnau okazuge, a nebe se zawřelo, a hned zmizela i gasnost a sláwa našj milé Morawy: tak má i tato powjodka šero za sebau, šero před sebau, a gakkoliw celá, neupokogen kledá předce čtenář, bylo-li by geště čeho o těch podiwných osobách k dočtenj se. Řeč této powjoky gest smělá, odwážná i kwětaucj; na přjklad buďtež uwedena slowa Miládina, z rozmlawy s kněžnau Čiwěnanu, an se za Swatopluka tagně na smrt hyla zaswětila na str. 34. „Gsi zdráwa Miládo, tázala se přjwětiwě kněžna.“ „O zdráwa; zdráwa, kněžno, gako zlaté klasy zdráwy gsau, když si na ně žnec kosu připrawuge; (wlastně srp klepá, an kosy gen sekáť potřebuge); gako rosa w trávě, když gi slunce w dechu horkem k sobě táhne; gako laňka na pahorku, na kterau si lowec šjw zakládá.“ Milo se tu potkává konečně čtenář s prwnjm slowanským apoštolem, sw. Strachotau, gehož řeč, postawa a weškeré pásebenj důstogně a wděčným Slowanem wyljčeno býti uznáwáme.

Widjme-li w „Djwce z lesů“ gen sju proti sju w zápasu a wázně neywjce nepolučené, gednoduché, aniž děge přjliš uzlowitě zadrhnuté; gewj se naproti tomu úkol „Swátků na Wyšehradě“ o mnoho nesnadněgšj, č-

hož čtenář až po přečtení svědomost nabývá. Tu zagisté ctnost negen ajle, leč i lsti a weškeré dworské schytralosti na odpor stogj; tu noc i den, les i hrad swé nebezpečj plodj; tu zápas pohanstwj s křjžem geště tuhý a gjzliwý; tu wášně polučené Zhawá dychtiwest po trůnu s klopotnau wilnostj w Kochanowi; swrchowaná portiwost, wěrnost i nábožnost u smjška, Žertoň; krwawá mstiwost s kořcej se modjoslažbau u Wrahemjry; blodánj swědomj, zrada i wěrnost, radost otcowská i bolest roditele u Klecanského. Gediná Boleslawka, málem drnhá Miláda, s přjmým a rázným synem paušič, s Wýhoňem gewj se gednodně; a to práwě z žiwota a z přjrody čerpáno; neb lidj, gešto by na swětě o gedné wášni nebo o gedné ctnosti gen stáli, těch přjmých, w kterých bysme se hnedle poznali, málo nagdeš. I to dle mého zdánj, šťastná myšlénka p. Týla, že zrowna tento Wýhoň se zwolil, aby osnowu Kochanowy lsti a schytralosti potrhál; an pletichář to neyméně rozpočjtati umj, gak se přjmá a neubraušená přjroda k geho směrdům hoditi může!

Žeť mocný rod Wršowců, wěčný našich Přemyslowců odpůrce, swau opposicj proti panugjejm kujžatům dobrými důwody hágiti uměl; že mezi giným také gegich odchyłowánj se od národnosti a nehodaé chaulenj se k západnjm sausedům, gegich wábenj cizinských rad, mrawů a zubů w tuto zem co ostrau zbraň proti nim obratuě užjwal, gešt wje než k prawdě podobno; ale tak historicky to geště provedeno nenj, aby to kdes s podobnau gistotau praweno býti mohlo, gako se to na str. 206 a násl. wyprawuge. Spjš se zdá, že gsau Wršowci na sutinách wlády Přemyslowců dynastii ze swé krwe založití mjnili, oč zwláště Kochan, dwořan obratný, stál. Že se ostatně s týmž rodem nelidsky nakládalo, ostane wěnnau skwrnau Přemyslowců.

Modlitba, s gakau se pohan Žertoň na str. 196 a násl. k bohům swým obracj, gest důwěry plná, a osprawedňuge Žertoňowu w boky wjru; ač pochybugeme, že by z pozůstalých kdes ritualů pohanských wyňata byla, gakkoliw se práwem podpowěděti může, že gsau kuěžj pohanštj ničehož nešetřili, čjm by báge swé s rozumem i srdcem w smjr uwesti a proti křesťanstwj udržeti mohli. Čeho ale nerádi widjme, gest to, že wrah na Klecanského nagatý, bratr Žertoňůw, nemohl raděgi pohanem, než nowě obráčeným křesťanem býti; že Klecanský

sám, též z pohanských rodičů rozený a teprv kolem třicátého a čtyřicátého roku svého věku křtěný, pod přetěžkým břemenem zrady a giných zločinů úpj; že Pochwata, ke každému zločinu vždy hotový Pochwata, též křesťanem gest, že po činech Kochánových musj zwolati Wrahomjra: „Ha, dle toho poznávám nových bohů wyznawače!“ —

Shoda tolika zlotřilých nowokřtěncůw, nápadná vzdálenost každého pohana, kdy se o špatnost gedná — Strogogowo přátelstwj s Kochanem na zkázu Jaromjra gest bohy a Swětowidem weleno co služba a úcta bohům powinná — to vše mohlo by panu spisowateli „Swátků na Wyšehradě“ od mělkomyslých za útržku na křesťanstwj wykládáno býti, aniž by prospěla na omluwu pěkná i prawdiwá geho slowa ústy Podiwjnowými na str. 299 pronešená: „Neykrásnějšj kwěty krwe twé pnau se nynj okolo tebe, sestro. má!“ promluwil nábožný Podiwjn; „a z krwe bratrů twých wszęde-plémě požehnané až na wěčnost. Bohowé pak prawj nedagj se hubiti slabau rukau člowěčj; a z hljny zemské učiněno gest, cokoliw hněw lidský zničuge. Bůh gediny od wěčnosti zkaušel tě po mnohá léta, i swedl nynj se swými, abys poznala moc a pokořila se wůli geho.“ A předc čerpal pan spisowatel obraz swůg gen z prawdy a z žiwota. Neuji z pawučin sebrána ta zkušenosť, na njž stogj přjswowj: „se křtěným židem gen do wody.“ Kdekoliw náboženstwj nowé se šjřj, dokona pakli trůn úřad apoštola zastáwá: tam gisťe wedlé nemuohých prawých, přjmných a gen prawdau přemožených wyznawačů nowé wjry množstwj lehkých, lichých a zisku chtiwých starau wjru opaušj; tak že odstaupenjw těchto wjra stará spjše zisku než škody utrpjwá, podežugje we swém lůnu takowé gen, kterj se k nj upřjmně znagj a swé dokonalosti pod gegj ochranau nabyti dauřagj. Tau zkušenosť oswjcena uznáwala sama naše swatá cirkew mnohau ginák holestnau ztrátu gen za pauhé zžišťenj.

A to bylo, čeho gsme o „Swátečch na Wyšehradě“ něco šjřegi dotknauti musili, i pro mělkomyslne nerádi widěli, posauzenj gich z umělecké strany znatelům zůstawugje, i srdečně žadagje, aby nás p. spisowatel často a mnohými plody swé bohaté mysli blažil.

Mezi kratšjmi pracemi téhož almanachu zaujmál nás neywjce Zlomek z cestopisu pana Wocela, wzbu-

diw tak wrauej taubu brzjeko celý cestopis před oči dostati. *)

Ginák gest tisk, papjr a weškerá typografická wystrogenost Wesny pěkná, dokazujc, že páně Pospjšilowa tiskárna, oč se napřed zasadila, po dnes za prawdu uznává: „že se prawdě i dobré věci w pěkném rauchu wšudy snadný přjstup prodělává.“

Fr. J. Sláma.

9. Wogtěch Krasil, aneb Nawedenj k rozumnému wychowánj dětj. Kniha pro lid, kterauž dle Ch. B. Salzmannu sepsal N. Waněk. W Praze 1838. Cena 40 kr. stř.

Negsa wúbee knih o wychowánj djtek — a dokonce o rozumném gich wedenj — nepřjtelem, sotwa gsem se o této dowěděl, že nám od milého našeho Waňka podána: kwapil gsem, gi do rakau dostati, daufage, že naleznu w nj přjspěwek; gegž bychom tomu i onomu podawše, k aučelu tolik důležitómu, o gakémž ona gedná, nemalau hrstku přiložili. I čta gi s upřjmnau dychtiwostj, shledal gsem, žeť pan W. Sw. St., gehož mysljm přičiněnjm kniha tato co „opus posthumum“ na swětlo wyšla, we swém mjsto předmlawy předeslaném žiwotopisu zwěčnělého owšem dobře prawj: gakže „řeč i sloh snadný a lida naskrze srozumitedlný gest,“ ač na některých mjstech wyhlazenosti a okrauhlosti gakési pohřešowati lze we spisech P. Waňkem nám podaných. Posledněgšj tato wěc prawau gestiť maličkostj, o njž by gen ten uraziti se mohl, kdo, pomjgege wěc samu wýbornau, chtěl by wázati se toliko na raucho. —

Způsob, gakým se wěc předkládá, gestiť wýtečný owen Salzmannůw, t. děgoprawně poučujc; — gehož kdyby byl i náš „Bohumil“ w slušné mjře použil, tříkráte hogněgšjho užitku byl by působil. — Tisk a papjr opět wěci gsau, o nichž zmjnkj tenkrát gen nutně třeba: kdy bud' wýborné wěci eos ugmauti, aneb špatné wěci — mohau-li? — ceny přidati magj. — Wěc pak sama ta předložená, až na některé tuze drobné wěci, tak gest wýborná, žeby kniha ta w rukau hodně

*) Což se o našj rozkošné, w znamenitostech a paměti hodnostech bohaté Praze nic podobného psáti nedá? —

Redaktor.

mnoha otcá i mateřj, a na gedné stránce w rukau i školnjch učitelá w skutku dobře slaužila. —

Gen pak se domejšljm, kdyby byl weleotěný Waněk sám knihu tu k tisku podával, žeby byl — čehož pan podawatel snad z wáznosti k němu učiniti opominul — některé věci změnil, snad i docela vypustil; geli-kož nemohu nikterak za prawdu dáti, žeby on mnohým i k pohnatenj byl chtěl přjčinu dáwati.*)

Takť diwně do oka padá, co tu str. 17 o křtu swatém čteme. Radjť pan bratr doktor: „*aby, prý, se křtem se počkalo, až manželka do kostela přijde.*“ Z přjčin předúležnjch těch: a) že prý gest velmi pohnutelné, když matka dítě — — sama přewálému Bohu přednesti může,“ (což u nás při anwehu zdati bez toho nečinj?) b) že při obstaráwánj křtu a křtin s njm strogjwaných zanedbáwá se hlawnj osoba.“ Což aby se předce některak doložilo, wj pan doktor mnoho přjkladů, že to šestinedětky žiwobytjm zaplatalily. (Kdyby tu stálo křtin toliko, aneb raději hodá při křtu strogjwaných, nic bych proti tomu nesměl říci: ač že i tu ne zanedbáwj hlawnj té osoby, ale wjco giné přjčiny šestinedělkám záhubu uplétagj). A c) snad, prý, se (otec časně o křest pečujej) domjwá, že dítě, pokud nepokřtěno, w moci ďábelské gest? — Takowý pak sprosták otec owšem negsa, gde s tjm k p. farári, kterýž, aby wěc předce některak — i doslowem geho samého, muže to wůbec w knize té welerozumného — leposti nabyta, „*usmjwage se*“ odpowjda: „*Možná, že máte dobře, můg milý! a kdyby to na mně záleželo, odložil bych křest bez rozpaků. Ale bylo by to, gak dobře wjte, proti cjrkewnjmu nařizenj, a to přestau-piti nesmj.*“

S takowýmto rozmlauwánjm o udělowánj té předrahé swátosti my katoljci wěru ztěžka kdy se sneseme; a byť nám p. doktor geště i deset takowých přjčin udal. Lpjmeť my bez dalšjch swěhlawých a swéwolnostj zapá-

*) Na wěc tuto i naši spisowatelé „Kwětů“ tak hrubě pozorni negsau. Tak čteme 1837 Ů. 52. str. 413 — „*že, prý, we swaté zpowědi wyznala se nešťastnice*“ z podwrženj syna Jarwjna! — Kdežt pak a od koho asi dowěděl se wladyka, z čeho ona se „*we swaté zpowědi*“ byla wyznala? Snad-liž Jan sw., lhvězda on naše, na předmět ten geště dosti gasně neswjť?! — Kaukolowé seménko, kdekoli se zachytj, ráde se ugjmá! —

chagjčch rozpaků na tom, co řekl Pán, (Jan. III. 5.) *Nenarodj-li se kdo z vody a z Ducha swatého: nemůže wjiti do králowstwj Božjho.* A aby slowa tato sama w sobě dosti patrná nižádný nemohl krautiti na audstwj toliko w králowstwj Messiášowě w pauhém slowa smyslu: *) hned k nim připogugeme wyrčenj z úst Přemilostného w slawné době Marc. XVI. 16. vyšlé: *Kdož uwěřj a pokřtěn bude, spasen bude; — gakož i odpowěď náměstka Kristowa Petra po prwnjm geho kázanj Act. II. 38. Pokánj čiňte — a pokřtěn buď gedenkaždý z wás we gměnu Ježjše Krista na odpustěnj hřjchů wáščh: a přjmete dar Ducha swatého!* —

Tatoť wyrčenj každému neslepému makawě okazuj, že swatoswatau wěchnau prawdau zůstane, co cjrkew dj, nám nad to wěhlasnostj swau i nade pjsmem rozhodujej, totiž: a) že křest swatý nenj žádný toliko obřad we spolek něgaký, snad-li as gako onen St. Simoništů, uwáděgjcj a nprawujcj; s kterýmž by se owšem, co s prawau komědij, negen až kdy matce možno, ale třebať až do 12 a do 15. roku djtěte odložiti mohlo: po čemž, kdy „k pohnutelnosti“ geho na djtěti, otcj, kmoťjch, okolostogjcjch, knězi a nota bene na věci samé té přewznešené dosti nenj, k powyšěnj gegjmu i matka a pak dokonce i sám giž klauček také by přibyl. b) Neprawj sice cjrkew, žeby djtě, pokud pokřtěno nenj, bylo tak „w moci ďábelské,“ gak tuto p. doktor důwtipnan otázkau swau wšelikau takowau powěru z mysli swého bratra pogednau wyexorcizowal. Prawj wšak, a učiti bude bez přestánj, že křtem teprw býwá člowěk *od hřjšnosti swé očištěn — gako nové stwořenj — w Kristu — z nowu zrozen a poswěcen; a tudy teprw že nabýwá práwa, aby hlásil se — i při newypuzeně z bytnosti geho nedostatečnosti, slabosti a ničemnosti swé — skrze ustanowenj to ze zásluh Messiášowých působejj mocnost beraucj — za djtě Božj, za dědice králowstwj nebes a za spoludědice Kristowa.* Kterěžto wšecky věci neběře a nepodává auž tolik z dané gj moci k wyučowánj, gakkoli by nám katoljkům předosti bylo na tom gediném: nýbrž wjce podává ge, a tute práwě až i na slowo z pjsemnjho podánj Apoštol-

*) Gak i sama biblj ze skladu kněh normálnjch vycházegjcj, glossuge tuto hezky neurčitě a dosti zmateně, —

ského; — a to gmenowitě z listů sw. Pawla k Tit. III. 5. a k Řjm. VIII. 5. 17. *Ne ze skutků sprawedlnosti, kteréž bychom my činili, ale podle pauhého milosrdenstwj swého spaseny nás učinil skrz obmytj druhého narozenj a obnoweny Duchu swatého. — Přigali gste Duchu wywolenj synů, w němžto důwěrně woláme k Bohu: Abba! — Gestliže pak synowé i dědicowé: dědicowé: zagisté Božj, spolu pak dědicowé Kristowi.*

Z učenj pak toho a takowého sebjrá sobě katoljk dále: „Býwá-li člověk pokřtěný od hřjchů teprw očištěn: museltě owšem drjwe poskwrněn býti. Býwá-li skrze druhé zrozenj obmyt: museltě drjwe špinaw a w oškliwosti, w nečistotě před Swatoswatým býti. Býwá-li nowým tudy stwořenjm — znouw: zrozeu — synem; dědicem učiněn: museltě drjwe starým, t. nedostatečným, zašlým, zpuchřělým stwořenjm — mrtvým přede twářj Páně — nesynem, nedědicem býti. Býwá-liž pak teprw poswěcen: museltě drjwe neswatým, a králowstwj, do něhož nic nečistého newegde, nedůstogným býti.“

A načož wše toto se snášj? Na to, že člověk ne-křtěný ne na stranu wywolenců Božjch: leč na stranu Swatosti Geho nepřjgemných; — nikoli na stranu těch, na nichž by oko Nestjhlého giž giž pro Jesu Krista Syna gehu se zaljbenjm spočjwalo: leč na stranu oněch patřj, genž negsau než zwrhlé, napuklé nádohy před očima mistra swého. A což? nepadá-li tudy práwě na něho, což podjlem zawrženj sluge? I nepatřj-liž — w podobenstwj — práwě ku králowstwj tomu, genž gest Božj, zhola odpornému? Ano, nepatřj-liž na stranu dábla a přjwrženců gehu? Čili se tu dá gestě něgaká třetj strana wypatworiti?

Owšem s člověkem tjm nemůž dábel dělati, co chce. Wšak, geliž on duch nešlechtnosti wšeliké, duch neswatý, duch nečistý, duch zawržený: nešlechtnost, neprawost, poskwrněnj — kteréžto nám od přirozenj co kuličky gedu medem obalené se progewugj — w srdci člověka prowazy gsau, genž na stranu dábla — w králowstwj gehu — a skrze dalšj anthropomorphesj w *moc gehu* nás wjžj a pautajj. Kteréžto prowazy, chtěli-li bychom, gak každý sám w sobě gich powědom, zegména uwěsti: tuto gsau: *lenost k dobrému, náklonnost k zlému, zhruba pak třestěnost naše.*

Po čemž, geliž pak to i tak hrubá powěra, pakli

by sebě katoljk w *vázněm tom*, a přewzneženau cenu té swátosti z protějšj strany mocně předstjragjcjm *obrazu* předstawowal, že djtko nekřtěné — geště na stranu d'áb-
bla, t. g. na stranu stworenj „we swatosti Hroznému,“ pro
zwrhlost swau protiwných, geho tedy zaljbenj božského
nehodných, — a po této cestě ku králowstwj d'áb-
la — aneb gako w moc, gako w poddanost gemu patřj ?!

I — buďto člowěku wúheo a tedy i djtěti newy-
hnutedlně třeba gest, aby pokřtěno — t. z wody a z Ducha
sw. znouwu zrozeno, — aby i ono obmyto a obnoweno, a
tak skrze zásluhy Onoho našeho Gediného djtětem Bo-
žjm, a dědicem králowstwj geho netoliko na swětě, ale
což wjce gest, tam na nebesjch učiněno bylo, — aneb
nic toho nepotřebuje.

Žeby gemu toho třeba nebylo: nižádný, leč kdo by
před sluncem oči zakrýwage no bludičce se honiti chtěl,
— a i ten-žen na chwjku, pomyslití nemáže; aniž tedy
sám pan doktor toho naprosto nempřrá, leč by snad swau
dávtipnau otázkau k tomu mjřiti chtěl. Wýslovně chce
tento toliko a radj, aby toto pokřtěnj — znouwu zrozenj
— obmytj — toto powyšěnj djtěte za syna, za dědica
Božjho podloženo bylo, až by matka sama přemilému
Bohu ge předněsti mohla.

Tato pak wěc my katoljci samu na mysli dobře
chowagjce, a spolu i taužebně žadagjce, aby i každé djtko
křtem swatým wýhod *takowých* z obmilostněnj před Pá-
něm aučastno se stalo, tážeme se: kdo že smj nám wy-
stauptiti a žwatlati tu, že se se křtem raděgi prodľjti,
nežli pospjchati má? — Čili snad neprawda gest, byť
djtko i padesatero mělo rodičů tělesných, ti wšickni we-
směs že gemu synowstwj Božjho a dědicowstwj na wěky
wěkůw nahraditi nemohau? Aneb snad z podstaty swá-
tosti té, — ba! gak gen i tuto maličko wyložena gest —
plyne, žež to gen tak lehaučká — lhostěgná wěc gest:
pakli by djtě, gak i při obyčegněm *chwoťánj* geště dosti
často se stáwá, skrze rodiče, skrze gich nedbalost, skr-
ze gich swéwolné odkládánj o křest připraweno býti mě-
lo? — Ó nikoliwěk! Nýbrž dobře smeyšlj otec katoljk,
žeby nad wraždu wětšjho prowiněnj proti djtěti swému
se dopustil, kdyby nedbalostj geho křtu sw. zbaweno
býti mělo. Nebť neřekl zagisté On, gehož slowa nepo-
minau, kdy giž wšeliké i neynadutějšj mudrowánj lidské
dawnu rozprášeno bude: „Bade-li kdo zawražđen: ne-
můž wgjti do králowstwj nebeského; dobře ale powěděl

a nad to i důrazně ztvrdil: Amen, amen pravím tobě, nenarodj-li se kdo z vody a z Ducha sv. — rozuměg, negen z Ducha sv., ale z *wody a z Ducha sw.*, nemůže wgjti do králowstwj Božjho!

I nelzeť tedy gináče řjci, než že wytknuté to mjsto w knize našj netoliko nekatolickým, ale raděgi zhola nekřesťanským wzduchem zapáchá; gehož se i sám pan farář — gakkoli co do ostatnjho nad mjru rozumný to přjtel lidstwa, — trochu nahltati musel, že na učiněné gemu toho přednešenj tak powolnau, usnjwawau odpowěď dal, a wšecku winu tolika tomu přjkrému nřjzenj ejrkewnjm přičetl. Přjčinyť ostatnj, gež pan doktor pro odloženj křtu sw. uwádj, skoro směšné gsau. Neboť udělowánj křtu sw. dle zvyku našeho, gakt nepohantelné! Proč? Inu, matky tu nenj! A dle toho zase auwod rodičky křesťauské, gakt prázdny a bez významu! Proč? Proto že tu opět otce a kmotrůw nenj! A gakež i nebezpečenstwj pro matku, a kolik gich to giž křtiny Žiwotem nezaplatilo: proto že gi chudinku s sebou newezmau, ale samofinkau doma nechagj, snad dokonce i zawrau, a odegdau! Diwu dest, že i sama Krasilowá z toho smrti neměla, — když se pak předece gen dle obyčege křtjwalo! — Nemejlm-li se, zdá se mi, že panu doktorowi wjce hody o křtinách strogjwané, — kteréž wšak u nás giž hezky často odkládány býwagj, — na mysl tanuly: gež on chtěge radau swau owšem dobromyslňau rodičkám neškodné učiniti, s kalem i zlato, — s plénkami i djtko wyklopil; ačť eo geště následuge, nechce hrubě domeyšlenj se toto mé podporowati.

Mysljm totiž i dále, žehy pan Waněk, sám knihu prohljžege a k tisku uprawge, sobě byl powšimnul a změnil, co na konci XIII. část. 54 str., snad aby tjm wětšj gaksi wáhu mělo, sám welemandrý pan farář prawj: Prworozený (prwopočátečnj, dědičý) břjch gestj náchylnost k zlému, a odchylnost od dobrého, kterauž děti od swých rodičů dědj; *ale nenj gim přirozená, nýbrž wychowánjm přiwělená.*“ Co to, — a k čemu to w knize pro lid náš?

Gáť w prawdě negsem nepřjtelem djtek takowým, abych w nich samé mladé čertjky widěl; aby ale samými andjlkj byli, z nichž nastogte teprw nerozumné gen wychowánj eos horějho dělá a gim skwrn přilepuge, toho wěru neznamenám. I wjm také, že sám božský Wykupitel maličkého za přjklad wystawil, a řekl: „Amen,

*prawym wdm, neobráťte-li se, a nebudete-li jako ma-
ličci, newegdete do kráľowstwj nebeského, Mat. XVIII.
3. —* Čtěge totiž uředlujkům, gimž byla otázka o před-
nosti w kráľowstwj Božjm napadla, ponkázati, gak
wšj takowé pýchy a žádosti po marné cti prázdni býti
magj. Bych ale slowa ta a tēm podobná as gako ně-
gaký a třebať gen zdánliwý poukaz až k tomu měl na-
tahowati, Ze prwpočátečnj hřjch we chybném, nerozumném
toliko wychowánj swůg základ by mjtí měl, po mále i
k tēm musel bych přistaupiti, o nichž negedni pjšj, Ze,
prý, by se dle toho slowa Páně zachowali, oděw odhá-
zeli, na holi co na konjčku gezdili, a giné dětiuské kausky
prowedili při schůzkách swých.

A při takowém mém smýšlenj o djtkách, byť bych
ani na wýslovné učenjchoti Krista Pána co katoljck ohled
neměl: ěál bych se wěra předece o dědičném hřjchu, a do-
konce co farář tak promlawiti; gešto se domnjwám, Ze
by mne i *pohané s gich tušenjm o wěci té dosti ná-
padným, a i se swým nad nj nařjkánjm — i celá
wůbec historie lidstwa, — i samo dušeslowj nekrau-
cené — a přede wšjm saustawa osprawedlněnj člo-
wěka, gak pjsmo sw. wýslovně gi pronášj — na čisto
a do oěj za lkůře udala.*

Proto pak ať mi co katoljcku nikdo také nepřicházj s
potměšilau propowjđkau takowau, Zeby prý nákaza člo-
wěku negsane přirozená, pauze wychowánjm nerozumným
gemu přiwětlowána býwala. Mneť zagisté giný, swatý
totižto Pawel gináče uěj, řka: *Gako skrze gednoho člo-
wěka hřjch na tento swět wšel, a skrze hřjch bjda a
smrt, a tak na wščky lidi smrt přisla, w němž wši-
ckni zhřešili. —* Gako skrze neposlušenstwj gednoho
člowěka učiněno gest mnohó hřjšných: tak i skrze po-
slušenstwj gednoho sprawedliwj učiněni budau mnozj. —
Wjm zagisté, Ze nepřebýwá we mně — to gest *w těle
mém* dobré. Nebo *chtěnj přjdržj se mne*: ale činěnj do-
brého nenalezám. Nebo *nečinjm* toho dobrého, *keréž chci*,
ale *činjm to zlé, keréhož nechci*. Pakli čeho nechci,
to činjm, giž ne gá činjm to, ale *hřjch, kerýž pře-
býwá we mně*. Nalezám tedy zákon, když chci činiti
dobré, Ze se mne přjdržj zlé. Nebo *se kochám w zá-
koně Božjm*, podlé wnitřnjho člowěka: ale widjm *giný
zákon w audech swých, odporugjcj zákonu myslí mé*,
a gjmagjej mne w zákonu hřjcha; geuž gest w audech
mých. Rom. V. 12. 19. VII. 18.—23. Ó! gaktě musel

mji Pawel swatý nerozumné wychowatele, kteříž gemu a wúbec člověku odchylnost od dobrého, a náchylnost k zlému w takové mjře přiwtlčili, že béduge: Wjme zagisté, že zákou gest duchownj: ale gá gsem tělesný, prodaný pod hřichem! Rom. VII. 14.

W prawdě opět nelze gináče, než i tuto wyknutau průpowěď za prawý blud počjsti, genž učenj netoliko kato-lickému, nýbrž i wesměs křesťanskému na odpor čelj, a který w *knize pro lid* tjm gedowatěgšj gest, čjm častěgi z poswátných mjst o tom se mluwiti musj; gaké že práce konal, gaké ustanowenj zřjdl, co podstaupil Wykupitel swěta — ne gediné, aby wychowatelům nerozumným na ruku dal, čeho se střjci magj, aby snad z anděljčků gim swěřených neprawostnjků nenatwořili: nýbrž aby padlému, w přirozenosti swé pokaženému lidstwu na cestu prawdy poswjtil, — aby ge *k přemáhánj zlého*, které se w nich po zrušenj rownowáhy mezi rozumem a smyslnostj, počna od autličkého mládj až do poslednjho dechnutj wždy gen opět a opět ozywá, a *ku konánj dobrého*, kteréž od přirozenj gim obtjžné, nesnadné, nechatné se býti zdá, zrowna řeknu *dohnal*, — a aby záslubami swými, swau zvláště krwj a smrtj krutau, gemu i při špně a oškliwosti, kterauž z pokaženj swého do sebe má, milost zgednal před Swatoswatým Otcem, a tak spomohl člověčenstwu! —

Než ale, gá průpowěď onu za šeredný a gedowatý blud, gakýž neslušj ba ani z neopatrnosti trausiti mezi křesťanstwo, přesměle počjtám: a zapomjnuám, že Pawel sw., na něhož gá se tak tuze spoléhám, mluwě o věci té, gen w tak nazwané akkomodacj řeč činj!

Gaká tu má mjsto akkomodacj, možná-li rozumnému člověku namí tuto gen pomysliti opravdu, okazuge welectěný půwodce knihy té pan Salzmann neylépe sám. Onť totiž, dada p. farári onomu wýpowěď tu do úst, učenj naše sw. cjrkwě *ústj* zapřel; a ay! sotwa že to byl učinil, ono *gemu samému*, na důkaz dosti bytelný, gakže upewněno stogj, hnedle opět *w mysli prorážj*.

Nic neřeknu o tom, kterak i w té samé částce, w njž onen wýměr prwopočátečnjho hřjchu welebně wystawen, i také o *prwunjm zápachu* záwisti w srdci synáčka sotwa půdruhaletého zmjnká. Wjčeť toho w následujěch. Tak n. p. na stránce 165 wyprawuge pan spisowatel, gak chlapec Krasilůw tak pečliwě, a neywjce dle rady p. faráře wedený gakémusi milostpánu okno

roztlaukl, házege po wrabel, aby se dowěděl, co w zobáku má. Za kterauž přjčinou gsa od streyce ubit, a nad to i od chlapce pánowa wysunján, a z gakési až *přepodlwné* swéwolnosti bez neyменуšj přjčinky za wlasý tahán : tak byl rozzloben, že geg za prsy chopil, ke zdi a zahrady si přitiskl, a gemu několik facek wyřal. Kteréžto záwadné gednánj když otec Krasil dle rady wel. pána gak mohl a djetěte napravil: dostává od rádce swého naučenj w tato slowa: „Widjte, odkud zlost neb zloba děj — pocházj; skoro wždy (tedy gen skoro wždy!) od lidj, genž giž dětmi negsau, přewráceným s dětmi nakládánj.“ A nota bene! „*Děti gsau lehkomyšlné, nerozwážliwé, nepořádné, ljné k mnohým pracem; zlostné wšak negsau, pakli ge sami k zlosti popuzovánj gm nenaučjíte.*“ —

Z této Krasilowy podané wědomosti musjme my se owšem ehtěg neb nechťěg domysliti, žeť wšecky ty wyčtené wlastnosti, — o nichž owšem ani zmjny netřeba, žeby gm přirozené nebyly — samé *krásné, uslechtilé wlastnosti těch wtělených andjlků* gsau: gimž teprw, co wlastně a samogedině! odchylnostj od dobrého, a náchylnostj k zlému čili dědičným tjm hřichem — wychowánjm přiwtěleným — nazýwati se *smj*, totiž: Bůh rač nás chrániti! wraždy, laupeže a ostatnj ty giné potwory pekelné, od giných přiwtěleno býwá.

Geště pěkněgšj wznánj čte se str. 166: „Tato mrzutost s mým Wogtěchem šťastně se skončila. *Ale nebyla poslednj.* Wogtěch byl *horké krwe, a nemiml týden*, aby se byl s některým spoluzákem *nepoprál.*“ Tak! a wždyť pak ma to otec wychowáwánj gm swým nikoli newšjopil, ale snažil se náhlost geho, popudliwost a twrdošjgnost giž hned od autličkého *wědáj* (častka IX. a dokonce XIII) od powahy geho odštěpowati; a to tak dohře, že geg až k upřjmným slzám a k poznánj chyby welmř maudře nawedl: a předce gen i potom zase měl co dělati, než se *pomalu! hněw krotiti naučil!* Odkud to? Měl horkau krew! Byl tedy, gak gináče řjkáme, letory horké! A což ta letora? Nesmj ona býť aučinkem, následkem smutným z nákazy oné půwodnj, u toho tak, u giného ginak se progewngjcej? Čili poraučjite, aby ona *u každého stegným* způsobem *musela* se progewowati? —

Wšak dále. I s ginými chyhami nebylo gináče; n. p. že gměnj cizjho nešetřil, že mlsný byl, atd. Tyto se gemu zoškliwowały welemaudře přjběhy: a wšak *někdy*

se předce zase zapomněl, a padl w starý hřjch! Krásně věru!

Ke všemu všudy pak geště i na str. 205. Krasil rozmile wyznává, že prý gest to s mladým člověkem, gako se zelništěm. (Proficiat! Gindy wyvýšngj ti pándwé člověka, až Bůh sám wj kam, a k posledu i s podobnstwjm ze zelniště musj chudás za wděk wzjtí!) Gako tu nerostau samé hláwky, ale i také mnohá tráwa: tak také newzniká u mladých lidj samé dobré, njbřž i mnohá wada! Nenj-li člověk práwě as tolik co zelná hláwka, netřeba věru k wyznánj tomu než ty dvě otázky připogiti: odkud že se tráwa, a byt se i pečliwě plelo, wždy předce gen wzpnikagjej béře? a kterak se zelné, hláwkové sazenice, z nichž i po bedliwém ošetřowánj mnohá, ba přemnohá, zagde, tam octnau? — a bude docela na gewu, co tu p. spisowateli na myslitane; a byt by byl p. faráře swého i desetkrátě geště w tom způsobu mudrowati nechal, gak powěděno! — Gakť to předce gen weselá wěc s těmi, kdož sobě náboženské náhledy sami kowagj, gak gim napadne! —

Ostatně bych myslil, že na str. 189 slowa w psanij synáčka sotwa škole odrostagcjh, gež materi k narozeninám wyholowil, totiž, „Kogilá gste. mne prsama swýma. Že gste byla wždy pořádně žiwa, měl gsem od wás zdrawé mléko a zdrawau krew. Kdybyste nebyla počestně žiwa býwala, — (kdybych gá chudás, co třináctiletý kluk, byl mé matce s tjm přišel, byl bych dogista poljčkem za to za wděk wzal! — Tak gseme my katoljci i w matkách giž zaobskurdwanj!) — neměl bych byl od wás dobrého mléka, ani zdrawé krwe,“ — takowáto slowa, prawjm, při neymenšjm as o deset lét do rozumú mladjčka toho, dokonce pak *do geho řeči s mateřj* sobě přikwapila.

Na str. 112 se i slabikowánj až přewelicě wýchwaluge; s čjmž moze maličkost alespoň, wěci po wjce než deset fet zkusiwši, nesnášj se tak docela; a to *důwně dosti!* pro tytéž důwody, které pán farář tu urwádj, a pro wjce i giných. To wšak glnam patřj!

Těmito, wlastně neywjce přednjma dvěma, wěcmi naweden musjm řádky ty o knize, ostatně w skutku mnohan wěc užitečnau podáwagjej; fakto uzawějtí: Budť zameyšlj pán wydawatel gegj; aby ona w ruce hodně mnoha odhjratelú, to gest i těch, genž neslepě kupagj; přišla: aneb aby gen těm wjtána byla, gimž wytknuté

tu bludy dva buď lhostegné aneb dokonce po mysli gsau. Chce-li toliko druhé: nemám dále čeho říci. Má-li však na mysli první: přál bych, aby se poohledl na to, kterak pro tato vykázána, ani smyslu ani ceny knize nepřičinujej mįsta u nás katoljků ona klesá, a u nekatoljků se nikoliko nepozvedá, — gich tedy alespoň při druhém vydání, dočká-li se ho, na čisto prosta býti chce. Staue-li se potom dle žádosti gegj vlastnj: nebude se ani z té ani z oné strany rozmyšleti museti nikdo, smj-li gi, wěc tolik důležitau, slohem srozumitelným a půwabhým přednášejej, s *dobrym svědomjím* i dále poraučeti, a k rozšřrenj gegjmu a k obecněgšjmu upořebenj gak mu možná přispjwati. — Ti pak, kdož gi z prvního vydání giž magj, kdy budau chtějí gj komu posloužit, budau wěděti zagisté, gak by mįsta záwadná neškodnými učinili. *)

Wotýpka.

B) ROZLIČNOSTI.

M o d u s

induendi Novitios apud P. P. Capucinos.

W ten den, když má nowjc klášternj šat (habit) dostati, budto před polednem po konwentnj mši, nebo odpoledne po nešpořjch, gak se neylépe hodj, odeběře se předstawenj řádu, aneb někdo ginj mįsto něho w kárnjm šatu a we štole k welkému oltáři, kdež nowjc wedlé něho klekne. Tu předstawenj, nebo kdo ho zastáwá, na welebnau swátost hledě, takto se modlj:

V. Dominus vobiscam.

R. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Deus, qui a saeculi vanitate conversos ad bravium supernae vocationis accendis, et qui renunciantibus saeculo mansiones paras in coelis: dilata cor hujus famuli tui coelstibus donis, ut fraterna nobiscum teneatur compagine charitatis unánimis, constans, sobrius, simplex et quietus, regularia sanctorum patrum instituta custodiat, et ad eum, quem te inspirante perfectionis spiritum con-

*) Netřebat, než prst nasliniti a slowa opatrně vymazati.

cepit, te adjuvante perveniat. Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

Oremus.

Domine Jesu Christe, dux, salus et fortitudo nostra, humiliter petimus, ut famulum tuum, quem sanctae compunctionis ardore ab hujus saeculi vanitate separasti, etiam a conversatione terrena discernas, et gratiam, qua in te perseveret, infundas: ut protectionis tuae praesidio munitus, quod te donante affectat, te adiutore compleat: ut suae conversionis executor effectus ad ea, quae perseverantibus in te promittere dignatus es, feliciter pertingat. Qui vivis et regnas in saecula saeculorum. R. Amen.

To skončiw představený, neb kdo ho zastává, gde na stranu epistolnj, a tu požehná šat, genž málo před tjm tu na stolici uložen gest, řka:

V. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

R. Qui fecit coelum et terram.

V. Sit nomen Domini benedictum.

R. Ex hoc nunc, et usque in saeculum.

V. Domine exaudi orationem meam.

R. Et clamor meus ad te veniat.

V. Dominus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Domine Jesu Christe, qui tegumen nostrae mortalitatis induere dignatus es, obsecramus immensam tuae largitatis abundantiam, ut hoc genus vestimenti, quod sancti patres ad innocentiae et humilitatis indicium abrenunciantes huic saeculo ferre sanxerunt, ita benedicere et sanctificare digneris, ut hic famulus tuus, qui sanctae religionis habitum piae devotionis affectu assumere intendit: te intus veraciter induere mereatur. Qui vivis et regnas cum Deo Patre in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia saecula saeculorum. R. Amen.

Benedictio Cinguli.

Oremus.

Deus, qui, ut servum redimeres, filium tuum per manus impiorum ligari voluisti, benedic, quaesumus, cingulum istud, et praesta, ut famulus tuus, qui eo velut ligamine poenitentiali sui corporis cingetur: vinculorum ejusdem Domini nostri Jesu Christi perpetuo memor exi-

stat, et in ordine, quem assumit, perenniter perseveret; tuisque cum effectu semper obsequiis se alligatum esse cognoscat. Per eundem Christum Dominum nostrum.

R. Amen.

To se pomodliw předstawený, nebo kdo ho zastává, pokropj šaty a nowjce swěccenanu wodau, a swlékage ho z geho šutu, řjká:

Exuat te Dominus veterem hominem cum actibus suis. R. Amen.

Na to ho oblékage, řjká ku každému kausku šatu, gak následuge.

Indutio tunicae.

Induat te Dominus novum hominem, qui secundum Deum creatus est in justitia et sanctitate veritatis. R. Amen.

Indutio habitus.

Domine Jesu Christe, qui dixisti: Jugum meum suave est, et onus meum leve, praesta quaesumus, ut hic famulus tuus sic istud deportare valeat, ut possit consequi tuam gratiam in praesenti et gloriam in futuro. Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

Indutio caputii.

Pone Domine Caputium salutis in capite ejus, ad expugnandas diabolicas fraudes. Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

Indutio cinguli.

Praecingat te Dominus Cingulo puritatis, et extinguat in lumbis tuis humorem libidinis, ut maneat in te virtus continentiae et castitatis. Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

Když gest nowjce oblečen, dá mu předstawený, neb kdo ho zastává, rozswjccenau swjci do ruky a řjká:

Recipe, frater carissime, lumen Christi in signum immortalitatis tuae, ut mortuus mundo, Deo vivas. Exurge a mortuis, et illuminabit te Christus. R. Amen.

To dokonaw předstawený nebo kdo ho zastává, obrátj se k welebné swátosti, a modlj se na hlas nad nowjcem zde klečejm:

V. Salvum fac servum tuum.

R. Deus meus sperantem in te.

V. Mitte ei Domine auxilium de Sancto.

R. Et de Sion tuere eum.

- V. Nihil proficiat inimicus in eo.
 R. Et fillus iniquitatis non apponat nocere ei.
 V. Domine exaudi orationem meam.
 R. Et clamor meus ad te veniat.
 V. Dominus vobiscum.
 R. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Majestatem tuam Domine suppliciter exoramus, ut famulum tuum, cui de tua gratia praesumentes nostrae religionis habitum imposuimus: digneris inter discipulos tuos virtute ex alto induere, justitiae lorica munire, et salutis protegere vestimento, ut intercedente beato Francisco Confessore tuo, sub humilitatis veste tibi perseveranter deserviens, ad stolam immortalitatis et gloriae pervenire mereatur. Per Christum Dominum nostrum.
 R. Amen.

Oremus.

Deus, qui mira Crucis mysteria in beato Francisco confessore multiformiter demonstrasti, da huic famulo tuo ejus piaee devotionis semper exempla sectari, et assidua ejusdem Crucis meditatione maniri. Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

Wyřkaw představený tuto modlitbu, poklekne u prostřed oltáře, a začne zpívati chvalo zpěv: Veni Creator Spiritus, etc., a mezi tjm, co se zpívá, gde novjc do kůru, kde mu všickni bratři dají poljbenj, řjkagjce: Pax tibi frater, a vykonaw to gde novjc zase k oltáři a klekne. Tu představený se modlj takto:

- V. Confirma hoc, Deus, quod operatus es in nobis.
 R. A templo sancto tuo, quod est in Jerusalem,
 V. Post partum virgo immaculata permansisti.
 R. Dei Genitrix intercede pro nobis.
 V. Ora pro nobis, beate pater Francisee.
 R. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.
 V. Domine exaudi orationem meam.
 R. Et clamor meus ad te veniat.
 V. Dominus vobiscum.
 R. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Deus, qui corda fidelium etc.
 Concede nos famulos tuos, quaesumus Domine Deus, perpetua mentis et corporis sanitate gaudere, et

gloriosa B. Mariae semper Virginis intercessione a praesenti liberari tristitia et aeterna perfrui lactitia.

Deus, qui Ecclesiam tuam beati Francisci meritis, foetu novae prolis amplificas, tribue nobis, ex ejus imitatione, terrena despiciere, et coelestium donorum semper participatione gaudere. Per Dominum nostram Jesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia saecula saeculorum. R. Amen.

V. Dominus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

V. Benedicamus Domino.

R. Deo gratias.

Nynj dá představený nowjcowi a okolo stogjcjm požehdnj, řka :

Benedicat vos omnipotens Deus, Pater et Filius et Spiritus sanctus. R. Amen.

To vše dokonaw představený, učinj řeč malau k nowjcowi, a dá mu gméno. To když se stalo, sprowdj mistr nowjce do celly, a okolo stogjcj se propustj s požehdnjm Páně.

Modus profitendi.

Po prošlém roce zkaušky sebere představený hlasy všech bratrj, a gestliže wětšj část hlasu gest pro nowjce, a on wyučen gest, co sljbiti a budaucně oiniti má: tedy den před professj gde ku sw. zpowědi, a na to druhý den ku sw. přigjmánj welebně swđtosti oltárnj. Potom ho zawolá představený, nebo kdo ho zastává, do refektáře před bratrj, genž se w mjstě zdržugj, a táže se ho co žádá. Odpowj-li, že žádá připuštěn býti k professj, n em agjli bratrj nic proti tomu: tu gdau do kostela, nowjce klekne před oltář, a představený mu w krátké řeči wyprawj, a dá na rozwáženau, co má sljbiti. Pak klekne také představený, a začne zpjwati chwalozpěw: Veni Creator Spiritus, etc. a ostatnj bratrj zpjwagj s njm až do konce. Pak řjká:

V. Emitte Spiritum tuum, et creabuntur.

B. Et renovabis faciem terrae.

Oremus.

Actiones nostras, quaesumus Domine, aspirando praeveni et adjuvando prosequere, ut cuncta nostra oratio et

operatio a te semper incipiat, et per te cepta finiatur.
Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

Potom se postavj představenj u prostřed oltáře, a novje klekne před něho se sepiatýma rukama, drže ge wzřiru tak, že ge představenj ve své ruce zavře, a pak (wšecky sliby w tento wšeobecnj spogeně) učinj s pozdvyženau myslj k Bohu a se wšj srdčnosťj tento slib (professj), následugjcj slova na hlas mluwě :

Ego frater N. N. voveo et promitto Deo omnipotenti, et Beatae *Mariae* Virgini, et beato *Francisco* et omnibus sanctis, et tibi pater, toto tempore vitae meae servare regulam Fratrum Minorum, per Dominum Papam *Honorium* confirmatam, vivendo in obedientia, sine proprio, et in castitate.

Kdo ho přijmá, odpowj mu takto :

Et ego ex parte Dei, si haec observaveris, promitto tibi vitam aeternam.

Na to odpowj okolostogjcj bratřj Amen ; a začnuu zpjwati žalm : Ecce quam bonam, et quam jucundum etc., a co se to zpjwá, gde nový profess do křiru, kdež ho každý obegme, a poljbenj mřru mu dá. Potom gde a klekne zase před oltář, a představenj mluwj :

V. Confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis.

R. A templo sancto tuo, quod est in Jerusalem.

Oremus.

Deus, qui corda fidelium etc.

Deus, qui per coaeternum Filium tuum cuncta creasti, quique mundum peccatis inveteratum per mysterium incarnationis ejus renovare dignatus es : te supplices exoramus, ut super hunc famulum tuum fratrem nostrum N. N. qui hodie in sancto templo vanitatem mundi et pompas diaboli per nostrae servitutis ministerium voto solemní abrenunciacione decrevit, ita respicere digneris, ut spiritu mentis suae renovatus, veterem hominem cum actibus suis exuere, et novum, qui secundum Deum creatus est, induere mereatur. Per eundem Christum Dominum nostrum. R. Amen.

Oremus.

Domine Jesu Christe, qui es via, sine qua nemo vadit ad Patrem, quaesumus clementiam tuam, ut hunc famulum tuum a carnalibus desideriis abstractum per

arctam ac tutam regularis disciplinae viam deducas. Et qui peccatores vocare dignatus es, dicens: Venite ad me omnes, qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos: praesta, ut haec vox vocationis tuae ita in eo conualescat, quatenus onera peccatorum deponens, et quam dulcis es, degnstans, tua refectio sustentari mereatur. Qui vivis et regnas in saecula saeculorum. R. Amen.

Oremus.

Sancte Spiritus, qui te Deum ac Dominum mortalibus revelare dignatus es, immensam tuae pietatis abundantiam suppliciter exoramus, ut sicut tibi vis spiras, sic et huic famulo tuo, fratri nostro N. N. affectum pie devotionis inspires, et qui tua sapientia est conditus, tua quoque prudentia gubernetur. Quem etiam unctio tua de omnibus doceat: et per intercessionem Beatae Virginis *Mariae*, sanctorum apostolorum Petri et Pauli, beati patris nostri, S. Francisci, ac Beati N. *) et omnium sanctorum: fac eum a vanitate saeculi ita veraciter converti, ut quod hodie te inspirante inchoat, sic juste, pie ac sancte per veram humilitatem et obedientiam, fraterna charitate fundatus, te adjuvante perficiat; ut in sancto religionis proposito, iugiter perseverans, ad vitam perveniat sempiternam. Qui cum Deo Patre et Filio ejus, Domino nostro Jesu Christo, vivis et regnas Deus per omnia saecula saeculorum. R. Amen.

Zde představený začne zpívatí žalm: Laudate Dominum omnes gentes etc., a když ho bratříj dokonali, řjká představený následující verše a modlitby:

- V. Confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis.
- R. A templo sancto tuo, quod est in Jerusalem.
- V. Post partum Virgo inviolata permansisti.
- R. Dei Genitrix intercede pro nobis.
- V. Ora pro nobis, beate pater Francisce.
- R. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

Oremus.

Adsit nobis, quaesumus Domine, virtus Spiritus sancti, quae et corda nostra clementer expurget, et ab omnibus tueatur adversis.

Concede nos famulos tuos, quaesumus Domine Deus, perpetua mentis et corporis sanitate gaudere, et gloriosa

*) Uvádí se gméno toho Swatého, pod kterým novje do řádu přigat byl.

beatæ Mariæ semper Virginis Intercessione a praesenti liberari tristitia et aeterna perfrui laetitia.

Deus, qui ecclesiam beati Francisci meritis foetu novae prolis amplificas, tribue nobis ex ejus imitatione terrena despicere, et coelestium donorum semper participatione gaudere. Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit, etc.

V. Dominus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

V. Benedicamus Domino.

R. Deo gratias.

Konečně dá představený všem požehnaný řka:

Benedicat vos Omnipotens Deus, Pater et Filius, et Spiritus sanctus. R. Amen.

Na to odegdau všickni s požehnaným Páně.

Pak gest zvláštnj kniha ustanowena, do které se zaznamenáwd nového professa gméno, přjgmenj, stárj a vlast; pak rok, měsje, den a mjsto professj čili slibu, a před kým slib učinil. Pak to sám profess a arcibiskupský komissarš podepíše, a vše se provincialowi ohlásj.

Pokračowánj,

o chrámu Páně Božjho hrobu w Jerusalémě.

(Od Pešiny.)

V.

Když se wygde z podzemnj 25 schodů hluboké, Armenským křesťanům náležejj kaple, kde sw. Helena křjž Krista Pána nalezla, wstaupte se 11 schodů zpět, a přigde se do oné 11 kroků široké kaple, w čjsle IV. giž popsané, nad kterau čtyři silnj sloupowé klenutj držj, skrze něž okrauhlau děrau světlo wcházj. Tū se okazuge mjsto, kde sw. Helena na modlitbách trwala, když křjž Krista Pána wykopáwati kázala. Zde pautnjci s Paterem Quardianem taměgšjch Františkánů, mjsta swatá wykládagejm následugzej hymnus zpjwagj:

1. Hunc Heleneae suffragia	3. Quam cruce ut acquireret,
Quaeramus primo laudibus,	Tulit timorem omnibus
Ut cum beatis meritis	Sub poena mortis illico,
Acquirat nobis veniam.	Amore ardens coelico.
2. Devota Christi Helena	4. Inventa cruce Domini,
Crucem quaesivit fervida,	Canamus illi canticum:
Quam reperit cum titulo,	Qui dedit talem gratiam,
Corona, clavis, lancea.	Donatque sureum praemium.

<p>5. O Helena sanctissima,
Quae crucem tantae gratiae,
Amasti totis viribus,
Nos tuis iuva praecibus.</p> | <p>6. Exaudi, sancta Trinitas,
Preces sanctorum omnium:
Ut per eorum merita
Dones et nobis gloriam. Amen.</p> |
|--|---|

*Antiphona.**Helena, Constantini mater, Hierosolyman petiit.*

- V. *Ora pro nobis, beata Helena,*
R. *Ut digni efficiamur promissionibus Christi.*

Oremus.

Deus, qui inter caetera potentiae tuae miracula, etiam in sexu fragilli virtutem rectae intentionis corroboras; praesta quae-sumus, ut sanctae Helenae Reginae exemplo, cuius studio desideratum Regis nostri lignum sanctae crucis detegere dignatus es, quae Christi sunt igitur indagare, et te favente, consequi mereamur. Per eundem Christum etc.

VI.

Pět kroků od kaple sw. Heleny, (co w Praze u sw. Wjta kaple brabat Sternberských stogj,) přigde se ku kapličce dřewěnanu mřžj ohražené, a abysinským řeckým kněžjm z Afriky náležej. Má w prostřed oltářček, před njmžto lampa wisj; pod tjm oltářem lze widěti toho *slauptu, na který židé Krista Pána posadili, když mu hlavu trnowau korunau opletli, do twáře geho přeswaté plwali, oči mu zawázawše, do twáře ho bili, a posmjwagjce se mu, křičeli, by jim prorokowal, kdo ho udeřil.* (Druhý kus toho podstawku aneb slauptu nacházj se w Řjmě, w kostele sw. Praxedisa). *Tesán gest ze šediwého černě kropenatého mramoru neboli žuly. Zde se zpjwá tento hymnus:*

<p>1. Christi jam impropria,
Quae tullit, et ludibria,
Canamus et purpuream
Vestem, aputa, et alapas.</p> <p>2. Jam flagellato corpore
Christi Jesu effunditur
Sanguis, ab his crudelibus,
Ave Rexque clamantibus.</p> <p>3. Perfundunt vultum sanguine
Ficta corona capiti:
Quam ponunt illi Milites
Spinarum, sed arundine.</p> | <p>4. Heu, qui semper gloriae
Honorisque meruerat
Coronam: cur sic vepribus
Circumdant et aculeis.</p> <p>5. Fundamus vultum lachrymis
Pro pietate Domini,
Vultum cuius sic impit
Fuderunt sputi sordibus.</p> <p>6. O tu Jesu sanctissime,
Concede nobis pretiū
Partem sacrati sanguinis,
Quem tunc fudisti capitis. Am.</p> |
|---|---|

Antiphona.

Ego dedi tibi sceptrum regale, et tu capiti meo imposuisti spineam coronam.

- V. *Posuisti Domine super caput ejus,*
R. *Coronam de lapide pretioso.*

Oremus.

Domine Jesu Christe, qui humano generi condolens, coronam spinarum in tuo sacratissimo capite suscepisti, et sanguinem tuum pro salute omnium fudisti: respice ad indignas preces nostras, ut a te clementer exauditi indulgentiam et remissionem omnium peccatorum nobis tribuas, per tuam magnam misericordiam et pietatem. Qui vivis et regnas cum Deo patre etc.

VII.

Od toho mjsta 18 kroků dále, (gako u sw. Wjta w Praze Nepomucenská kaple,) gest pata hory *Kalvarie*, která 18 až 20 stěwjců zwýšj as w tom mjstě stogj, gak u sw. Wjta cjsarské královské oratorium se nachá-zj. Gen že ležj šjrkau swau k západu, přes pjtě cjsarského oratorium. Wstupuge se po 21 schodech wzháru, u spodu a w prostředku přepažených, a přigde se do veliké překlenuté prostrannosti, která se we dvě čerweným mramorem wykládané kaple dělj. Od dweřj 16 kroků stogj mnohými lampami oswětlený a záclonau zawěšený krásný oltář, katoljkům patřej. *Zde židě Krista Pána na zem poraziwše, na křjž přibili.* Tu se zpjwá hymnus:

1. Ad montem nunc Calvariae
Pergamus cunctis laudibus,
Ut Christus sua gratia
Ignoscat nobis omnibus.	5. Ecce locus sanctissimus,
Sacratu Christi sanguine,
Qui hic salutem animas
Invenit Crucis opere.
2. Ad montem sanctum ibimus
Devoti totis viribus,
Jesumque contemplantibus,
In Cruce fixum pendere.	6. Confixa clavis viscera,
Tendens manus vestigia:
Redemptionis gratia
Offerta est hic hostia.
3. Ad montem hunc sanctissimum
Venimus, ubi sanguinis
Christus tunc sacrificium
In Cruce pendens obtulit.	7. O sacer sanctis victimae,
Salutis nostrae animae,
In hoc fusus Calvario,
Ex Christi Jesu corpore.
4. Ad locum hunc pervenimus,
In quo salvator saeculi
Se obtulit pro omnibus,
Et hic emisit spiritum,	8. Gloria tibi Domine,
Pro nostro passo scelere.
Infunde nobis gratiam,
Quam acquisisti sanguine. Am.

Antiphona.

Ecce locus ubi salvator mundi pependit, ex latere cujus sanguis in redemptionem, et aqua ad nostrorum criminum ablutionem exivit, venite adoremus.

V. *Adoramus te Christe, et benedicimus tibi.*

R. *Quia per sanctam Crucem tuam redemisti mundum.*

Oremus.

Deus, pater aeternae pietatis, et infinitae charitatis, qui, furorem irae tuae, quem nos pro peccatis nostris merebamur, hoc in loco super filium tuum unigenitum, totius humani generis redemptorem ostendisti, cum ipsam in cruce suspendi permisisti, aceto et felle potari, clavis et lancea vulnerari voluisti: concede nobis, indignis servis tuae sanctissimae Majestatis, ejusdem filii tui doloribus compatiens, ut fructu tantae passionis et mortis ejus, in aeternae felicitatis gloria perfrui mereamur. Per eundem Christam Dominum nostrum etc.

VIII.

Nynj se postaupj něco w lewo, do druhé, Řekům patřicj, bohatě oswěllené, čtwerhranně klenoté, na gednom prostrednjm slaupu spotjwagjcej kaple. Pod stkwostným oltářem spatřuge se ta djra, w kterau křjž s Kristem Pánem wpuštěn byl. Zde tedy to mjsto ukřižowánj, a smrti Páně, a mjsto našeho smjřenj a wykaupenj. Djra ta gest mědj polita, by lidé skálu tu neroznesli, gest prostranná, co by dvě silné pěsti pohodluě wložiti mohl, a nynj geště as dvě pjdi hluboká. — Obita gest plechem měděným, (před lety stjžbrným) kdež gsau tato řecká slowa wryta: *Tuto Bůh, král náš, od wěkůw způsobil gest spasenj u prostřed země. Žalm. 73. Wedlé stogj křjž dřewěný s dřewěným wyobrazenjm Krista Pána; tak též do třjhrannjka, čtyry kroky od křjže Kristowa w prawo a w lewo, křjže lotrů s wyobrazenjm na swých mjstech. Byl pak křjž s Kristem Pánem naschwále od Židůw tjm aumyslem, gakoby na to swaté město hleděti hoden nebyl, twářj k západu k zemjm našim a hřbetem k městu postawen; w čem se proroctwj Jeremiášowo kap. 18. wyplnilo: *Wětrem východnjm rozptýljm ge před nepřjtelem; hřbetem, a ne twářj obrátjm se k nim w čas bjdy gegich..* A co psal sw. Dawid w Žalma 63. *Oči geho hledj na národy.* Odkudž prý ten obyčeg, že se kostely a oltářowé k východu stawj, by lid k východu se modljej, gako k twāři Kristowě patřil. Mezi křjžem Krista Pána, a křjžem lotra na lewici se rauhagjcejho gest gedna z rozpuklin, na loket široká, a až přes spoduj kapli hluboká, která se stala při zeměřesenj, když Syn Božj puěl na křjži. Třinácte kroků od té djry w prawo gest oltářjk na tom mjstě, kde Josef z Arimathie sňaté tělo Páně Matce Božj do lána wložil; giný oltářjk gest s lewé strany rozpukliny.*

Také kaple tato náležj Řekům; však i katoličj kněžj zde swé pobožnosti vykonáwajj. Zde se zpjwá následugcej hymnus:

<p>1. O Amor desiderii,
Nostrae salutis pretium,
Qui pedes, manus percuti,
Hic extendisti crucique.</p>	<p>4. Et hunc illi sanctissimae
Matri donavit juvenem,
Quem diligebat fervide
Ex charitate nimia.</p>
<p>2. Decreti tunc chirographum
Christus extingui cupiens,
Hic crucifigi manibus,
Permisiit atque pedibus.</p>	<p>5. O gutta Christi sanguinis,
Valoris tanti pretii,
Quae infiniti meriti
Fuisti nostris cordibus.</p>
<p>3. Nec tantis in doloribus
Oblitus erat Virginis,
Tensis in Cruce brachiis,
Ipsam reliquit Virgini.</p>	<p>6. Gloria tibi Domine,
Pro effusione sanguinis,
Quem hic sudisti vulnere,
Ut nos ditares meritis. Amen.</p>

Antiphona.

Ego quasi agnus innocens ductus sum ad immolandum, postquam carnem meam totam verberibus repleverant ita, ut numerare valerent omnia ossa mea, et pupugissent caput meum spinis, et vepribus, foderunt hic manus meas et pedes meos ferreis clavis configentes Cruci.

*V. Ipse vulneratus est hic propter iniquitates nostras,
R. Cujus livore sanati sumus.*

Oremus.

Domine Jesu Christe, fili Dei vivi, qui hunc sacratissimum locum, pro salute humani generis precioso sanguine tuo consecrasti; ad quem hora tertia, bajulans crucem, duci voluisti: ac demum hora sexta cruci affixus pro peccatoribus exorasti: matremque dolorosam, Virginem virgini commendasti: concede quaesumus: ut nos et omnes, qui hic tuo pretioso sanguine redempti sumus, et tuae passionis memoriam celebramus: ejusdem passionis beneficium consequi valeamus. Qui vivis, et regnas etc.

Z této kaple widj se w prawo prawého oltáře mřjžwým oknem do giné wenkownj kaple, kde Rodička Božj čekala, když neyswětěgšj Syn gegj na křjž přibjgen byl. Zde každého rána mše sw. k bolestné Rodičce Božj slaužena býwá.

IX.

Dwanácte kroků od hory Kalwarie, (gako bych řekl w kostele sw. Wjta w Praze, proti piljři k schodům královského oratorium,) nacházj se 8 sířewjců dluhý a 2 síř. široký kámen, giným čerweným mramorem přikrytý, po rohách pozlacenými mřkovicemi obsazený, gen o několik caulů nad zemj powýšený. Na tomto

zpodnjm kamenu Josef z Arimathie a Nikodem swaté tělo Páně wonnými mastmi mazali. U geho čtyř rohů stogj náramné swjcnj, na kterých woskové swjce na 15 střewjčů vysoké se nalezagj. Nad kame-nem tjm hořj 10 lamp. Sem chodj každodenně Katoljci, Řekowé i Armenowé mjsto toto swaté podkuřowatř. Zde se zpjwá :

1. Ad Jesum modo ungers
Devotionis oleo
Pergamus omnes fervide,
Ut nos inungat gratia.	7. Veni Joseph sanctissime,
Tu Nicodeme propera,
Huc cum mixtura aloe
Ac mirrhæ Jesum ungere.
2. Qui pietate nimia,
Nomen effusum oleum,
Habet, atque dulcissimum,
Cordis ungamus lacrymis.	8. Nunc ergo super sidera
Preces pro nobis fundite
Ad Jesum Dei filium,
Quem hic unxistis mortuum.
3. O tu excelsa pietas,
O Jesu ardens charitas,
Qui mortem morte destruis,
Sic vitam donas mortuis.	9. Quem hic in munda sindone
Ligastis et cum linteis
Tantisque aromatibus,
Ipsam rogare precibus.
4. De cruce jam depositus,
In Matris suæ brachiis
Repositus, ut creditur,
In loco isto ungitur.	10. Beata vestra brachia,
Quæ meruerunt cingere
Corpus Jesu sanctissimum,
Et id unguentis ungere.
5. Contempla Matrem lachrymis
Plenam atque moeroribus,
Dolore mortis filii,
Cujus amore moritur.	11. Gloria tibi Domine,
Decus tibi perpetue,
Honor tibi sanctissime
Pro unguentorum nomine. Am.
6. Sicque Joannes adfuit,
Qui matrem loco filii	

Antiphona.

Unguentum effusum nomen tuum, idea adolescentulæ dilexe-runt te.

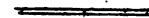
V. Dilexisti justitiam, et odisti iniquitatem.

R. Propterea unxit te Deus, Deus tuus.

Oremus.

Dulcissime Jesu Christe, qui in tuo sanctissimo corpore, tuorum condescendens devotioni fidelium, ut te veram Regem et sacerdotem ostenderes, inungi ab eisdem tuis fidelibus voluisti: concede, ut corda nostra unctione Spiritus sancti valeant ab omni infectione peccati continue praeservari. Qui vivis et regnas etc.

(Pokračovánj.)

Staw křesťanů w Bulharjch.

(List Jana Nep. Fortnera, sdělený Jos. Šturmern, administrátorem w Manetjně.)

Domnjáme se, že čtenářům tohoto časopisu wděk učiníme, podávajce jim opis posledního listu zesnulého W. D. pana Jana Nep. Fortnera, apoštolského vikáře we Filippopoli (gehožto aumrtj w I. swazku X. ročnjho běhu gsme ohlásili) wypraweného k W. D. Panu generalnjmu vikáři řádu Redemptoristů we Wjdni od 14. Listopadu r. 1835, w němž se nám staw Bulharských křesťanů wypisuje. Zuj w tato slova:

Wysoce důstogný Otče!

Z milosti Božj a skrze ochranu neyblahoslaweněgěj Panny Marie gsme všickni až na fratera Jana zdráwi. Tentýž má giž na třetj měsjo zimaici; však tato nemoc zde zhusta panuje, a nehýwá k smrti, anobřz wystonáwagjej se ze zimnice obyčegně potom býwagj tjm zdrawěgěj a tlaustnau. Ferman (totiž powolenj od turecké vlády) k stawenj kostela geště gsem neobdržel; však daufám, že skrze známou přičinliwost wyslance rakauského, pana Barona Štürmera, magjeho tuto záležitost na swé péři, co neydějwe geg obdržjme, poněwadž giž od panownjka otázka učiněna byla, zdali zde něgaký křesťanský chrám Páně stogj; a poněwadž gen stági Betlémskau mjsto kostela máme: tedy gsme byli přinuceni komissarům tureckým, za radu k tomu stawenj hned 4000 piastrů odeslati, a budeme geště tolik platiti, když toto powolenj z Konstantinopole skutečně nás dogde.

Swátost sw. birmowánj nebyla zde giž po 10 let udělowána, i dožádal gsem pro čest a chwálu Božj biskupa Nikopolského, aby k nám přišel, a mage to od něho přisljbeno, odkládal gsem až do této doby s kanońickau visitacj, aby, gsauč od biskupské milosti podporawána, tjm wjce aučinkowala; však kdyby dále w té věci bylo prodlěwáno, bylbych přinucen žádati od Řjmské stolice powolenj, bych tauto swátostj sám přisluhowati mohl.

Staw našeho wyslanstwj rowná se tomu, gak ho náš blahoslawený otec Alfons k našemu cji a konci žádá, totiž gest welmi chudý. My však daufáme w Božj milost pewně, že swým časem štěpowánj našemu zrůstu dá a winici Páně aurodnau učinj. Zde však we Filippopoli s mužským pohlawjm wáhawě a pomalu to půgde,

a tito nyněgšj mužowé wymřjji musj; neboť gsau sami brařj z mokré čturti a ožralcowé weskrze, málo kterých churawých wygjmage, protož gsau k potupě našeho sw. náboženstwj před Turky a Řeky. K tomu gsau geště w městě neychudšj obywatelé, nemagcej polnosti, ani gakého řemesla. Asi 40 z nich gsau kramári a kudličkáři, ostatnj weskrz pacholěj Turkům, aneb gsau nádennjci neb plawcowé, kterj reyži po řece Marici sem přiřwázegj; protož ani w neděli k službám Božjm nepřicházegj. Ženy však gegich gsau hodny chwalitebněgšjho připomenutj, ač gsau genow otrokyně mužůw swých. U těchto křesťanů žádná newěsta nedostává wěna, a gsau wdaná, newládne žádnými penězi; neboť manžel musj sám wšeccko nakaupiti. Zde by byla hauba, kdyby manželka na trh vyšla, a maso, mauku neb wjno kupowala; protož gsau ženy gegich welmi prostičce žaceuy, dokonce zbaweny wšeho pozemského zbožj, a musegj mnoho od ochlastaných manželů trpěti; čjmaž se stává, že mnohá na smrt mužowa se těšj. Až tyto w náboženstwj dokonalegj wycwičeny budau, mnoho dobrého odtud dá se očekawati. —

Gedwa swobodné děwče 18 let počjta, giž se i wdává; a až podnes známe zde gen gednoho wdowce, genž gest nedužiwý zebrák, který by se i oženil, kdyby newěstu dostal. Protože Bulhəri w tak anlém wěku se ženj a wdawagj, nesnadno gest při mládeži nalezti freg a smilstwo. Dozáhne-li syn 18ho roku, matka bez odkladu mu hledá newěstu, kterauž on si bez odporu za manželku i wezme, ač po odawkách teprw poneypřw se widj a spolu mluwj. Poněwadž žena zde nic neplatj, a toliko skrze smrt manžela swého opět swobody dochází, nenj potřebj po smrti geho hrubě gi těšiti.

Filippopol a k městu tomu přiřtělených šest wesnic ležj w neykrásněgšj a neyaurodněgšj kragině celé turecké země; gřnom rozumněgšjch obywatelů zde třeba, by tato kragina zemským rágem se nazýwala. Wšeccko však na zmar přicházj; owoce se nenechává dozrati a na polan zralé se gj; wjno se shjrá geště w kyselých hroznech, a kmen winný ani se neořezává ani ošetřuge: wše přirozenosti se na péči zanechává, a musj plané se roditi. O štěpowánj stromů nic zde newj se, a owoce roste neštěpowané; pšenice, z které se zde chlěb peče, bned na poljch wyšlapána býwá od wolů neb od konj genž za sebau špičatými kameny obložené prkno wlácej.

Gak obilj by se čistiti mělo, tomu naproste nerozuměgj; abrz z toho nečistěho obilj dělá se gen gedna mauka, w kteréž i otruby ostáwagj, gako we Wjdni mauka k wogenskému chlebu býwá. Mimo skopowinu dostáwá se gen w měsji řjgnu něco masa búwoljho. W samém městě we Filippopoli nesmj se žiwé prase dáti widěti; předce wšak o wánocjch wepřewina tu býwá na prodeg, gešto z giných kragin zabitá prasata sem dowážegj. Wagec a mléka w tomto městě ani za penjzě nelze do-
stati; protož gsme si sami kaupili kráwu do hospodár-
stwj. Owce se zde od gara až do listopadu dogj, a z mléka toho chutný sýr se dělá:

Gakož we Filippopoli wšickni křesťané, wygjmage těch málo kramářů, welmi chudj a nuznj lidé gsau, ano často gim i prkna na tu rakew, by mohli pocho-
wání býti, zaopatřiti musjme: tak naproti tomu gsau osadnjci křesťanšj w našich šesti wesnicjch wesměs zámožnj obywatelé, a magj gen o to starost, gakby Turkům daně powinně zaprawili. Krom soli nepotřebujčt oni žádných řemeslnjků, ani zbožj, ani giných wěcj; neboť ženy samy zhotowugj bawlněné plátno a wlněný cagk; nasolená pak kůže búwolj dáwá gim podšew k obuwj. Hospodář w zimě zhotowuge sobě swúg wúz beze wšeho železa. Konj užjwagj Bulhaři toliko k gjzdě, a búwolú připrahugj k těmto těžkým neokowaným wo-
zům. Přjbytkowé našich křesťanů po wesnicjch wy-
staweni gsau z několika do země wražených kolů, okolo kterých prauj pletau, a wše napotom hlinau neb blá-
tem owrhugj; mjsto střechy ležj přes krjž kladené wětwe, a na to slámu neb ginau drchaninu naházegj. W celé wesnici nemá žádný obywatel ani oken, ani kamen, ani stolu, ani stolic, ani lože, ani skřjně; kněžské obydlj gest tomu podobné, gen že má na pjď dlahau djru, která slaužj mjsto okna. Dosawádnj missionáři byli w zemi rodilj, a gak w oděwu tak i w přjbytku a strawě dle těchto sprostých Bulharůw se řjdili. Poněwadž w našem přjbytku žádných kamen nemáme, ano gich tak snadno postawiti nemůžeme, a ohřiwadel užjwagjce často weliké bolenj hlavy dostáwáme, přjkrě nám welice zimá pře-
trpěti. To wšak patřj k našemu missionárskému po-
wolánj, i můžeme od Bulharůw samých neylépe se nau-
čiti, gak člowěk sám sebe zapřjti může; neb zde se gen gednan za den gj, a sice na wečjr, w poledne gen něco málo se pógj, což našemu snjdanj ani se newyrowná.

Ráno zde w městě toho neyменьšho pokrmu neužjwagj. Kdo tedy ctnost postu a čistoty wyhledává, zde gj nalezti může; neboť smilstwo a cizoložstwo smrtj se pokutugj; ačkoliw Turci a Řekowé sami ctnostj těch negsau welcj milownjci. W hospodách ženské osoby nenj widěti, aniž samého hospodského ženy. Krádež poneyprw useknutjm ruky se trestá; (my sami máme křesťany, gnuž proto ruka prawá byla nřata); po druhé zloděg býwá oběšen; proto však předce na všech cestách gest laupežnjkůw dosti.

Drjwj k paliwu we Filippopoli dražšj gest nežli we Wjdni, a to proto, že zde špatné a bjdné wozy magj. Wůbec pak přiwážegj gen klesty a pařezowj; sáhového drjwj gsem po tu dobu gestě ani okem nespatriil. Naši křesťané, gak mi praweno, w neywětšj zimě boši chodj, ano mnohý, z powěry, na den sw. těj králů w řece Marici se kaupá.

Turci w měsici Listopadu magj neytužšj půst, a sice celý měsíc, kdežto všickni, od dwanáctého roku počtagje, ničeho přes den do úst nedagj, ani tabáku nekaurj; ale za to w noci třikrát gedj, nespjce nočnj doby a chodjce we dne na odpočinutj. Řekowé magj do roka čtyři weliké posty; prwnj držj před slawnostj welikenočnj, kde gen dwakráte, a sice o slawnosti zwěstowanj p. Marie a na neděli kwětnau ryb požjwagj, ostatnj čas postnj bez ryb, wagec a mléka, poslednjch čtrnácte dnj i bez wjna půst držj. Druhý půst magj patnácte dnj před slawnostj na nebe wzetj panny Marie. Třetj před slawnostj sw. Apoštolů Petra a Pawla po dwadcet dnj. Čtvrtý, šest neděl před wánočnj slawnostj. Nynj teprw poznávám, co byl žiwot našich swatých otců. Zde w turecké zemi zrozenj a wychowanj Bulhaři mohli by snáze tento tuhý žiwot následowati, nežli my odwyklj, pokaženj a chaulostiwj Ewropané.

Zde nynj neywětšj djl sedláků nosj kuklice z drsnatého sukna, genž hrubšj gest onoho w řehole kapucjnskéo. Naše neypředněgšj w obci ženy přicházegj bosy, a ta neb ona též w tureckých střewjcech bez punčoch do chrámu Páně. Tak i mnozj z našich kramářů, ač gsau to předněgšj osoby w obci, přicházjwagj zhusta boši do kostela a na trh. Naši Bulharštj wesničané i w zimě s rozhalenými prsy všude chodj, ačkoliw swé tělo kožichem odjwagj a na hlavách oholených w neywětšjm letnjm horku čepice huňaté nosj.

Až dosawáde gsme w turecké zemi se ničeho nedo-
wěděli, co se we swětě přiházj; ano we Wjdni wjce o
turecké zemi wědj, než my zde žiwi gsauce. Neztjčka
se stává, že katoljci z Albanie a Babylonie k nám př-
cházegj, chtjce u nás noclehowati; ale naše obec k
tomu nepřiwolj, poněwadž se strachogj a bogj, by nás
neoblaupili a nezabili, gsauce powěstni gakožto neypřed-
něgšj laupežnjci a lotři. Gak to pro nás kněžj hanba,
že naši katoljci Turkům a odděleným Řekům gsau ku
potupě a za powrhel.

Poněwadž w tureckých zemjch každý kuž we swé
obci spolu gest saudcem neb rychtářem swětským, tedy i
gá gsem spolu prwnj saudce při wšech rozepřech; kte-
rěžto záměstnáj ale mne každodenně mnoho hodin stogj,
a má neytrpěj práce gest, protože gen gedné straně za
prawdu se dáti může, čjmž obyčegně druhá uražena
býwá. Stařj domácj missionáři welmi laskawě a přátel-
sky sek nám chowagj, wšak gen na oko řeckým způso-
bem, neboť saukromj proti nám ustawičně pracugj. Až
do toho okamženj wše gsme trpěliwě podnikli a snášeli;
nezjskáme-li gich laskawostj a přjwětiwostj, wěta bude
po wšj swornosti a žádaucjm pokogi. Z počátku bylo
třeba mnohé wěci ginačiti a w lepšj způsob uwáděti, i
přigali gsau wše ochotně a bez odmlauwánj; ale pod-
tagj i hned stjžnost si wedli, ač gisto gest, že prawdu
do Řjma k Swatosti papežské nepsali, ale že geg obe-
lhati se opowázili, gešto zřjčka prawdiwé slowo z úst
gegich vycházjwá. Daufám, že i weliké ponjženj mau
duši od mnohých neprawostj oswoboditi, a milostj obo-
hatiti může, pročež gsem každodenně na wše připrawen,
i na to, se swého auřadu swržen býti a gako sprostý
missionář mému neywětšjmu nepřjteli poddaným a po-
slušným se prokazowati. Za to wšak mnoho w potu twáři
se unawiw, tak dogdu zkušenosti Swatých, že toliko w
Boha daufati a užitek i požehnánj od Boha wyprositi po-
winni gsme.

Práwě přjležitost se nám dala k swatému rozgjmánj,
anoť w našj neylidnatěgšj wsi morowá rána wypukla;
poněwadž ale nastala krutá zima, opět se ztratila a byla
potlačena. Ač posud mnoho lidj na ni nepomřelo, gest
se předc háti, by přjštjho gara opět se neukázala. Smrt
z morowé rány gest gistěgšj než mučednická smrt, a
wšak i před wraždlnictwjm negsme dokonce gisti. —
Bůh gestit můg Pán! staniž se wúle geho neyswětěgšj!

W měsíci Dubna roku 1835, když jsme sem přišli, živil se všickni obyvatelé syrovým netřeskem a česnekem, w květnu pak byly salátové sazenice gegich obyčejná potrawa; neboť až by salát hlávky dělal a dozráwal, do té doby zde nečekagj. W čerwnu a čerwenci žiwj se syrovými okurkami bez octa a soli. W srpnu, září a říjnu požiwagj cukrowých neb obyčejných melauků. Tyto gim slaužj za potrawu, rovně jako nám zemčata, gichž zde nenj, aniž by se tu rodily, pro přílišnou tučnost a wlhkost půdy. Tato špatná strawa gest hlawnj příčina, že w tomto měsíci srpnu zimnice powstaly, a až do nynějška panugj. Z našich 1500 křesťanů nejméně 1200 tuto zimnici přestálo, však žádný na tuto nemoc nezemře, která tu téměř zdomácněla. Zdeggj obyvatelé na zimu dělaj si zásoby z krawského neb búwoljho masa, gež nasolugj a toliko na čerstwém powětrj sušj.

Na začátku měsíce října nastalo klizenj reyže, při čemž tu sedm set ženců pracowalo, a poněwadž přijliš po ten celý čas deštilo a pole bez toho kaliště gsau, trwaly žně po celých 50 dnj. Ženci byli dnem a noej w šjrému poli a museli na wlké zemi spáti, a předc málo který z nich se rozstonal, ač by takowá práce lid w našich zemjch usmrtila. Všickni naši křesťané nemagj žádných pecj na chléb, a pekau ho w popeli neb nad uhljmu. My kněžj posjláme chléb k Řeku, gež obecnj chlebowau pec má. Žemliček neb giného pečiwu z kwasnic ani jsme geště okem nespatrili. Turcká pšenice gest zde obzwláštnej potrawa. Čjše plná pražených zrn turecké pšenice, láhwice kořalky a šátek gest zde při každých křtinách obyčejný dar duchownjmu; giných platů zde dokonce nenj.

Co se nás dotýče, jsme všickni z milosti Božj spokogeni, a gá geště žádného zarmauceného a truchliwého newiděl, a nespokogeného slova z úst nižádných neslyšel. Od druhého srpna mjwáme kázanj, a každodenně učenj křesťanské pro dospělé a mládež držjme odděleně.

Řeč Bulharská pomjšena gest asi čtvrtinau slow tureckých, a gj se wučiti nenj snadno; neboť knih bulharských nacele nám scházj, a sám gazyk ten nenj geště na powná prawidla uведен. Obec docela k dobré straně nakloněna gest, a počjtáme tu gen dwa muže, který proti nám gsau, a sice pro známé nám příčiny, totiž že starému apoštolskému wikáři mnoho peněz dlužn gsau, a

gemu tjm se zaljbiti domýšlegj. Kdyby toho nebylo, bylo by všemu nedorozuměnj pagednau konec.

Lid skoro každodenně ke zpovědi a přigjmánj přicházj. Neyvětšj w osadě našj ožralec, gménem Bombal, který po čtyři léta ani newystřjzliwěl, giž tři neděle se zdržel, a každý den přicházj ke mši swaté. Pán Bůh deyz stálost! Gá geg co neypilněgi nawštětowati - a k pokánj powzbuzowati se wynasnažugi.

Za času starého pana vikáře mor zde čtyřikráte zuřiti počal, a zrowná těchto ožralců ušetřil; protož přetěžko gest přirozených pohnutek k odvrácenj od této nepravosti užjwati, a mrawuj gsau pro tento hluboce kleslý národ bez všeho užitku. Daufám skrze neustá-lau modlitbu nábožných žen milost Božj těmto bratřjm z mokré čtvrti wyprositi. Tau milostj Božj opatřen, chtěl bych všecku zemi odtud až do Čjny progjti, ač nemohu o sobě ani tolik pokánj činiti, gako naši zdiwo-čilj Bulhaři, tjm méně gako náš Xaverius. Gá se sty-djm za to, že gsem gen trpasljk z missionářů. Prosjm však všech bratřj, aby mi ducha sw. Xaveria wyprosili.

Co se našich potřeb časných dotýče, wjme, že gich prozřetedlnost božská obstarává. Celé naše wydánj, co gsme Wjdeň opustili, wynášj 600 zlatých, z nich pak 230 zlatých gsme na cestě utratili, ostatnjch 370 zlatých wynaložili gsme na strawu a ginj nábytek. Geště na hotowosti máme 50 dukátů, a těch k wystawěnj chrámů Páně wynaložiti aby dowoleno bylo s ponjženostj žádám, by djlem křesťanům dobrý přjklad se dal, djlem aby Bůh nápomocen byl, když wše gsme dali, by dle možnisti swé ginj katoljci horliwj a nábožnj něgakého přispěnj uděliti sobě nestjžili.

Od všech spolubratřů, a frátera Jana, uctiwé ruky poljbenj, a na všecky p. bratřj a frátery naše pozdra-wenj. Nynj zděláváme, ořeme, zasjwáme, zaljwáme a štěpugeme: až se sladké owoce ukáže w hognosti, pak spolubratřj k hogným žněm pozwāti neopomine

Wáš upřjmný bratr

Jan Nep. Fortner, (+)

kněz z řádu neyswětěgšjho Wykupitele, a apoštolský wikář we Filippopoli.

Třetj stoleté jubiléum panenského řádu Uršulinského.

Roku 1837. od 19. až do 26. listopadu držána byla veliká slavnost třetjho stoletého jubiléum panenského řádu Uršulinského na novém městě Pražském. Bylotě to třetj jubiléum téhož ctihodného řádu; slawilo se pak w Praze ponejprw, a to geště ne docela w náležitém čase.

Založen gest tento ctihodný řád od swatě *Angely z Meriči* na den sw. *Kateřiny* 1535 w Řjmě. An ale Pražský konwent uweden byl teprwa roku 1650, prwnj jubiléum nemohlo w něm slaweno býti. Neslawilo se však ani druhé jubiléum w náležitém čase, nepochybně proto, že se tenkrát bezpečné historie téhož řádu a geho swatě zakladatelkyně nedostáwalo. Poněwadž ale Uršulinský klášter w Bourdeaux, odkud prostředkem Lutišského a Reyno-Kolinského kláštera tento řád do Prahy uweden gest, sedmnácte let dčjwe, totiž roku 1618 prwoj jubiléum slawil, a od těch časůw historický památnjk byl pozdstawen: slawiltě i Pražský konwent s ostatnjmi kláštery téhož řádu od 10. až do 12. Čerwence 1718 druhau stoletau památku swého založenj. Památka však tato nebyla obnowena r. 1818, neyspjš proto, že následkem předešlých bauřliwých rokůw nebylo užšjho spogenj mezi gednotliwými kláštery a generálem gich w Řjmě. An ale roku 1807 blahoslawená *Angela* za swatau wyhlášena byla, přišlo na gewo, že 25. listopadu r. 1535. Uršulinský řád založen gest. Poněwadž roku 1818 zádného jubiléum slaweno nebylo, usnesly se wrchnj gednotliwých klášterůw, aby prawě swé jubiléum swětily r. 1835. Toho pamětliwa byla wel. d. *matka, Maria Vincencia Mayerowá*, (k důstogné přednosti swé od nábožných klášternjch dcer swých zase, a to giž po čtwrté wywolená;) kdež podporowána byla we všech dopisech na wšecky bljzké i daleké kláštery, a we všech dalšjch starostech ode swé ctihodné tagemnice a prokuratoroky, wel. *Marie Angeliny Müllerowé*, a ctihodné správcowé klášternjho hospodárstwj, *Marie Bohomily Schmuckerowé*. Wšak ale těmi dopisy wše se prodlaužilo, a čas se giž schylowal welmi ke konci: a proto, ač nikde nebylo žádných překážek, než se náležité usneženj stalo, a powolenj od stolice Papežské přišlo, prodlaužilo se wše až do měsjce Srpna 1837.

Dostavše povolenuj od sw. stolice Papežské, s nymž i plnomocné odpustky propuštěny byly, chystaly se cti-
hodné reholnj panny všim možným způsobem k této we-
like slawnosti. Wynaložily všecko, seč lýti mohly, a
podporowány hogným počtem laskawých dobrodincůw,
daly swůg, giž bez toho sličný a welebný chrám Páně,
wniř zcela obnowiti tak, že když po třech měsijch
opět otewřen byl, každého swau lepostj a neočekáwanau
krásau překwapil.

Započala se pak tato slawnost wystawenjm Neyswě-
tějšj swátosti oltářnj; kteraž po ten čas denně od 7 až
do 11 hodin ráno, a odpoledne od 2 až do 4 hodin wy-
stawena zůstala. Do poledne konány byly mše swate
téměř každau půl hodinu.

Dne 19. o desáté hodiňě měl německé kázanj wel.
pan dkt. *Jos. Paustka*, administrátor na Skalce, a zpjwané
služby Božj o 11. hod. (pl. t.) wys. důst. kapitolnj P.
Děkan, cjs. král. gubernialnj rada, a t. r. rektor uni-
versity, *Wáclaw W. Wáclawjček*; odpoledne české ká-
zanj měl weleb. p. *František Heřman*, farář u swatého
Ducha; — dne 20. weliké služby Božj měl důst. pan
Jan Büttner, rektor arcibiskupského semináře; — dne
21. wysoce důstogný pan *Mikuláš Tomek*, král. kanow-
njk na hradě Pražském (pl. t.); — dne 22. weleb. p.
Josef Paustka, doktor w libomudrciwj, — dne 23. wel.
pan *Antonjn Oliwa*, farář u sw. Haštala; — dne 24.
(pl. t.) wysoce důstog. pan *Josef Werner*, kanownjk na
hradě Pražském, — dne 25. důstogný pan *Maximilian
Millauer*, dokt. a c. k. prof. bōhosl. pastýrského, býwa-
lý rektor university; — dne 26., gakožto poslednj den této
weliké slawnosti, měl při *pontifikálnjch službách Božjch*
německé kázanj (pl. t.) wys. důst. pan *Jan Renner*, ka-
nownjk na hradě Pražském, děkan u swatého Apolináře,
pontifikálnj služby Božjale sám (pl. t.) G: knjžecj Milost, Pán
a pan *Ondřeg Aloys hrabě Skarbek Ankwic z Poslawice*,
knjže arcibiskup Pražskj. Odpoledne dne 26. měl posle-
dnj, a to české kázanj wysoce důstog. (pl. t.) pan
Josef Lindauer, kanownjk na hradě Pražském. Dne
prwnjho, 19. list., měl slawné litanie s požehnánjm wy-
soce důstogný (pl. t.) pan *Josef Rauch*, kanownjk na
hradě Pražském, neyvyššj dozoree škol národnjch w arci-
diécesj; — dne 25. wysoce důstogný (pl. t.) pan *Wá-
claw Neumann*, kanownjk na hradě Pražském, prelát arci-
jáhen, arcib. dozoree téhož kláštera. — Celau slawnost
skončil slawnými litaniemi, chwalozpěwem swatého Am-

brože, *Te Deum laudamus*, a požehnanjm Neyswětěgěj swátostj oltárnj, wysoce důstogný (pl. t.) Pan *Fran-tišek Tippmann*, suffragan Pražský, biskup Satalský.

Zbožný lid městský i okolnj weliké bral účastenstwj na této slawnosti; neboť netoliko, že onen chrám Páně od otowřenj až do zawřenj byl přeplněn: nébrž i nesčjslné množstwj kagjcjch, prawj se do 6000, shledalo se, kterjž ohlášených sw. odpustkůw účastni býti chtěli. Gakého potěšenj a vzdělánj nabył tu nábožný lid, když w gednom témni tolik wěhlásných a slawných kazatelů, *o milostech sw. Jubiléum; o powinnosti, by se gich posluchači aučastni stali; a o wděčnosti k řádu tomuto, o naděgi z něho pro cjrkew Božj, a o radosti z rozgjmánj té slawnosti wyplýwagjcj; pak o zásluhách blahoslawené zakladatelkyně řádu tohoto zvlášť, dogemně k sobě w slowu Božjm hlásati slyšel.* — Gistě wznešená slawnost tato w nábožných srdcech mnoho dobrého zasela; gistě také w nich milostně aučinkowala; a gistě gich mnoho zjskala, kterj do gasných stand wěčné odplaty k aučastenstwj swaté zakladatelkyně powoláni budau. Tedy *budiž chwála a čest nábožné kraliwosti welebné Matky, a newawenému přispěnj gegjcj klášternjch dcer, které gak vzdělánjm tolika set newinných djtek ročně swé zásluhy množj, tak tauto slawně wedenau památkau i o weškeré obesenstwo zvláštnj zásluhu si položily.*

Téhož roku, 21. Řjgna. slawilo se w Reyně-Koljně 16. stoletě jubiléum sw. Ursuly, roku 237 od Hannůw se společnicemi umučené.

Pešina.

Drobnůstky ze žiwota pastýrkého.

Od

Dr. Mjchala Schönbecka,

profesora pastorálky w Buděgowicjch.

(Pokračowánj.)

Překwapený a potrestaný podwodnj.

Welebnému duchowenstwu panugjcj mezi wesničany zastaralj obyčgowé, zvlášť nočnj taulánj a schůzky mládeže obogjho pohlawj, gež „žebrácké noci“, Němci

„Fensterln“ gmenugj, dobře powědomy gsau, gakož i nešfastnj následkowé, kteřj pro mrawopočestnost, newin-
nost panenskan, spokogenost gednotliwých ano i celých
rodin z nich vyplýwajj. Nechci řeč šjřiti, a duchow-
njm pastýřům známé přjpadj opakowati. Gednoho wšak
opominanti nemohu, gegž tuto kladu.

W gedné wesnici, tento nešlechetnj obyčeg noč-
njho taulánj též panowal. Gistý pohůnek sobě
děwečku protěgšjho sedláka zamilowal, a gi obyčegně
nočnjho času nawštěwowal. Znuage onoho bedliwého
hospodáře, že takowý nepořádek w domě swém trpěti
nechtěl, a swým šeledjnům nočnj schůzky zakazowal:
wymyslił sobě zwláštnjm prostředekem pozornost hospodá-
řowu odstraniti; pročež se dřjwe do wplárny wlau-
dil, woly odwázal, a zadnjmi wraty wen na tráwnjk
pusřil, a pak se ke swé milence wkradl. — Hospodář
probudiw se, slyšj woly na tráwnjce dupati, i domnjwage
se, že zloděgowé woly odwěsti chtěj, wyskočj, wolá
chasu, aby šla stjhat zloděge! Přigdauce na tráwnjk
widj an se woly pasau, zloděge wšak žádného tu ne-
bylo. To samé se tomuto hospodári as po třikráte tjm-
že způsobem přihodiło. Mage w podezřenj onoho roz-
pusřilého pohůnka, předewzal sobě, o gedné žebrácké
noci bdjti a čekati. Brzo se dočkal. — Pohůnek leze
přes zed, spěchá upřjmo k chlěwu, panšj woly, chtěge
ge wen hnáti — tu wyskočj hospodář, popadne pohůnka,
a notně mu holj záda namaže, a geg wen z domu wy-
hodj. — Ale hle! co padauch tento neučinil! Běžj k
swému otci, a se s njm umlawj, gak by se tomuto se-
dlákowi pomstiti mohl. Co učinil? Pomazal si obličeg
a záda šřáwau z kořene gisté na bahnech rostauj byli-
ny, tak že naběhlé a krwawé se býti zdály: při tom
se stawěl docela němým, ano i otec geho prohlásil, že
syn geho od onoho bitj řeč ztratil! — Otec poslal
pro duchownjho, aby syna geho sw. swátostmi zaopatřil,
Skutečně taměgšj kaplan od toho šibala oklamán byl,
kterýžto němým se býti stawěl, a genom skrže zewnitřnj
znamenj dokazowal, že knězi rozumj, když ho sw. swá-
tostmi zaopatřowal. Na to otec k wrchnostenskému úradu
došel, a sedláka křiwe obžalowal. — Úrad událost tuto řá-
dně wyšetřiti nařjdił, a při celém wyšetřowánj šibal ten
němým se stawěl. — Spisowatel dowěděw se o tom
hned úsudek ten wyneš, že w tom něgaký podwod
wězj, pouěwadž giž dáwno toho rozpusřilého pohůnka

gakož i geho nepořádného otce znal, a o známé mjrnosti onoho počestného sedláka saudil, že tomu pohůnkowi gisté tak tuze neublžil, aby řeč byl ztratil. Sp. se tedy obětował podwod vypátrati; což se mu i uásledgjcjm způsobem auplně powedlo. Hned prwnj neděli po události této gel na křesťanské cwičenj do vzdálené wesnice; nawracuge se gel upřjmo k lesjku, pod njmž ona wesnice ležela, kde onen šibal a geho otec bydlel. Zanechaw wůz w lesjku blížil se opatrně zadem až k chatrči, kdž tito dwa za stolem seděli a dosti hlasitě rozmlauwali, tak že Sp., stoge za dwěrmi, každé slowo slyšel. Nagednau do swětnice wstapiw, prawj: „Tak gsem se přede nemýlil, že gsi šibal, ty — i otec twůg! Genom nezapjrey, žes p. kaplana oklamal, a wrchnost skrze ošemetného otce přelhal! — A ty starče! o tobě bez toho dosti zlá powěst gde, že umjš strogiti masti, že gsi maohému nohy gj natřel, a otok způsobil, aby, prý, nemusel wogákem býti! Tys i swému rozpustilému synu tau šřawau tyto rány učinil, a gemu přikázal, aby se němým stawěl! — Geště dnes wše, co gsem nynj slyšel a widěl, úřadu oznámjm, abyste oba dle proviněnj potrestáni byli!“ — Oba přestrašeni prosili, abych ge nešťastné neučinil. — Nicméně wšak rychtář powolan byl, před kterýmž otec i syn k podvodu tomuto se přiznali, a onoho sedláka newinného býti wyznali. Rychtář wše wrchnostenskému úřadu oznámil, načež oba šibalowé k wýstraze giných od úřadu přjsně potrestáni byli.

Při této přjlezilosti se Sp. též dowěděl, že rány šřawau z kořene způsobené, práškem z usušené tétéž byliny se zase snadno dağj zabogiti, negsau-li giž přjliž zastaralé.

Obnowenj Benediktini we Francauzjch.

Swatý Otec, Řehoř XVI. apoštolským psanjm od 1. Zárj m. r. otewřel a zase zawedl benediktinské Opatstwj Prioratu w Solesmesu we Francanzjch, za prwnj opatstwj, a Dom Querangera za prwnjho Opata gmenowal. Z toho následowalo zase otewřenj benediktinských domů w Sct. Vannes, Clagny, Skt. Hydolph a Skt. Maur; nad kterými přewor Solesmeský gako General Superior stogj. Con-

gregacij tato počtná swau literarskau drabu wydánjm knihy „o počátku cirkwe Řjmské.“

Z *Mnichova*, 8. Dubna. Klášter Benediktinek w Baworjch, Chimsee nazwaný, byl před 35 lety, právě na den zakladatele řehole sw. Benedikta, který gest 21. dubna, wyzdwižen. Jeho Majestát, nyněgěj zbožný král, ráčil ho, nowě obsazený, letos w ten samý den totiž 21. Dubna zase otewřjti. Podiwná gest to událost, že komissař klášter ten před 35. lety wyzdwihubgjej, byl gistý hrabě *Seinsheim*; a nyněgěj komissař, klášter ten zase uwáděgjej, se také hrabě *Seinsheim* gmenuge.

Staw katolické cirkwe w spogených zemjch, w hornj Americe roku 1837.

Prwnjm biskupem se tam stal, w roku 1790, *Jan Caroll z Baltimore*.

Nynj tam magj :

- 1 arcibiskupstwj,
- 12 biskupstwj,
- 300 kostelů,
- 143 štacj,
- 398 kazatelů,
- 12 seminářů,
- 23 geptišských klášterů,
- 37 akademij pro ženské,
- 37 dobročinných ústawů,
- 7 theologických časopisů.

Katolickau universitu magj we Worčestru, a seminář w Nonet S. James.

Č j n a.

Anales de la propagation de la Foi sdělugj zpráwy o stawu křesťanstwa w Čjně. Wyplnj-li se na gewo daná naděge, nebude tato nesmjrná řjše druhým národům zawřena, a nowý obchod byl by potom pro celau Ewropu pramenem posud neznámého bohatstwj. Wšeliké wysjlkj do Čjny gsau rozděleny do třech welikých apoštolských wikariátů a třech biskupstwj; ony gsau w Ki-

ang-si, Fukianu a Šhu-čhuanu; tato magj sjdla swá w Pekinku, Nankinku a w Makau. O wysjky staragj se djlem właštj Františkáni, djlem francouzštj Lazaristé, djlem španielštj Dominikáni z Manily, a také posjlagj se tam wychowanci sboru sw. Lazara w Parjži. W Makau nalezagj se plnomocnjci rozličných těchto wysjlek; tam gest také čjnský seminář sboru sw. Lazara, který zpočátku w Pekinku zřjzený, do Makao přeložil se z Lamiotu, za čas pronásledowánj roku 1835. Druhý čjnský seminář gest pod správau toho samého řádu, w gedné wesnici Tatarska za welikau čjnskau zdj. Křesťanské náboženstwj gest známo po celé čjnské rjši, a potřehj gest toliko přjzniwé přjležitosti, aby se s tau neywětšj rychlostj rozšjřilo. Nyněgšj cjsař nebyl při nastaupenj swé vlády křesťanům nakloněn; krew tekla; pronásledowánj to nebylo ale tak prudké gako dřjwe; přestalo. Ač přjказы ty geště odwolány negsau, nepoužjwá se gich ale od mjstodržjčjch a vysokých mandarinů; k gegichž prospěchu gest, neprónásledowati křesťany. Ano prawj se, že následky roku 1836 rozkazu wydaného zdagj se mjněnj to podporowati. Rozkaz onen čelil hlawně proti Angličanům, gegichž politického působenj cjsař se bogj. Od té doby mnohým osobám pobraly se katolické knihy, aniž magetnjkům stalo se něco protiwného.

(Z pražských nowin).

Kde gest ta prawá, gedna, apoštolská všeobecná cjrkeu Kristowa k nalezenj? — —

W sewernj Americě, — kam z Eisleben a Wittenbergu se dostala.

Prawost gednosti swé od Krista Pána na skále Petrowě pocházegjcej, dokazuje tjm, že pozůstává:

1. Z Baptistů predestinátů,	13. Kongregationalistů,
2. z Baptistů swobod. usudku,	14. Uuiversalistů,
3. z Mononitských Baptistů.	15. Lutriánů,
4. Baptistů každého stolu Páně,	16. Kristianerů,
5. Sabnothbaptistů,	17. Unitarů,
6. Baptistů žesti prawidel,	18. Německjch kalwjnů,
7. Baptistů emancipowaných.	19. Kalwjnů hollandských,
8. Biskupských Methodistů,	20. Guakerů,
9. Biskupských protestantů,	21. Morawských (bratřj.)
10. Presbyteriánů,	22. Methodistů,
11. Presbyteriánů bez přednosti,	23. Tunkerů,
12. Kumberlandských presbyteriánů,	24. Schakerů a
	25. Swedenborgjanů!! —

Caetera vobis cogitate domi!

K Dědictwji swatého Jana Nepomuckého přistaupili,
w měsječch Lednu, Unoru, Březnu a Dubnu, 1838.

P. T. P. a p.		zlatý	třída	wýt. d.	řádán.
<i>Karel Hanl, Excell. Biskup Králowéhr.</i>	20	II	2		
<i>Josef Fischer, kněz, wychow. hr. z Rumerskirchu</i>	10	III	1		
<i>Gindřich Kaubek, syn direktora w Němčicjch</i>	10	III	1		
<i>Martin Družecký, děkan w Zlonicjch . . .</i>	10	III	1		
<i>Jan Šellingr, staršj kaplan w Plzni . . .</i>	10	III	1		
<i>Michael Florian, magitel djlny w Domažlicjch</i>	10	III	1		
<i>Křištof Benda, Pán na Elčowicjch . . .</i>	10	III	1		
<i>Josef Pader, farář w Žruči, králobrad. diéc.</i>	10	III	1		
<i>Wáclaw Rennert, kaplan w Budině . . .</i>	10	III	1		
<i>Jukub Hromada, kr. děk. w Kroměřžji, na Mor.</i>	10	III	1		
<i>Frant. Holabek, kaplan w Sopotnici . . .</i>	10	III	1		
<i>Tomáš Wohánka, měšťan města Nimburka</i>	10	III	1		
<i>Wilib. Franz, hospod. ráda wždy wěrné kap.</i>	10	III	1		
<i>Josef Nožička, kaplan w Nimburku . . .</i>	10	III	1		
<i>Jos. Brzorád, dokt. wlék. mag. statku Lochow</i>	10	III	1		
<i>Josef Kropil, farář w Blučině, brnenské diéc.</i>	10	III	1		
<i>Frant. Witek, alumn buděg. biskup. semináře</i>	10	III	1		
<i>Frant. Kinzel, farář w Lauce, brnenské diéc.</i>	10	III	1		
<i>Wáclaw Žďárský, koop. w Lauce, brnens. d.</i>	10	III	1		
<i>Josef Lerch, cjs. král. penězorytec . . .</i>	—	III	1		
<i>Jos. Obdržátek, farář w Určicjch, brnens. d.</i>	10	III	1		
<i>Jan Srp, sansed w Nautonicjch . . .</i>	10	III	1		
<i>Frant. Zelnjček, učitel w Ewančicjch, ol. d.</i>	10	III	1		
<i>Josef Čana, kooper. we Žruči, králow. diéc.</i>	10	III	2		
<i>Jan Bezděka, čest.k.vik. Slánský, far. w Libicjch</i>	10	III	1		
<i>W Summě . . .</i>	260	25	26		

Bud' si sebe lepšj ústaw : málo by se ugal, a málo by užitkůw přinášel, kdyby náležitě nebyl podporován. Ze Čechům nechyb na wůli ugjmati se wěci dobré, když se jim toliko slušně uwede w známost, a když se knáležitému ohlášenj dosti malé připogj powzbuzenj: shledali gsme negednan, shledali gsme i w těchto poslednjch časech, an po náležitém ohlášenj a powzbuzenj se všech stran hogné scházely se přjspěwky ku pomoci nešťasným Pešťanům skrze strašliwan powodeň. Zůstal-li kdy gaký dobrý ústaw w našj milé vlasti, bych tak řekl, galowým, nestalo se to newšjmuwostj a negapnostj našeho

dobrého lidu : nébrž gediné tjm, že se nestalo buď náležitého ohlášenj, buď se stalo ospalé genom powzbuzenj.

Nechybělo-li na ničem, čehož k prwnjmu wzniku potřebj: wzkwjtal radostně dogista každý ústaw, a utěšeného přinášel owoce. Dostalo-li se mu mimo to horliwých a neunawených podporowatelůw, zdar geho byl tjm hogněgšj, tjm auplněgšj, tjm radostněgšj.

S takowým štěstjím se potkalo i *Dědictwj Swatojanské*. Po náležitém ohlášenj a powzbuzenj ugjmati se počalo; za krátký čas naskytlo se mu několik podporowatelůw z welebného duchowenstwa, kteříž s tak neunawenau horliwostj o rozšjřenj geho pečowali, a pečugj až po dnes, že zwelebenj geho na mnoze gim se děkuge. Na čest těchto prawých vlastencůw, o mrawnj blaho kraganůw swých pečugjejch, uwedli gsme giž wloui gména gich. Gsautě:

W Litoměřicku, ctihodný pan *František Šoregš*, kaplan Rožďalowický;

w Hradecku, ctihodný pan *Jan Rogek*, kaplan Nowoměstský; a

w Buděgowsku, důstogný pan *Jan Kürner*, rektor semináře Buděgowického, a ctihodný pan *Jan Nowáček*, kaplan Kumžacký.

Podarilo se těmto prawým horlitelům o wěc dobrau, že *Dědictwj Swatojanské* o 330 spoluaudůw zwýšili, a 26,000 knih, tjmž *Dědictwjm* wydaných mezi lid přiwedli.

W cele gich pak stůg ctihodný pan Josef Šmidinger, zámecký kaplan w Němčicjch, diocesi Buděgowické, kterýž neslýchanau, neunawenau horliwostj swau *Dědictwj Swatojanskému* prawau se stal podporau, tak, že mimo swé 100 zl. na stř. *gen loňského roku*, 77 spoluaudůw s přjspěwkem 674 zl., za knihy 182 zl., a letos do konce března od třj spoluaudůw 30 zl. a za knihy 75 zl., auhrnkem tedy w *pěti čturtjch léta* 961 zl. na stř. *dědictwj Swatojanskému* zjskal.

Mnoho-li namáhánj, horlenj, neunawenosti a trpěliwosti geg tato podpora stogj, každý snadno uzná, a uzná spolu, že se téhož ústawu znamenitým stal dobrodiněm. Redakci mohla by z newděčnosti a neuznalosti winěna býti, kdyby *ctihodnému panu Josefowi Šmidingrowi* zde wěregně djkůw neučinila.

Ale i wšechněm Pánům spoluaudům a hogným odbjratelům, kteříž pozwánj *Swatojanského* neoslyšeli, a wšem ostatujm, kteříž k wýkwětu téhož *Dědictwj* ochot-

ně přispěli a přispívají, wděčnost swau srdečně gemjme; zcela se důvěřujce, že dokud stane *swatého Jana Nepomuckého* ctitelůw, a o dobran wěc horlitelůw, laskawé podpory a pomoci k dokonánj téhož spasitelného účelu zbaweni nebudeme; a dobrotiwý Bůh udělj témuz *Dědictw* swého požehnánj, a těm, kterjž se laskawě ho ogjmajj, časnau i wěchnau odměnu.

Dne 23. Dubna došlo k Redakcijnásledujcej psanj z Ewančie, olomaucké diécesj, městečka w *Hanně* lezjejho. — Gaká ušlechtilost wyswjá zde z gedného každého řádku! Gaká horliwost plápolá tu pro wěc prospěšnau a potřebnau? — Gaká pečliwost taužj zde o wzrůst a rozšjřenějšj spasitelné aučinkowánj *Dědictw Swatojanského*! Gak čistý sloh gazyka českého znj tu w uši naše z *Hanúcké* osady! — Zdaž se mnoho takowých ze samých Čech nám dostane? —

Ke cti učitelského stawu měj zde toto ušlechtilé psanj swé čestné mjsto; a an tjm *tomu šlechtnému muži* weřegnau počestnost pronkazugeme, danšáme, že nám všickni čtenářowé Časopisu přiswědčj, že gsme prawě učinili. — Giž psanj toto:

Wysoce důstogný, milostiwý pane!

Přeswědčen vlastnj zkušenostj, že školy naše wenskowské k prawému vzdělánj člověka málo přispěgj, ne-nj-li školnj wychowánj naše domácjm wychowánjm podporowáno, ba neuj-li tam dálegi na základy we škole dané stawěno. — A wšak odkudž otcj českoslowanské rodiny možno wyučowati djtek swých, gelikož starosti o tělesné zaopatřenj gich docela geg zabawugj, a takořka na duchu gehu tráwj, negsauli knihy na pohodowě, gimíž mnohé zimnj weřery by užitečně se swými tráwití mohl.

Potřebn tuto ondy, mocuěgi než gindy, pocjtil gsem s manželkau swau, auto w rodině našj kniha „*Katechismus w rozmluwách*“, čtena byla. O, kéžby této podobných kněh nám wjce popřáno bylo!

Přiložené návěštj o *Dědictw Swatojanském*, a ono srdečné pozwánj k přispívánj, dodalo mi wůli do počtu spoluaudů 3tj třjdy wstauptí. Pročez přiložených 10 zl. str. odesjlám Wašj Milosti s tau ponjžepau pros-

bau, do počtu tolika tak důstojných, horlivých vlastenců a ctitelů všeligačích pravd náboženstvj a Swatých, zvláště patrona velikého *sw. Jana Nepomuckého* přičtena býti; kdežto modlitby tolika duchownjch Otců u neysvětějšj oběti Spasitele swého, ančasten býti za nehdného sebe uznává

Wašj milosti

něyponjženějšj
František Zelnyček,
učitel školnj

N á w ě š t j.

Wěhlásnj spisowatel liturgie, důst. pan *Ant. Hnogeck*, děkan Mělnický, ohlašuge wě zvláštjnjm německém návěštj, že swého obšjrného spisu „Die Christkatholische Liturgie,“ — práwě třetj djl wydává. Tento gedná o *sedmeru Swátostj*, we dwau hlawnjch oddělnjch, které každě pro sebe za předešlau cenu 2 zl. stř. se přepauštěgj. (Pozděgi, oba tyto djly, ze sedni swazků sestáwagjej, gen w krámské ceně, totiž po 2 zl. 24 kr. stř. k dostánj budau.)

Obyčegně se kniha nowá w návěštjch mnoho wychwaluge, a obecenstwo k odkupowánj lahodně powzbuzowáno býwá; nám toho ale při tomto ode wdech gak domájcjch tak wenkowských theologických Časopisů ney wýš schwáleného spisu činiti nenj potřebj, kterýmž pro geho obšjrnost, důkladnost a zagjmawost, wšech wenkownjch liturgických kněh uspořiti můžeme. — Že itaké čistým, gasným, práwě nákladným wydánjm swým gich předčj, každý se přeswědčuge, kdo ho w rukau swých má.

Alé mnoho k politowánj gsau vlastenečtj spisowatelé naši; neb kdyby práce gich před spisj ginokraganů sebe wětšj ceny do sebe měly, proto předce mnoho odbjratelů se nepřihlásj; neb eo z ciziny nenj, to u nás milownjků walně nenacházj.

Tak, bohužel, i s liturgikau tauto! Neb kdyby důst. pan spisowatel od Uherského duchowenstwa hogně podporowán nebyl, k veliké škodě by přišel. Negsme wě vlasteneckých spisowateljch tak hohatj; protož potřebno gest upřjmnau podporau gich na draze slawné udržowati, by nám hwězda tato vlastenecká, sotwa na obzoru drahé wlasti wzešlá, lhostegnostj našj zase neuhasla.

I Redakcj obětuge se předplacenj ná spis tento přigjmati.

Obsah druhého swazku.

Pogednanj.

	psal		Str.
Kdo gest Ježjš,		Silbert	172
Nawrženj, gak se slowo Božj hlásati má, (pokračowánj)		Macan	185
Tři ewangelické rady,		Pešina	219
Cwičenj zasuaubencůw, (dokončenj)		Wotýpka	230
O oddawkách na smrtelném loži,		Hron	256
Gak může duchownj vlasti prospěti,		Jabulka	272
Neznaboh, (báseň)		Picek	285

Oznamowatel.

A) Literatura.

Horčice, popsánj obrazu a chrámu bl. P. M. w St. Bol.	Jirajk	287
Anton, Nachricht v. d. Wichtigkeit d. wahr. christl. Rel.	Pešina	290
Kučerowy nedělnj a swátečnj kázánj, (swazek II.)	Jirajk	292
Storm, Predigt am Feste d. heil. Johann des Täufers,	Hawráněk	294
Šestinedělnj pobožnost k uctěnj sw. Alóysia Gonzagy,	„	297
Jaksch, Jahrbuch für Lehrer, Eltern und Erzieher,	Sláma	—
Wesna. Almanach pro kwetawej swěť. 1838.	„	305
Wogt. Krasil, aneb nawedenj k rozumu. wychow. dětj,	Wotýpka	312

B) Rozličnosti.

Modus induendi Novitios apud P. P. Capucinos	322
Chrám Páně Božjho hrobu w Jerusalemě, (pokračowánj)	325
Staw křesťanů w Bulharjch	339
Třetj stoleté jubileum panenského řádu Uršulinského	342
Drobnůstky z žiwota pastýrského, (pokračowánj)	344
Obnowenj Benediktinů we Francauzjch	346
Staw katol. cirkwe w spogených zemjch w hornj Americ	347
Čjna.	347
Staw Dědictwj Swatojanského	349
Náwěštj o Hnogkowě liturgii	352

Pogednánj dostal, pod názvem :

19.	Pláč a žádost cirkve Kristowy	Macan
20.	Rec., Predigt am Feste d. h. Johann d. T. v. Sturm	Hawránek
21.	Recensj, Šestinedělnj pobožnost k uctě s. Aloysia	„
22.	Kestel sw. Pawla w Řjmě	Franta
23.	Missionár Neumann w sewernj Americe	Dychtl
24.	Knjžecj koruna a berla Abatiše u s. Giřj w Praze	Millauer
25.	Recensj, Gottlieb, von P. Anton	Pešina
26.	Recensj, Kučerowy kázánj	Jirojk
27.	Recensj, Jahrbuch für Lehrer, von Jaksch	Sláma
28.	Recensj, Wesna	„
29.	Nawedenj k rozumnému wychowánj djtek,	Wotýpka
30.	Promluwenj k newěstě ginowěrce	Wobornjk
31.	Poslaupnost proboštů w Staré Boleslawi	Herčice
32.	Předcházjli služba panská, službě Božj	Hawránek
33.	O katechisowánj	Hlawáč
34.	Zpozdílé sestawenj osob	„
35.	Casus pastoralis	Hawránek
36.	Sw. Makaria kázánj o dospěchu k dokonalosti	Wiček
37.	Neznaboh, básně	Pícek
38.	Odpor Hermesowých sstaupenců na Rýně	Krbec
39.	Sedmdesáte týdnů Danielowých	Hek
40.	O swatém růženci a o uspořádánj geho	Nowáček
41.	Cestowánj z Wjdně do Konstantinopole	„
42.	Tři Božské ctnosti, zpěw	„
43.	Wzbuzowánj tří Božských ctnostj	„
44.	O wnitřnj modlitbě	Hawránek
45.	Utraquistský Gradual	Stárek.

Redaktor, *Wáclaw M. Pešina*, kanowajk na hradě Pražském.